

Årsredovisning

2019

Länsstyrelsen – en samlande kraft

Sverige är indelat i 21 län och varje län har en länsstyrelse och en landshövding. Länsstyrelsen är regeringens ombud i länet och ska både förverkliga den nationella politiken och samtidigt ta hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelsen är alltså en viktig länk mellan länets kommuner och dess invånare å ena sidan och regeringen, riksdagen och de centrala myndigheterna å den andra sidan.

Innehållsförteckning

Landshövdingen har ordet.....	1
Organisation 2019	3
Länsstyrelseinstruktion 2 §: Vårt uppdrag	4
Länsstyrelseinstruktion 3 §: Vår verksamhet.....	6
Länsstyrelseinstruktion 4 §: Länsspecifika uppgifter	40
Länsstyrelseinstruktion 5 §: Sektorsövergripande uppgifter	41
Länsstyrelseinstruktion 6 §: Miljöarbete	49
Länsstyrelseinstruktion 7 §: Samhällsskydd och beredskap.....	51
Övrig verksamhet	53
Finansdepartementet	57
Justitiedepartementet	62
Kulturdepartementet.....	67
Miljö- och energidepartementet.....	72
Näringsdepartementet.....	78
Socialdepartementet	94
Tabeller enligt bilaga 2 till regleringsbrev	98
Annat beslut från regeringen	101
Året i siffror	102
Övriga återrapporteringskrav.....	113
Information av väsentlig betydelse	116
Resultaträkning	117
Balansräkning.....	118
Anslagsredovisning	120
Tilläggsupplysningar och noter.....	121
Sammanställning över väsentliga uppgifter.....	141
Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2019.....	143

Landshövdingen har ordet

Den första juni 2019 tillträdde jag uppdraget som landshövding på Gotland. Det stod snabbt klart för mig att jag kommit till en välskött myndighet i ett län där frågor som säkerhet, vatten, energi- och klimatomställningen, företagande och kommunikationer står i fokus. Året som gått har präglats av ett antal händelser vilka också speglar Länsstyrelsens viktiga uppdrag i samhället.

Under året firade demokratin hundra år och det uppmärksammades på Gotland genom att riksdagens förste vice talman Åsa Lindestam (S) invigde utställningen "Fira demokratin!" på Gotlands Museum.

Under Almedalsveckan arrangerades ett 40-tal seminarier i residensets trädgård. Riksdagen, Havs- och vattenmyndigheten, Energimyndigheten, Jämställdhetsmyndigheten och Försvarshögskolan var några av arrangörerna som deltog i det intensiva programmet. Tillsammans med de andra länsstyrelserna i landet arrangerade vi också tre seminarier på temat "Bevara och utveckla".

Det särskilda regeringsuppdrag om samverkan och organisation inom totalförsvaret i Gotlands län avser åren 2018-2020. Avsikten i uppdraget är att uppnåda resultat och fortsatt arbete ska bibehållas långsiktigt i ordinarie strukturer. Jag vill därför betona vikten av att även en långsiktig finansiering behöver säkerställas. Uppdraget har under året genomförts med stor kraft. Under det gångna året har vi bland annat arrangerat en totalförsvarskonferens där försvarsministern och inrikesministern diskuterade totalförsvarets återuppbyggnad. Vi har också genomfört en omfattande enkätundersökning för att ta reda på gotlänningarnas inställning till totalförsvaret. Under året har flera åtgärder vidtagits i syfte att stärka det egna säkerhetsskyddet, bland annat har Länsstyrelsens lokaler klassats som skyddsobjekt. I samband med att totalförsvaret utvecklas har Länsstyrelsen på Gotland som första myndighet i landet märkt ut länets mest betydelsefulla kulturegendomar med Haagkonventionens emblem för skydd av kulturegendom i händelse av väpnad konflikt.

Efter sommaren inleddes arbetet med att bilda en ny nationalpark vid Bästeträsk på norra Gotland. Arbetet kommer att ske i samverkan mellan Länsstyrelsen, Region Gotland, Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket. Under 2019 har vi också beslutat om sex nya naturreservat på Gotland. Att etablera nationalparker och naturreservat är en tacksam uppgift då intresset för friluftsliv är stort på Gotland. För att uppmuntra fler att upptäcka våra naturreservat tog Länsstyrelsen under året fram en krysslista där allmänheten kan bocka av vilka reservat man besökt och vilka som återstår att upptäcka. Krysslistan blev snabbt så populär att den fick tryckas i nya upplagor.

Klimatfrågan är en av vår tids största utmaningar. I oktober 2019 antogs Gotlands nya energi- och klimatstrategi som syftar till att stärka Gotland som föregångare inom energi- och klimatomställningen. En grundläggande förutsättning för omställningen är att Gotland får en förstärkt överföringskapacitet av el till och från fastlandet. De åtgärder som vidtagits inom Klimatklivet har bedöms bidra till att minska Sveriges klimatpåverkan med drygt 19 000 ton koldioxid per år. Det placerar Gotland, i förhållande till antal invånare, på en andraplats i landet när det gäller antal beviljade åtgärder och en tredjeplats när det gäller

åtgärdernas utsläppsminskningar. Under året har fler företag i länet anslutit sig till projektet ”Hållbara transporter”. För mig som landshövding är det naturligtvis glädjande att allt fler ser poängen med att satsa på energi- och klimatarbete inom sina verksamheter, både för att minska sina kostnader och för att öka sin konkurrenskraft när efterfrågan på klimatsmarta lösningar ökar.

Till glädje för alla lantbrukare på Gotland kan vi stolt konstatera att Länsstyrelsen under 2019 klarade av att fullfölja regeringens vilja att betala ut EU:s jordbrukarstöd och miljöersättningar i tid. Jag vill här till regeringen poängtera att det är angeläget att den långsiktiga finansieringen för detta arbete säkerställs, i synnerhet till ett län där den gröna sektorn har en så stor betydelse. Under 2019 har landsbygdsenheten också startat en betesförmedling. Min förhoppning är att den kan utvecklas till ett verktyg för att stärka jordbrukets konkurrenskraft samtidigt som den biologiska mångfalden värnas.

Vattenfrågan har fortsatt hög prioritet på Länsstyrelsen. Vattenläget på Gotland har under 2019 varit fortsatt allvarligt. Under året har Länsstyrelsen delat ut 2,5 miljoner till olika vattenhushållningsåtgärder till Region Gotland.

Som ett led i arbetet med att förverkliga länets jämställdhetsstrategi har vi under 2019 utbildat närmare 60 chefer och ledare på Gotland i jämställdhet. Bostadsbolag, byggfirmor, kommunala verksamheter och statliga myndigheter har deltagit i de populära utbildningarna.

Beträffande det ekonomiska resultatet för 2019 redovisar länsstyrelsen ett överskott på 1,8 miljoner kronor på ramanslaget för 2019. Resultatet kan till stor del förklaras med ekonomisk hushållning och medveten återhållsamhet. Länsstyrelsen är som myndighet beroende av att våra uppdrag följs av en långsiktig finansiering. När verksamheten till största delen finansieras via avgifter och bidrag, för Gotlands del närmare 60 procent, ges sämre förutsättningar att bedriva en långsiktig och hållbar verksamhet.

Mitt första halvår som landshövding avslutades med att vi bjöd in alla gotlänningar till adventskaffe på residenset. Intresset var stort och närmare 400 personer deltog. För mig och min sambo blev det en fin möjlighet att få träffa och samtala med många engagerade gotlänningar.

Anders Flanking, landshövding i Gotlands län

Organisation 2019

Länsstyrelsen i Gotlands län. Organisation 2019. /2019-04-17

Länsstyrelseinstruktion 2 §: Vårt uppdrag

Länsstyrelsen ska

1. Verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.
2. utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.
3. främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.
4. Inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, landsting, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet, och
5. ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den.

Länsstyrelsen regionaliserar årligen den nationella politikens målsättningar inom varje relevant politikområde. I tertiärluppföljningen följer länsledningen upp att verksamhetsplaneringen får genomslag på myndighets-, enhets- och verksamhetsnivå. Ärenden som kräver avvägning mellan olika sakområden fångas upp på veckovisa beredningsmöten. Processarbetet stärker samarbetet inom myndighetens ansvarsområden och bidrar till ett helhetsperspektiv. Arbetssättet leder till en mer rättssäker och effektiv ärendehantering. Under året har även kopplingen mellan det tvärsektoriella arbetet och de tre hållbarhetsdimensionerna inom Agenda 2030 förstärkts. De tre dimensionerna inom Agenda 2030 har kopplats till ordinarie arbetsprocesser och de globala målen har integrerats i Länsstyrelsens systematiska kvalitetsarbete.

Under 2019 har Länsstyrelsen samlat samtliga statliga myndigheter och statliga bolag i länet till två samverkansmöten. Mötena leds av landshövdingen och där diskuteras gemensamma frågor för Gotlands utveckling men också förändringar i de uppdrag som regeringen gett myndigheterna. Exempel på frågor som diskuterats är säkerhetsskydd, arbetsförmedlingens verksamhet och arbetet med att ta fram en ny regional utvecklingsstrategi. Under 2019 har länsledningen vid fyra tillfällen deltagit i ett Regionalt samverkansråd (RegSam) och träffat ledningen för Region Gotland, Försvarmakten och Uppsala Universitet – Campus Gotland.

Länsstyrelsen har inom ramen för sitt samverkansuppdrag haft dialog med statliga myndigheter om tillgänglighet till Gotland med flyg. Ett inledande arbete har startats inför kommande färjeupphandling där länsstyrelsen är naturlig part. Kommunikation är en viktig del av att trygga en hållbar utveckling av Gotland. I bred förankring med det gotländska samhället har Länsstyrelsen tagit fram ett kunskapsunderlag gällande behovet av en reservhamn. Ett konkret förslag har tagits fram och lämnats till Trafikverket.

Länsstyrelsen har arbetat med att främja, samordna och leda det regionala arbetet för energiomställning och minskad klimatpåverkan. Ett led i detta arbete har varit att stödja Energimyndighetens regeringsuppdrag Energipilot Gotland. Framtagandet av den nya långsiktiga energi- och klimatstrategin för Gotland, ”Tillsammans mot 2030”, har engagerat många aktörer och strategin har uppmärksamats av lokal media. Arbetet har ytterligare

aktualiserat behovet av en tredje fastlandskabel. Projekten Incitament för energieffektivisering och nätverk för energieffektivisering har bidragit till ökad kunskap om systematiskt och strukturerat energiarbete hos 25 gotländska företag.

På grund av många yttre omständigheter, som klimatologiska, meteorologiska och geologiska förhållanden, står Gotlands vattenförsörjning i fokus för de flesta offentliga aktörer i länet. De senaste två årens sommartorka har satt fokus på att skapa långsiktigt hållbara lösningar för vattenfrågan. Länsstyrelsen kan med sitt samordnande, främjande och tillsynsuppdrag arbeta sektorsövergripande. Länsstyrelsen har tagit initiativ till utvecklingsprojekt för tillsyn av vattenuttag eftersom lagstiftningen inom området behöver utvecklas. Länsstyrelsen driver också projekt som Vatten i odlingslandskapet och deltar i samarbetet Blått Centrum Gotland. Vattenfrågan är även en central bedömningsfaktor för de stentäktsprövningar som pågår.

Länsstyrelsens engagemang i de gröna näringarna har varit till fördel för att hantera alla de följder som torkan under försommaren och sommaren innebär. Under året har Länsstyrelsen arbetat för att bidra till att målen i den nationella livsmedelsstrategin ska uppfyllas. Det övergripande målet för den regionala strategin formuleras ”öka värdet av mat från Gotland”. Det är uppenbart i länet att den nationella målsättningen att öka produktionen i jordbruket är rikt på utmaningar, inte minst när det gäller att möta riskerna för extremväder. Länsstyrelsen är engagerad i detta, bland annat genom utredningar inom området kris och beredskap och projektet Vatten i odlingslandskapet. Projektet syftar till att skapa en helhetsbild över vattenfrågor som berör jordbruket.

Utvecklingen av totalförsvaret på Gotland inom ramen för den särskilda satsning som Regeringen beslutat om involverar stora delar av samhället. Ett resultat av det är att offentliga organisationer, näringsliv och frivilligorganisationer kommit att samverka på ett nytt sätt. Uppdraget har bidragit till en helhetssyn och en ökad förståelse i länet för hur det gotländska samhället hänger samman.

Länsstyrelsen har under året fortsatt arbetet med att befästa den nya samverkansstrukturen inom social hållbarhet via ett Forum för social hållbarhet. Forumet har Agenda 2030 och mänskliga rättigheter som ram och samlar gotländska aktörer från offentliga verksamheter, näringslivet och civilsamhället under ledning av länsrådet. Ett resultat av den regionala samverkan är det initiativ som Region Gotland tagit kring främjandet av psykisk hälsa.

Både natur och kultur är givna resurser för friluftslivet och besöksnäringen på Gotland. Länsstyrelsen har arbetat brett i det gotländska samhället för att nå målen i friluftspolitiken. Länsstyrelsens arbete med att samordna och leda det regionala arbetet med friluftspolitiken har 2019 fokuserat på folkhälsoaspekten. Det initiativ som Länsstyrelsen har medverkat i, att skapa en vandringsled längs den gotländska kusten, har bidragit till att öka samverkan mellan olika offentliga organisationer men också samverkan mellan frilufts- och naturvårdsorganisationer och offentliga aktörer som Region Gotland, Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen.

Den systematiska uppföljningen gällande tillsyn sker genom tillsynsplaner. Länets byggnadsminnen granskas i enlighet med kulturmiljöområdets treåriga tillsynsplan och alkohol- och tobakstillsynen sker i samverkan med Länsstyrelsen i Stockholms län. Inom miljötillsynen samverkar Länsstyrelsen med sex andra län i mälardelregionen. Under 2019 har Länsstyrelsen Gotland varit projektledare för det länsstyrelsegemensamma arbetet.

Länsstyrelseinstruktion 3 §: Vår verksamhet

Länsstyrelsen har uppgifter i fråga om

1. de allmänna valen,
2. livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar,
3. regional tillväxt,
4. infrastrukturplanering,
5. hållbar samhällsplanering och boende,
6. energi och klimat,
7. kulturmiljö,
8. skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap,
9. naturvård, samt miljö- och hälsoskydd,
10. lantbruk och landsbygd,
11. fiske,
12. folkhälsa,
13. jämställdhet, och
14. integration.

1. De allmänna valen

I maj genomförde Länsstyrelsen val till Europaparlamentet. Valet har hållits i egna lokaler med egen personal och sedan tidigare pensionerad personal. Länsstyrelsen har följt de gemensamt antagna rutiner som togs fram av länsstyrelserna och Valmyndigheten inför 2018 års val till riksdag, kommun och landsting. Genom att följa de gemensamma rutinerna blev det lättare att planera och tidssätta den slutliga rösträkningen. Rutinerna underlättade också för dem som räknade, både för räknegrupper och för kontrollgrupper, genom sin tydlighet och struktur. Länsstyrelsen har deltagit i de utbildningar och informationstillfällen som Valmyndigheten och länsstyrelserna har erbjudit under året. Länsstyrelsen har också deltagit i uppföljande konferens inför kommande val och de förändringar som kan bli aktuella då, bland annat ett nytt valdatasystem.

Länsstyrelsen har genomfört 19 efterträdarval under 2019. Det är lite högre än tidigare år, vilket är naturligt året efter ett riksdags-, kommunal- och landstingsval.

De allmänna valen (verksamhet 201*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,0	0,0	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	0,3	0,6	0,1
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	238	738	88
Antal ärenden, inkomna och upprättade	26	32	16
Antal beslutade ärenden	27	32	15
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Samlad bedömning av resultat

Genom att använda egen personal och egna lokaler har Länsstyrelsen varit effektiv med statens medel. Rättssäkerheten har ökat genom att Länsstyrelsen följt de gemensamt framtagna rutinerna. För dem som arbetat i räkne- eller kontrollgrupper har arbetet gått smidigare och varit lättare att genomföra, tack vare gemensamma och tydliga rutiner. Slutsatsen är att arbetet med allmänna val i Gotlands län har fungerat utmärkt under 2019.

2. Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor

Livsmedelskontroll inom primärproduktionen

Länsstyrelsen deltog i EU:s revision av skyddade ursprungsbeteckningar (SUB) som utfördes under 2019. På Gotland finns den skyddade beteckningen Hänn Lamb (uppfödning och slakt av ursprungsrasen Gutefår) vilken var föremål för revisionen. Länsstyrelsen fick inga rekommendationer enligt revisionsrapporten. Under året har primärproduktionskontroll utförts enligt kontrollplan men i mindre omfattning då registret Primör behövde uppdateras och rättas inför det nationella kontrolluttaget. Registervården har varit resurskrävande och skett via branschvisa informationsbrev samt direkt på träffar med näringen.

Revision av kommunens livsmedelskontroll

Länsstyrelsen genomförde ingen revision av kommunens livsmedelskontroll under 2019. 2018 års revisionsresultat har dock lämnats vidare till Livsmedelsverket för vidare hantering då funna avvikelser inte besvarats eller åtgärdats.

Djurskydd

Under året har Länsstyrelsen prioriterat riskbaserade planerade kontroller och har därmed uppfyllt målet att minst 10 % av gårdarna med livsmedelsproducerande djur ska kontrolleras årligen (10,3 %). Antalet anmälningar har legat på samma nivå men antalet anmälningskontroller i fält har minskat och fler anmälningar har hanterats administrativt jämfört med tidigare år.

En satsning har gjorts på granskning enligt nationell rutin av anmälningar vilket gjort att andelen obefogade anmälningskontroller har gått ned till 29 % jämfört med ca 50 % under ett antal föregående år. Djurhållarna får ut sina kontrollrapporter snabbt efter kontroll (95 % inom 21 dagar) och handläggningstiderna hålls till 100 %. Andelen uppföljningar där brister kvarstår är 28 % och här återstår analys och förbättringsarbete för att djurskyddskontrollen ska ge bättre och snabbare effekt. Länsstyrelsen har parallellt med kontroller samverkat med bransch och djurhållare enligt samverkansplan och förfrågningar från branschen.

Länsstyrelsen har även arbetat med målet likvärdighet genom fortsatt internt arbete med kalibrering av bedömningar och åtgärder, samt genom att djurskyddshandläggarna deltagit i de nationella kontrolldagarna.

Under året har Länsstyrelsen fortsatt det interna och externa samarbetet för att integrera Länsstyrelseinstruktionens 5 §. Det har bland annat resulterat i en uppdaterad rutin för orosanmälan.

Djurhälsa och smittskydd

I syfte att främja folkhälsan och motverka antibiotikaresistens har Länsstyrelsen deltagit i ett nationellt projekt där länen ska informera och kontrollera hur besöksverksamheter i länet uppfyller gällande föreskrift om hygienplaner. I projektet ingick att tillse att länets besöksverksamhet är registrerad hos Länsstyrelsen samt att utföra tillsyn vid fem verksamheter.

Under året sågs en ökning av konstaterad MRSA (motståndskraftiga gula stafylokocker) hos hund och katt. Länsstyrelsen arrangerade informationsträffar med fokus på resistensutveckling och lagstiftning tillsammans med humansjukvården. Träffarna var öppna för all djurhälsopersonal samt andra anställda vid smådjursklinikerna. På mötena togs också upp hur veterinär ska rapportera till Länsstyrelsen i enlighet med lagstiftning. Rapportering av anmälningspliktiga sjukdomar från veterinär till Länsstyrelsen har därefter avsevärt förbättrats. Andelen övriga anmälningspliktiga sjukdomar hos hund har också ökat vilket föranlett tät kontakt med länets smittskyddsläkare.

I samarbete med näringen har Länsstyrelsen haft möte med djurägarseminörer som inte uppfyller lagstiftningskrav. Antalet djurägarseminörer som saknar övervakande seminveterinär har minskat från sex till två besättningar. Information om dessa är överlämnade till Jordbruksverket.

Veterinärmedicinska preparat och restsubstanser

Länsstyrelsen har många inkomna ärenden inom området, då 12% av länets besättningar har villkorad läkemedelsanvändning och anmälningen sker till Länsstyrelsen. Kontroll av samtlig djurhälsopersonal har inte skett men efter riskbedömning utfördes kontroll av de veterinärer som villkorar läkemedelsanvändning till mjölk-, gris- och nötköttsbesättningar. Vid jämförelse mellan Jordbruksverkets djursjukdatabas (DAWA) och den av veterinär förskrivna behandlingen kan Länsstyrelsen konstatera att inrapporteringen till DAWA inte görs enhetligt.

Kontroll av läkemedel på gård har gjorts i ringa utsträckning då kontrollobjekten är fler än 1000 och resurser har saknats för kontrollarbete.

Foder

Länsstyrelsen har utfört kontroll inom ramen för tvärvillkorskontroll helt enligt kontrollplan.

Animaliska biprodukter (ABP)

Ärenden har hanterats men inga kontroller av transportfordon har utförts under året. Ett omlastningsställe för ABP har godkänts i länet. Samarbete med kommunen har skett vid ärenden som rör ABP på gård och inom livsmedelskontrollen.

Resultatmått och resultatanalys – Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (verksamhet 28*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	2,2	2,2	2,2
Årsarbetskrafter kvinnor	3,9 ¹	3,1	2,7
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	6 370	5 815	5 104
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 371	1 011	874
Antal beslutade ärenden	1 399 ²	1 069	819
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3 ³	1	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr) ⁴	0	0	0
Kvot planerade / anmälningskontroller (%) ⁴	1,96	0,94	0,85
Andel kontroller livsmedelsproducerande djur (%) ⁴	10,3	4,5	6,1

¹ ny medarbetare har rekryterats

² ärendeökningen ses inom primärproduktion, smittskydd och djurhälsa.

³ ärenden av allmän karaktär ”remitter” vilka är avslutade.

⁴ Resultatindikatorerna kommenteras i textavsnittet djurskydd ovan

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen bedömer att vi har uppnått ett tillfredsställande resultat trots att ärendemängden ökat med 30% inom sakområdena primärproduktion, smittskydd och djurhälsa. Alla områden ställer höga krav på både bred och specifik kompetens hos kontrollanterna.

3. Regional tillväxt

Länsstyrelsen har inom många olika områden och med en rad aktörer bidragit till regional tillväxt på Gotland. Arbetet har bedrivits i ett nära samarbete med Region Gotland genom ett flertal olika tillväxtrelaterade forum och evenemang.

På en övergripande planeringsnivå har ledningen för Länsstyrelsen regelbundet träffat ledningarna för Region Gotland, Forsvarsmakten, Uppsala universitet – Campus Gotland och Arbetsförmedlingen i Gotlands Regionala Samverkansråd. I samverkansrådet förs övergripande diskussioner om viktiga utvecklingsfrågor för Gotland. Några aktuella frågor under året har varit Gotland som pilot för energiomställningen, totalförsvaret, vattensituationen och en ny regional utvecklingsstrategi.

Länsstyrelsen deltar i det tillväxtråd som samlar såväl privata som offentliga aktörer med syftet att bidra till genomförande av Tillväxtprogrammet för Gotland 2020. Myndighetens deltagande är efterfrågat och bedöms öka vår möjlighet att skapa förståelse för det statliga perspektivet på olika aspekter av regional tillväxt.

Två gånger per år samlar Länsstyrelsen representanter för de statliga myndigheterna och några statliga bolag på Gotland för att diskutera gemensamma frågor för Gotlands utveckling. Region Gotland bjuds även in att delta då Länsstyrelsen har en viktig roll i att skapa dialog mellan den statliga sektorn och regionalt utvecklingsansvarig aktör. Deltagarna

har under året bland annat diskuterat säkerhetsskydd, Arbetsförmedlingens verksamhet och arbetet med att ta fram en ny regional utvecklingsstrategi.

Region Gotland har under året påbörjat arbetet med en ny regional utvecklingsstrategi. Länsstyrelsen deltar i styrgrupp och projektgrupp och har också involverat övriga statliga myndigheter i arbetet med utvecklingsstrategin. Arbetet bedöms som särskilt viktigt utifrån det uppdrag Länsstyrelsen har att verka för att nationella mål får genomslag i länet.

Länsstyrelsen deltar tillsammans med Region Gotland och Tillväxtverket i styrgruppen för näringslivspaketet Hållbara Gotland. Hållbar Gotland ska bidra till tillväxt i hela länet. De medel projektet förfogar över har sedan tidigare beslutats och fokus har därför under året legat på genomförande och uppföljning.

Länsstyrelsen deltar även i Trafikrådet och dess styrelse. Trafikrådet är ett forum för informationsutbyte när det gäller transporter till och från Gotland och till viss del på Gotland. Under året har Trafikrådet påbörjat diskussioner om nästa upphandling av färjetrafiken till Gotland. Vidare har flygtrafiken diskuterats både när det gäller tillgängligheten i dagsläget och den långsiktiga frågan gällande omställning av flyget till fossilfria drivmedel. Länsstyrelsen har inom ramen för sitt samverkansuppdrag haft dialog med övriga statliga myndigheter om tillgänglighet till Gotland med flyg. I dialogerna framkommer det att myndigheterna är beroende av goda flygförbindelser till Stockholm och övriga Sverige och att det är viktigt att upprätthålla en kapacitet som gör det möjligt att resa över dagen.

Genomförandet av Gotlands regionala mat- och livsmedelsstrategi (2016–2025) har fortsatt under året enligt tidigare beslutad handlingsplan. Arbetet har liksom tidigare drivits gemensamt av Region Gotland och Länsstyrelsen, med stöd av den processledare som finansierats med hjälp av regionala tillväxtmedel inom Hållbara Gotland. Enligt genomförda mätningar har värdet av mat från Gotland ökat det senaste året, vilket var ett av budskapen på årets välbesökta konferens för Gotlands mat- och livsmedelsnärings.

Satsningen på Blått Centrum Gotland, ett samarbete mellan Länsstyrelsen i Gotlands län, Region Gotland och Uppsala Universitet, bidrar till nya företag inom blå näringar. Länsstyrelsen har sett positiva effekter från den förstudie, ”Hållbart vattenbruk – något för Gotland”, som genomfördes förra året. Efter förstudiens avslut har många av de konkreta insatser som föreslagits i förstudierapporten genomförts av Blått Centrum Gotland. Det har främst handlat om kunskapshöjande aktiviteter i form av demonstrationsanläggning för akvaponik, kurser och information vid större evenemang. Under året har två nya vattenbruksföretag startat och fler är i uppstartsfas.

Finansiella och personella resurser har använts till evenemang och möten, bland annat landsbygdskonferensen 92 möjligheter, Medeltidsveckan, Företagardagen och Almedalsveckan. Dessa möten och evenemang bedöms ha stärkt Gotlands position som besöksplats i Östersjöregionen genom att verksamheten har bidragit till samverkan och företagande.

Den internationella samverkan och samarbetet med den kinesiska ön Hainan har under året fortsatt i linje med tidigare framtagen överenskommelse. Arbetet har stärkt och utvecklat affärsmöjligheter för det gotländska näringslivet. Samarbetet ökar också kunskapen om Kina vid Länsstyrelsen och i det gotländska samhället.

Resultatmått och resultatanalys – Regional tillväxt

Regional tillväxt (verksamhet 30*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	2,1	2,4	1,4
Årsarbetskrafter kvinnor	0,6	0,4	0,7
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	4 781	4 271	2 833
Antal ärenden, inkomna och upprättade	15	13	6
Antal beslutade ärenden	22	3	3
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	2 522	2 635	2 508

Kommentar till tabellen: De regionala tillväxtmedel anslag 1:1 som Länsstyrelsen har förfogat över har fördelats på de nationella prioriteringarna (1) Innovation och företagande 35 %, (2) Attraktiva miljöer och tillgänglighet 24 %, (3) Kompetensförsörjning 29 %, och (4) Internationellt och gränsöverskridande samarbete 12 %.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att det regionala tillväxtarbetet under året har utvecklats och genomförts på ett gott sätt. Arbetet har inriktas på de lokala förutsättningarna och målen att öka inflyttningen, säkerställa kompetensförsörjning och upprätthålla god tillgänglighet med färja och flyg. Hållbarhetsperspektiven inom Agenda 2030 har genomsyrat arbetet både vad gäller frågan om kommunikationer, ny regional utvecklingsstrategi och samverkansaktiviteter. Vidare bedöms Länsstyrelsens tillväxtarbete under 2019 ha främjat en positiv syn på omställningsarbetet inom energi- och klimatområdet, särskilt vad gäller kopplingen mellan innovations- och näringslivsutveckling och möjligheter för nytt företagande i länet.

4. Infrastrukturplanering

Länsstyrelsen i Gotlands län deltar i regional samverkan genom Trafikgrupp Gotland. Gruppen sammankallas av Trafikverket Region Stockholm och består av representanter från Trafikverket, Länsstyrelsen i Gotlands län, Polisområde Gotland samt Region Gotland. Tack vare de terminsvisa mötena uppmärksammas eventuella frågor och problem inom trafikområdet tidigt och hinner åtgärdas innan de eventuellt tar för stora proportioner. Effekten av denna samverkan är att samarbetet mellan Länsstyrelsen, statliga aktörer och Region Gotland stärks. Samverkan har även det långsiktiga syftet att främja ett mer trafiksäkert län genom att ge samtliga inblandade myndigheter kännedom om behov och eventuella åtgärder samt tidigt väcka behov om eventuellt agerande.

Länsstyrelsen deltar även i Trafikrådet och dess styrelse. Trafikrådet är ett forum för informationsutbyte när det gäller transporter till och från Gotland och till viss del på Gotland. Under året har Trafikrådet påbörjat diskussioner om nästa upphandling av färjetrafiken till Gotland. Vidare har flygtrafiken diskuterats både när det gäller tillgängligheten i dagsläget och den långsiktiga frågan gällande omställning av flyget till fossilfria drivmedel. Länsstyrelsen har bland annat svarat på en remiss till infrastrukturdepartementet om styrmedel för att främja användningen av biobränsle för flyget.

Under 2019 har Länsstyrelsen i Gotlands län i samarbete med andra aktörer tagit fram och antagit en energi- och klimatstrategi för Gotland där flera av fokusområdena inkluderar infrastrukturfrågor. Strategin förväntas bidra till att olika aktörer på Gotland arbetar mer aktivt för energiomställning, inklusive mer klimatsmart bebyggelse och ett flexibelt, förnybart och robust energisystem. Inom projektet Hållbara Transporter har kunskapen om exempelvis induktiva elvägar, elfordons miljöpåverkan och förnybara bränslens förutsättningar på Gotland höjts genom ett antal seminarier. Behov av infrastrukturförbättring som framförts under seminarier och projektträffar har också tagits vidare och arbetats in i den plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel som Länsstyrelsen färdigställt under året. Planen ska, genom resonemang kring drivmedelsinriktning för en ändamålsenlig utbyggnad av infrastruktur på Gotland och genom identifierade behov av ytterligare insatser, fungera vägledande och stödjande för bland annat Region Gotland i arbetet med att integrera frågan i fysisk planering. Arbetet med planen för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel har lett till ökad dialog med aktörer i länet som arbetar med infrastruktur- och transportfrågor. På längre sikt förväntas effekter av detta arbete också bidra till en utveckling av infrastrukturen i länet som leder till ökad användning av förnybara drivmedel och elfordon.

Länsstyrelsen har inom ramen för sitt samverkansuppdrag haft dialog med övriga statliga myndigheter om tillgänglighet till Gotland med flyg. I dialogerna framkommer det att myndigheterna är beroende av goda flygförbindelser till Stockholm och övriga Sverige och att det är viktigt att upprätthålla en kapacitet som gör det möjligt att resa över dagen.

Ytterligare en central fråga för det regionala arbetet med infrastruktur är frågan om behovet av reservhamn. Visby hamn är idag den enda hamn som kan användas för färjetrafiken till och från Gotland. Behovet av en reservhamn för att säkra den nödvändiga försörjningen till och från Gotland är därför mycket angeläget ur ett krisberedskapsperspektiv och av stor vikt för länets samlade totalförsvarsförmåga. Länsstyrelsen har lett arbetet med att ta fram ett kunskapsunderlag som ger en samlad regional bild av behovet av en reservhamn för att säkra den grundläggande försörjningen på Gotland i kris, höjd beredskap och krig. Underlaget behandlar försörjningsbehov, möjliga hamnar och omställningsförmåga och ska i nästa skede analyseras av Trafikverket inom ramen för sitt ansvar för att utveckla och samordna krisberedskap och planering för höjd beredskap inom transportsektorn. Förhoppningen är att Gotland ska få administrativt och ekonomiskt stöd för en reservhamn.

Under året har Länsstyrelsen fortsatt arbetet att etablera och utveckla proaktiva dialog- och samverkansformer med Region Gotland och med myndigheter i syfte att utveckla Länsstyrelsens rådgivande och vägledande roll i tidiga planeringsskeden. Med det proaktiva arbetssättet avses rollfördelningen mellan Länsstyrelsen, statliga myndigheter och Region Gotland bli tydligare. Kompetenshöjande insatser riktade mot Region Gotland har genomförts med fokus på väglagen och dess följdbestämmelser.

Länsstyrelsen gör i bevakningen av de grundläggande betaltjänsterna bedömningen att tillgången till dessa tjänster har minskat. Detta medför att de personer som saknar möjlighet eller förmåga att anpassa sig till den digitala utvecklingen som sker och den snabba avvecklingen av kontanter, upplever tillgången till de grundläggande betaltjänsterna som begränsade. Länsstyrelsen har utifrån bevakningen uppmärksammat behovet av utbildningar i digitala betalningar och har i ett samarbete med länsstyrelserna i Södermanland, Kalmar och Blekinge tagit fram ett gemensamt utbildningsmaterial. Region Gotland och

Länsstyrelsen har därefter i samverkan genomfört gemensamma utbildningar med syftet att minska den klyfta som orsakas av det digitala utanförskapet.

Länsstyrelsen har dessutom fortsatt att finansiera två uttagsautomater med statligt stöd i två områden där tillgången till kontantuttag har varit begränsade.

Resultatmått och resultatanalys – Infrastrukturplanering

Infrastrukturplanering (verksamhet 34*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,2	0,2	0,1
Årsarbetskrafter kvinnor	0,2	0,1	0,1
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	440	351	264
Antal ärenden, inkomna och upprättade	5	7	4
Antal beslutade ärenden	5	7	1
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	3	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	61	44	52

Kommentar till tabellen: De tre ej beslutade ärenden som ligger kvar från 2018 avser femåriga stöd inom betaltjänster som kommer att avslutas under 2020.

Samlad bedömning av resultat

Arbetet inom infrastrukturplanering är centralt för Gotlands fortsatta utveckling som en attraktiv region för företagande och för att kunna klara omställningsmålen inom energi- och klimatområdet. Länsstyrelsen gör bedömningen att verksamheten under 2019 har bedrivits i linje med de högt ställda förväntningarna, men att mycket arbete återstår för att säkra en hållbar och robust infrastruktur på Gotland. Myndighetens engagemang har inriktat sig på att sammanföra och skapa möjligheter för olika aktörer att samverka om länets prioriterade infrastrukturella behov. Denna samverkan bedöms ha givit god effekt inom området, exempelvis genom att medverka till framtagande av gemensamma ståndpunkter inför kommande färjetrafikupphandling. Sammantaget bedöms arbetet som gott.

5. Hållbar samhällsplanering och boende

Länsstyrelsen har under året fortsatt det sedan tidigare påbörjade arbetet med att förenkla och utveckla samhällsbyggnadsprocessen och stärka samarbetet mellan statliga aktörer, Länsstyrelsen och Region Gotland. Här kan framhållas insatser inom den nationella havsplaneringen, samverkan kring Försvarmaktens återetablering på Gotland samt samverkan inom brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv och åtgärder i samhällsbyggnadsprocessen.

Under året har Länsstyrelsen även fortsatt arbetet med att etablera och utveckla proaktiva dialog- och samverkansformer med Region Gotland och myndigheter i syfte att utveckla Länsstyrelsens rådgivande och vägledande roll i tidiga planeringsskeden. Med det proaktiva arbetssättet avses rollfördelningen mellan Länsstyrelsen, statliga myndigheter och Region Gotland bli tydligare. Kompetenshöjande insatser har genomförts enligt önskemål från Region Gotland samt vid uppkomna behov identifierade av Länsstyrelsen. Dessa har bland annat omfattat förändringar i plan- och bygglagstiftningen, riksintressen, områdesskydd och biotopskydd. Region Gotland har även erbjudits möjlighet till samverkan, så kallad

plansamverkan, två gånger under året och tider för tidig planeringsdialog i form av planberedningar varje månad samt vid uppkomna behov. Arbetssättet följs upp och utvärderas årligen av Länsstyrelsen och Region Gotland i samverkan.

Länsstyrelsen ser behov av fortsatta insatser för att främja en långsiktigt hållbar samhällsutveckling i länet och Länsstyrelsen behöver fortsätta med proaktiv rådgivning och vägledning till Region Gotland i planprocessens tidiga skede. Syftet med arbetet är att underlätta för Region Gotland att göra rätt från början och under hela planprocessen, särskilt i samband med komplexa intressekonflikter. Detta ställer ökade krav på Länsstyrelsens resurssättning och ökar behoven av kompetenssatsningar för att kunna möta behovet av vägledning till Region Gotland.

Projektet Fysisk planering för ett robust och förnyelsebart energisystem har genomfört en enkät, intervjuer och flera workshops med tjänstepersoner på Länsstyrelsen i Gotlands län och Region Gotland samt externa aktörer för att identifiera hinder och behov av fysisk planering för ett robust och förnyelsebart energisystem. Genom förstärkt dialog och prioriteringar i sammanvägda planeringsunderlag förväntas effekterna vara ökad kunskap och kapacitet för integrering av energi- och klimataspekter i fysisk planering på olika planeringsnivåer. Vägledningar som tas fram förväntas förenkla för etableringar av förnyelsebar energi, lyfta aspekter av energieffektiviseringen inom bland annat transportsektorn och ta höjd för ny teknik.

Under året har Länsstyrelsen noterat en markant ökning av antalet inkomna överklagandeärenden hörande till plan- och bygglagen (PBL). Ärendena omfattas av Region Gotlands förhandsbesked och bygglov. Länsstyrelsen konstaterar också en tydlig avvikelser i kvalitet och rättssäkerhet i de beslut som överklagas. Ökningen kan antas vara en följd av dels de nya reglerna om handläggningstid i PBL, dels Försvarmaktens utökade påverkansområden för buller eller annan störning från Tofta skjutfält respektive Visby flygplats. Den ökade inströmningen av ärenden har fått till följd att handläggningstiderna hos Länsstyrelsen har blivit något längre. För många av de beslut som Länsstyrelsen fattat och som överklagats, saknas alltså avgöranden från högre instans.

Länsstyrelsen har under året bidragit till utvecklingen av länsstyrelsernas Planeringskatalog. Under året har fokus varit kvalitetssäkring och etableringen av systemet som en del i Länsstyrelsens arbetsrutiner kopplat till samhällsbyggnadsprocessen. Planeringskatalogen ger länsstyrelserna möjlighet att överblicka, värdera, kvalitetssäkra och ajourhålla planeringsunderlagen så att berörda parter i ett tidigt skede har en gemensam och kvalitativ kunskapsgrund att utgå ifrån vilket ökar förutsebarheten i samhällsbyggnadsprocessen. Det minskar också risken för att processen fördröjs på grund av osäkerhet och/eller felaktiga ingångsvärden.

För att säkerställa att de olika tvärperspektiv som Länsstyrelsen har att ta hänsyn till beaktas i samhällsbyggnadsprocessen har arbetet med att upprätta och uppdatera processbeskrivningar för samtliga ärenden som rör samhällsplanering och boende fortlöpt.

Under året har Länsstyrelsen deltagit i Region Gotlands arbete med ny regional utvecklingsstrategi, RUS, med syftet att skapa en gemensam bild av regionens tillgångar och hur dessa bör utvecklas. RUS ska vara en samlad strategi för det regionala tillväxtarbetet och ligga till grund för andra regionala program och insatser. Arbetet är av särskild vikt då det sammanfaller med framtagandet av en ny kommunomfattande

översiktsplan för Gotland. Länsstyrelsens roll att bevaka statliga intressen och samordna statliga aktörer bedöms vara av central betydelse för den fortsatta processen i båda dessa större arbeten.

Arbetet med att uppnå en hållbar utveckling på bostadsmarknaden har i enlighet med tidigare år fortsatt att innefatta länsstyrelseintern samverkan kring sociala frågor. Bland annat har framtagandet av årets regionala bostadsmarknadsanalys lett till att stärka samordningen kring sociala aspekter av bostadssituationen i länet. Att knyta samman bostadsfrågan med övriga sociala frågor bedöms ge synergieffekter och gå i linje med de nationella målen för bland annat mänskliga fri- och rättigheter, jämställdhet och trygghet. Länsstyrelsens satsningar inom området samspelar även med Agenda 2030, miljömålen och den nationella politiken för boende och byggande.

Länsstyrelsen har sedan hösten 2018 medverkat i en nationell samverkansgrupp mellan Lantmäteriet och länsstyrelserna i fastighetsbildningsfrågor. Effekten är ökad kunskap hos båda myndigheterna, likabehandling, förutsägbarhet, rättssäkerhet och effektivisering. Länsstyrelsen har sedan samverkansgruppen startade sett en ökning av antalet fastighetsbildningsärenden som skickas på remiss till Länsstyrelsen för samråd. Detta ställer ökade krav på Länsstyrelsens resurssättning och ökar behoven av kompetenssatsningar för att klara av hanteringen av det ökade antalet ärenden.

Länsstyrelsen har inom ramen för det länsstyrelseinterna samverkansnätverket för hållbart samhällsbyggande upprättat en arbetsgrupp bestående av representanter från länsstyrelserna i Hallands, Örebro, Stockholm och Västra Götalands län. Gruppens uppgift är att driva ett projekt med syfte att likrikta och rättssäkra processen med lovbeprövade åtgärder för totalförsvaret enligt 9 kap. 15 § PBL. Projektet förutsätter en nära samverkan med andra statliga myndigheter såsom Fortifikationsverket, Försvarsmakten och Statens Fastighetsverk. Under senhösten 2019 genomfördes ett första samverkansmöte mellan Länsstyrelserna och Fortifikationsverket där de båda myndigheternas förväntningar och inriktningar diskuterades och likriktades.

Resultatmätt och resultatanalys – Hållbar samhällsplanering och boende

Hållbar samhällsplanering och boende (verksamhet 40* och 41*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,6	1,1	0,5
Årsarbetskrafter kvinnor	1,7	1,7	2,1
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	2382	3 081	2 686
Antal ärenden, inkomna och upprättade	710	650	475
Antal beslutade ärenden	624	612	435
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	1
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	2	0

Kommentar till tabellen: Ärendeströmningen ökar inom området främst vad gäller överklagade ärenden och fastighetsbildning på grund av ändringar i arbetssätt enligt redovisningen ovan. Området har under 2019 inte kunnat bemannas fullt ut och bedöms vara i behov av utökade personalresurser.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att arbetet har gått i linje med de nationella målen inom hållbar samhällsplanering och boende samt inom Agenda 2030 och har gett ett gott resultat. Bedömningen grundar sig på Länsstyrelsens ökade insatser inom områden med aktuella nationella mål, det kontinuerliga arbetet med att förenkla och utveckla samhällsbyggnadsprocessen samt att ärendehandläggning har prioriterats. På grund av de ökade behoven i länet ser Länsstyrelsen att området bör komma ifråga för utökad finansiering som inte härrör från projekt. Detta då arbetet inom området är starkt kopplat till de lagar och förordningar som styr eller påverkar samhällsbyggnadsutvecklingen och att arbetet därmed innefattar rådgivning, handläggning och tillsyn till sin huvuddel.

6. Energi och klimat

Länsstyrelsen har arbetat med att främja, samordna och leda det regionala arbetet för energiomställning och minskad klimatpåverkan. Ett led i detta arbete har varit att stödja Energimyndighetens regeringsuppdrag Energipilot Gotland. Framtagandet av den nya långsiktiga energi- och klimatstrategin för Gotland, Tillsammans mot 2030, har engagerat många aktörer och strategin har uppmärksamats av lokal media.

Arbetet med omställning inom transportsektorn har lett till att Länsstyrelsen föreslagit att Trafikrådet på Gotland årligen tar del av en avrapportering gällande uppföljningen av transportmålet till 2030. Transportsystemet har lyfts som ett fokusområde i energi- och klimatstrategin och arbetet med en regional plan för arbetet med infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel har resulterat i en behovslista med förslag på framtida arbete. Samordning sker även via olika transportprojekt i länet, inklusive Hållbara transporter som drivs av Länsstyrelsen i Gotlands län med huvudfinansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Region Gotlands anslag för regional tillväxt. Detta år har effekten av Hållbara transporter främst varit ökad kunskap, hos såväl transportföretag och transportbeställare som privatpersoner, avseende klimatsmarta transportlösningar och hållbart resande. En långsiktig effekt av projektet bedöms vara minskad klimatpåverkan från länets transportsektor. Informationsträffarna bedöms även ha bidragit till ökad kunskap om jämställdhetsaspekter inom transportsektorn.

I syfte att kunna öka andelen lokal förnybar energiproduktion har Länsstyrelsen deltagit i olika referensgrupper för utveckling av energisystemet och lagring. Länsstyrelsen sammankallar också sedan flera år tillbaka Samverkansgruppen för gotländskt vindbruk för att verka för ökad andel förnybar energi.

Gemensamma projekt och informationsinsatser som delas av flera olika sakområden på Länsstyrelsen har genomförts under året och samordnas internt, bland annat via en grupp för klimatsamverkan. Denna grupp arbetar enligt beslutad handlingsplan för internt energi- och klimatarbete och träffas cirka tre gånger per år. Årets informationsinsatser har främst handlat om energi- och klimatstrategin samt vägledning kring ekonomiska stöd, som till exempel Klimatklivet och landsbygdsprogrammet. Informationsspridning har skett genom egen anordnad Energidialog, utställning på naturum Gotland samt deltagande i diverse externa evenemang såsom Energiexpo och Företagardagen. Projekten inciterar till energieffektivisering och nätverk för energieffektivisering har bidragit till ökad kunskap om

systematiskt och strukturerat energiarbete hos 25 gotländska företag. Projektet Fysisk planering för ett robust och förnybart energisystem har anordnat workshop och dialogmöten med berörda aktörer och kartlagt upplevda behov och möjligheter inom området.

Länsstyrelsen har även skickat in en projektansökan för Nätverk för energieffektivisering i kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Samverkan inom Länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning (LEKS) har bidragit med underlag och till högre kvalitet på arbetet med olika planer och projekt samt bearbetning av energistatistik till Gotlands energibalans. Detta resultat, tillsammans med miljömålsuppföljningen, gör att utvecklingen i länet bedöms gå åt rätt håll, om än inte med tillräckligt hög hastighet.

Resultatmått och resultatanalys – Energi och klimat

För att ovanstående arbeten ska få avsedd effekt krävs att det finns incitament och redskap, både juridiska och ekonomiska, för genomförandet. Mandatet för genomförande ligger hos många olika aktörer. För Gotland finns särskilda hinder gällande elnätets överföringskapacitet, behovet av resurser till storskalig elektrifiering och koldioxidlagring, samt prioritering mellan riksintressen för Försvarsmakten och lokal energiproduktion.

Växthusgasutsläppen på Gotland har minskat med tre procent sedan 1990. Från 2015 till 2017 har utvecklingen varit något mer positiv, med en minskning på 7,2 procent. Minskningen är lägre än det nationella genomsnittet, beroende på en stor andel tung industri.

Växthusgasutsläpp Gotland	2015	2016	2017
Ton CO ₂ per år	2 372 519,00	2 274 949,00	2 201 614,00

Under 2019 har vid tiden för årsredovisningen två gotländska aktörer fått beviljat stöd från Klimatklivet, med 34,65 miljoner kronor respektive 357 750 kronor. Åtgärderna beräknas minska klimatpåverkande utsläpp med drygt 5 000 ton per år. Totalt sett har Gotland nu tagit del av drygt 65 miljoner kronor i stöd från Klimatklivet, vilket bedöms minska växthusgasutsläppen med drygt 19 000 ton per år.

Energi och klimat (verksamhet 42*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	1,5	1,0	1,1
Årsarbetskrafter kvinnor	3,3	2,8	2,2
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	6 991	3 650	3 204
Antal ärenden, inkomna och upprättade	34	49	34
Antal beslutade ärenden	37	31	30
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	4	4	4
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	133	134	35

Kommentar till tabellen: Ej beslutade ärenden äldre än två år består av projekt som planeras pågå även under 2020. Ökningen av antalet årsarbetskrafter beror på att det under 2019 igångsatta projektet Fysisk planering för ett robust och förnyelsebart energisystem redovisas under VÄS-koderna för energi- och klimatområdet. Projektet redovisar dock sina resultat

under samhällsplaneringsområdet. De resultat som beskrivs ovan har därmed uppnåtts med samma antal medarbetare som tidigare år.

Samlad bedömning av resultat

Årets arbete inom energi- och klimatuppdraget bedöms ha lagt en bra grund för fortsatt regional energiomställning. Detta bland annat genom att dialoger och nätverk med olika aktörer har stärkts, en ny energi- och klimatstrategi har antagits, samt att samverkan med Energimyndighetens uppdrag *Energipilot Gotland* har genomförts. Området ställer höga krav på expertis och djupa kunskaper inom omställningsarbete samtidigt som Länsstyrelsens finansiering för samordningen baseras på dispositionsrätter och rena projekt. Nuvarande finansieringsform gör sammantaget att områdets naturliga behov av långsiktighet i åtgärder och samverkan är svåra att möta, vilket gör att området bedöms ha utvecklingsbehov.

7. Kulturmiljö

Satsning på tillgänglighet och information

I enlighet med målsättningen i Länsstyrelsens strategi att öka och förbättra tillgängligheten till kulturmiljöer har under 2019 ett 30-tal besöksplatser inom kulturmiljö tillgängliggjorts genom Länsstyrelsens hemsida.

I samarbete med Riksantikvarieämbetet har Länsstyrelsen producerat en informationsfilm om fornfynd och vad man som privatperson ska tänka på när ett fornfynd påträffas. Filmen ligger på Länsstyrelsens hemsida och fick via sociala media 30 000 härledda träffar under 2019.

Länsstyrelsen avsatte 2019 medel till en särskild barn- och ungdomssatsning under Världsarvsdagen. Vidare har Länsstyrelsen satsat på att medverka under Ledens dag som samarrangerades med Skogsstyrelsen och vid friluftsdag för SFI-klass (Svenska för invandrare). Guidningen hade inriktning på friluftsliv, natur- och kulturmiljö och genomfördes med hjälp av tolk på arabiska, dari och på engelska.

Möjligheterna att genomföra tillgänglighetsanpassningar utan negativ påverkan på de kyrkliga kulturvärdena är begränsade i de medeltida kyrkomiljöerna. Trots detta har ärenden rörande den fysiska tillgängligheten hanterats för ett flertal av länets medeltida kyrkomiljöer och arbetet har därmed möjliggjort en positiv utveckling för tillgängligheten i dessa kyrkomiljöer.

Arkeologi

Arbete har genomförts i det fleråriga projekt vilket syftar till att i fält kvalitetsgranska, bedöma och registrera de av allmänhet och andra myndigheter och organisationer till Länsstyrelsen inkomna tips på fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar. Under senhösten 2019 fältbesöktes cirka 260 platser. Projektet bidrar till en utökning och utveckling av nationella register för fornlämningar och därmed till en rättssäker handläggning av tillståndsärenden.

Länsstyrelsen har under 2019 fortsatt projektarbetet med att gå igenom fartygslämningar som förlorat sitt skydd i och med ändringen av kulturmiljölagen 2014. Syftet är att

kulturhistoriskt värdera och i förekommande fall fornlämningsförklara fartygslämningar. Projektet har också tydlig bäring på preciseringarna i miljömålet Hav i balans. En fornlämningsförklaring av ett vrak från 1878 har genomförts och vidare har fornlämningsinformation gåtts igenom, kvalitetshöjts och upprättats.

Samråd enligt miljöbalken har bedrivits bland annat inom täktverksamheten för flera av länets verksamma entreprenörer. Samverkan har specifikt genomförts med Gotlands Energi AB med anledning av ökad ärendehantering avseende underhåll av ledningsnätet där bland annat delar av luftledningarna grävs ner. Länsstyrelsen bedömer att detta arbete har givit en ökad förståelse och förenkling vad gäller berörda företags möjligheter att agera i linje med myndighetens processer och rutiner.

Byggnadsminnen

Bidrag till kulturmiljövård från anslaget 7:2 har lämnats till byggnadsvårdsinsatser på 23 byggnadsminnen (fem objekt i Visby, 18 objekt på landsbygden). Bidrag har främst lämnats till museala och publika miljöer, men även till privatägda fastigheter och framför allt exteriöra åtgärder som kan upplevas av en större allmänhet. Även tolv andra kulturhistoriskt värdefulla byggnader har fått medel till byggnadsvårdsinsatser såsom hembygdsgårdar och andra byggnader som är tillgängliga för allmänheten, belägna inom område för riksintresse för kulturmiljö eller väl synliga i landskapet. Under 2019 fick Gotland sitt 380:e byggnadsminne genom beslutet att förklara före detta baptistkapellet Salem i Grötlingbo för byggnadsminne.

Kunskapsunderlag för enskilda objekt i form av vård- eller åtgärdsprogram har upprättats för 14 byggnadsminnen samt för ytterligare fyra objekt med kulturhistorisk värdefull bebyggelse (ej byggnadsminne). Fördelning av bidrag till byggnadsvårdsinsatser och framtagande av kunskapsunderlag och målstyrd tillsyn bedöms resultera i en långsiktig och hållbar förvaltning av länets byggnadsminnen samt bidrar till uppfyllande av miljömålet God bebyggd miljö.

Tillsyn

Målstyrd tillsyn har utförts vid 17 byggnadsminnen. Länsstyrelsens målsättning är att ha en kontinuerlig dialog med länets byggnadsminnesägare och genom tidiga samråd få kännedom om planerade åtgärder för att underlätta arbetet med tillståndsansökningar. Tillsynen 2019 har utförts enligt gällande tillsynsplan och byggnadsminnena förvaltas generellt sett väl.

Inom arkeologi har målstyrd tillsyn bedrivits i enlighet med bedömt behov. Händelsestyrd tillsyn har genomförts vid anmälningar om skadade eller borttagna fornlämningar vid sex ärenden varav tre ärenden renderat polisanmälan. Av särskilt intresse kan nämnas stormen Alfrida som gav upphov till extra tillsyn på ett tiotal platser och upprättande av en plan för hur skadorna ska hanteras vid respektive plats och fornlämning.

Kyrkliga kulturminnen

Under 2019 har de medeltida kyrkorna i Stenkyrka, Hejde, Hamra och Burs restaurerats. Handläggningen av konserveringen av triumfkrucifixet i Stenkyrka kyrka ledde till att en undersökning kommer att göras av Riksantikvarieämbetet. För att utveckla lösningarna på problemen med hög luftfuktighet i och effektiv uppvärmning av kyrkorummen medverkar Länsstyrelsen i Klimatgruppen Samfälligheten Gotland kyrkor. I gruppen deltar flera olika

aktörer, bland andra Uppsala universitet. Länsstyrelsen fick under året in en ansökan om ett projekt för att pröva en mobil värmeanläggning i Hejnum kyrka där just Uppsala universitet är en av aktörerna.

För att främja och förenkla arbetet samt öka förståelsen för varandras roller och uppdrag har Länsstyrelsen deltagit i tre dialogmöten med Samfälligheten Gotlands kyrkor. Till dessa möten har även entreprenörer och antikvarier varit kallade. Samverkansformen har givit positiva resultat, som exempelvis utvidgad kontaktyta mellan Länsstyrelsen och entreprenörer.

Riksintresseöversyn

I översynen av länets områden av riksintresse för kulturmiljövård har under året 47 områden reviderats efter beslut av Riksantikvarieämbetet. Därutöver har två tidigare miljöer utgått (avstående av anspråk) för att undvika överrepresentation av likvärdiga miljöer. Syftet med arbetet är att de utpekade områdenas kulturhistoriska värden ska tydliggöras och långsiktigt bättre tas tillvara i den övergripande samhällsplaneringen. Länsstyrelsen bedömer att arbetet kommer uppnå detta syfte under kommande år samt att underlaget är efterfrågat på kommunal nivå.

Utmärkning av kulturegendom enligt 1954 års Haagkonvention om skydd för kulturföremål i händelse av väpnad konflikt

Länsstyrelsen i Gotlands län och Försvarmakten har fått ett regeringsuppdrag att tillsammans med andra aktörer genomföra ett projekt för att utveckla totalförsvaret på Gotland. En uppgift inom projekt är identifiering och utmärkning av länets kulturegendom enligt 1954 års Haagkonvention. Utifrån Riksantikvarieämbetets föreskrifter och tillhörande informationsskrift, i samråd med Försvarmakten och Visby Stift, har Länsstyrelsen sammanställt och beslutat att utmärka 56 objekt som de mest nationellt betydelsefulla objekten i länet. Utmärkningen har praktiskt inneburit att ett emblem ”The Blue Shield” (10x15 cm) har satts upp vid varje utvalt objekt.

Vilka objekt som är föremål för utmärkning kan komma att ändras över tid. Projektet har uppmärksammat av media både på regional och nationell nivå samt redovisats i olika länsstyrelsegemensamma nätverk.

Världsarvet Hansestaden Visby

Länsstyrelsen har deltagit i arbetet med att ta fram en ny strategi och handlingsplan för Världsarvet Hansestaden Visby (beslutas under 2020). Region Gotland är projektägare för arbetet och syftet med strategin och handlingsplanen är att ta fram en gemensam vision och genomförande för hur världsarvet ska bevaras, förvaltas och utvecklas på ett hållbart sätt. Vidare syftar strategin till att aktivt belysa och använda världsarvet som resurs i arbetet med Agenda 2030, de kulturpolitiska målen samt för de nationella miljömålen. I framtagande av strategin har flera dialogmöten samt workshops arrangerats för att få del av medborgarnas synpunkter och frågeställningar.

Under året har Länsstyrelsen även samverkat med markägaren Region Gotland genom att lämna bidrag till vård av fornlämningar, främst avseende växtröjning på historiska murverk i Nordergravar. På så sätt har området närmast Visby ringmur framhävts och världsarvet tillgängliggjorts på ett konkret sätt.

Länsstyrelsen har i linje med uppdraget att bevaka att statliga riksintressen inte utsätts för påtaglig skada hävt flertalet rivningslov inom riksintresset Hansestaden Visby. Dialoger har genomförts med den kommunala nivån och för 2020 planeras utbildningsinsatser och fortsatt vägledning i syfte att säkerställa världsarvets unika värden.

Resultatmätt och resultatanalys – Kulturmiljö

Kulturmiljö (verksamhet 43*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	1,5	1,9	2,3
Årsarbetskrafter kvinnor	4,7	4,9	4,8
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	7 821	7 555	8 799
Antal ärenden, inkomna och upprättade	774	626	693
Antal beslutade ärenden	731	631	702
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	2	2
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	7 693	300	203

Kommentarer till tabellen: Ökningen av inkomna ärenden under 2019 härrör främst till arkeologiområdet där den ökade byggtakten i länet och intensifierat arbete med elnätets infrastruktur främst bidrar till ärendeströmmningen. Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningar har ökat avsevärt jämfört med tidigare år, vilket beror på att Länsstyrelsen från år 2019 ansvarar för alla utbetalningar. Ärenden äldre än 2 år avser fleråriga projekt.

Samlad bedömning av resultat

Implementeringen av det under 2018 introducerade nya handläggarsystemet ASK samt hanteringen i Fornreg har fortsatt under året. Ärendehanteringen har påverkats genom att ärenden hanteras i olika system med följderna att handläggningstiderna har blivit längre. Även inom bidragshanteringen har systemskiftet mellan KÄLLA och ASK medfört utökad administration, framförallt inför årets slut. En försvårande faktor är även att Skogsstyrelsens hantering av avverkningsärenden som berör fornlämningar ändrades hastigt under året vilket i negativ mening har påverkat Länsstyrelsens handläggning av dessa ärenden. Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att digitaliseringen och införandet av nya system utökar och utvecklar en ny typ av administration (exempelvis kontroll av register och databaser) vilket gör att andra uppgifter får stå tillbaka.

Trots detta har året innefattat insatser som väl motsvarar kravet på samordning, bevarande och utveckling av länets kulturmiljöer. Länsstyrelsen bedömer att arbetet sker i god dialog med relevanta aktörer och till huvuddel genomförs i samförstånd. Även Länsstyrelsens tillsynsarbete inom kulturmiljöområdet bedöms ha gett erforderlig effekt i arbetet med att bevara och vårda länets kulturmiljöer. Sammantaget har kulturmiljöarbetet under 2019 bidragit till målsättningarna inom Agenda 2030 samt till uppdragen inom Länsstyrelsens tvärperspektiv med ett gott resultat.

8. Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap

Skydd mot olyckor

Länsstyrelsen i Gotlands län genomför tillsynsuppdraget av räddningstjänst enligt LSO med

stöd från Länsstyrelsen i Stockholms län. Insatser har gjorts under 2019 för att säkerställa att Region Gotland börjat planera för höjd beredskap inom räddningstjänst. Utöver det har Länsstyrelsen planerat ett seminarium för ansvariga chefer och politiker inom Region Gotland som genomförs under januari 2020 på temat "Framtidens räddningstjänst". Under 2019 genomfördes ingen tillsyn avseende lagen om skydd mot olyckor (LSO), eftersom det under 2018 bedömdes att Region Gotland uppnått sådana framsteg i sin räddningstjänstverksamhet att tillsyn under 2019 inte ansågs nödvändigt.

Under 2019 genomfördes skogsbrandsbevakning med flyg av Frivilliga Flygkåren enligt en ny upphandling. Under 2019 flögs det totalt 202,3 timmar, vilket kan jämföras med rekordåret 2018 när det flögs 387,24 timmar. Anledningen till minskningen från 2018 är att sommaren inte var lika varm, det var dock fortsatt mycket torrt i skog och mark, vilket innebar en hög brandrisk.

Krisberedskap och civilt försvar

Under 2019 blev Länsstyrelsen i Gotlands län ett skyddsobjekt och myndigheten har genomfört ett antal insatser för att höja såväl säkerhetsskyddet som skalskyddet vid myndigheten och residenset. Länsstyrelsen har inrättat en H (Hemlig) expedition och utbildat personalen i vad den nya säkerhetsskyddslagen innebär. Säkerhetsskydd och informationssäkerhet är också obligatoriska ämnen i introduktionsutbildningen av nya medarbetare.

Under året har Länsstyrelsen genomfört uppföljning av lagen om extraordinarie händelser (LEH-lagstiftningen). Resultaten är i stora delar goda, men det finns vissa områden Region Gotland kan utveckla, se särskild redovisning till regeringen 31 oktober 2019.

Länsstyrelsens övnings- och utbildningsverksamhet, som är central för uppdraget, redovisas i avsnittet Länsstyrelseinstruktionen 7 § Samhällsskydd och beredskap samt i särskild redovisning 31 maj 2020.

Under hösten 2019 skickades en enkät ut till 4800 gotlänningar över 18 år på temat "Gotlänningarnas attityder och beteenden i kris och krig". Frågorna i enkäten handlar om synen på beredskapen i samhället, roller och ansvar, den egna hemberedskapen och på vilket sätt man själv är beredd att bidra i kris och krig. Resultatet är ett viktigt kunskapsunderlag i Länsstyrelsens fortsatta arbete med att stärka totalförsvaret på Gotland och för att rikta framtida kommunikationsinsatser.

För tredje året i rad anordnade Länsstyrelsen i Gotlands län och Gotlands regemente en totalförsvarskonferens. Konferensen hade ett dagsprogram med fokus på deltagare från myndigheter och näringslivet medan kvällsprogrammet främst riktade sig till allmänheten. Antal deltagare dagtid var cirka 250 och kvällstid cirka 170 (cirka 60% män och 40% kvinnor vid båda tillfällena), vilket är en fördubbling av antalet deltagare från året innan. Att konferensen vuxit för varje år visar att intresset ökar och att det är en givande plattform för att mötas och få information om det pågående arbetet med uppbyggnaden av totalförsvaret. Talare som Peter Hultqvist, försvarsminister, Mikael Damberg, inrikesminister, Gabor Nagy, ansvarig för totalförvarsplaneringen vid Högkvarteret och Dan Eliasson, generaldirektör för MSB visar att arbetet på Gotland är av nationellt intresse.

Under hösten har MSB gett ut "Vägledning för krigsorganisation och krigsplacering". Länsstyrelserna har tagit fram ett förslag till länsstyrelsegemensam krigsorganisation. Med

utgångspunkt och stöd i dessa dokument har Länsstyrelsen i Gotlands län gjort en konkret plan för arbetet med krigsorganisation/placering i den egna myndigheten. Arbetet har påbörjats och kommer att pågå intensivt under 2020.

Vidare har det skett omfattande verksamhet inom ramen för Länsstyrelsen i Gotlands läns särskilda uppdrag från regeringen angående totalförsvarsutveckling i länet. För att undvika dubbelrapportering går det att läsa om delar av denna verksamhet under Länsstyrelseinstruktionen 7 § Samhällsskydd och beredskap. Det finns också texter om civilt försvar under avsnitten 3.4 och 3.5 i denna årsredovisning.

Länsstyrelsens insatser under året, där några omnämns ovan, bedöms som omfattande. Detta gäller inte minst de aktiviteter som handlar om civilt försvar och höjd beredskap. Länsstyrelsen har fått positiv återkoppling på det pågående arbetet från samverkansparter inom det särskilda regeringsuppdraget. I många fall har parterna varit imponerade över det Länsstyrelsen har åstadkommit.

Det betyder inte att arbetet för Länsstyrelsen är lätt, enkelt eller oproblematiskt. Länsstyrelsens strategi är dock att ”gräva där vi står”, börja i det ”lilla” och inte vänta på att någon annan ska tala om vad Länsstyrelsen ska göra, förutom givna riktlinjer och planeringsanvisningar.

Länsstyrelsen tar små steg framåt med de resurser myndigheten har med sikten på att bli så konkreta som möjligt i arbetet. Dessvärre finns en oro för finansieringen 2021 och för att Länsstyrelsen inte ska kunna fortsätta med arbetet i den omfattning som behövs för att bygga ett nytt totalförsvar. Länsstyrelsen samordnade under 2019 en regional samverkansövning med gott betyg från deltagarna. Länsstyrelsen bedömer att myndigheten har höjt sin förmåga att ta ansvar för och genomföra samverkansövningar i länet.

Resultatmätt och resultatanalys – Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap

Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap (verksamhet 45*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	6,3	5,4	2,2
Årsarbetskrafter kvinnor	7,5	4,2	3,6
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	24 088	14 659	7 644
Antal ärenden, inkomna och upprättade	160	105	62
Antal beslutade ärenden	136	96	49
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	1	4
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 600	98	8 360

Kommentarer till tabellen: Den särskilda satsningen från regeringen till Länsstyrelsen i Gotlands län ger ökade resurser och fler medarbetare inom området. De ärenden som är äldre än två år är projekt som avslutas 2020. Antal beslutade och inkommande ärenden har ökat på grund av ökad efterfrågan på synpunkter i diverse frågor, inte minst från MSB.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen gör av sekretessskäl inga resultatbedömningar avseende ovanstående insatser.

9. Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

Vattenhushållning och vattenskydd

Vattensituationen på Gotland är fortsatt ansträngd för såväl den allmänna som den enskilda dricksvattenförsörjningen. Under stora delar av 2019 har grundvattennivåerna varit under eller mycket under det normala för årstiden. Vattenfrågan är komplex och berör alla i samhället. Målkonflikter kommer att bli vanligare, inte minst i samband med kommande klimatförändringar. Stora insatser nationellt, regionalt och lokalt kommer att krävas för att lösa dagens och framtidens vattenförsörjning på Gotland. Under 2018 fastställdes en vattenförsörjningsplan och under 2019 har arbetet med att förankra och implementera föreslagna åtgärder hos olika aktörer inletts. Under året har en tillsynskampanj genomförts kring vattenuttag, som en del i SMHIs regeringsuppdrag om vattenuttag. Länsstyrelsen i Gotlands län har varit projektledare för arbetet som berört nio län i sydöstra Sverige. Länsstyrelsen har genomfört tillsyn på besöksnäringens grundvattenuttag och deltagit i ett inventeringsarbete lett av Sveriges geologiska undersökningar med syfte att hitta nya provtagningsplatser för grundvattnets kvalitet.

Prövning av de stora bergtäkterna

Täktprövningarna har varit prioriterade under 2019 och de har samlat relativt stora resurser inom sakområdet. Under året meddelades tillstånd av mark- och miljö-domstolen till SMA Mineral AB om att utöka befintlig bergtäkt på mellersta Gotland. Beslutet har överklagats av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen deltog också i huvudförhandlingarna för nytt tillstånd av bergtäkt för Cementa AB där beslut från mark- och miljödomstolen skulle meddelats i slutet av 2019, men blev uppskjutet till januari 2020.

Det nationella våtmarksuppdraget

Länsstyrelsen har i en rapport till regeringen sammanställt och redovisat övriga länsstyrelser genomförda åtgärder avseende våtmarker och deras effekter. Fram till redovisningstillfället den 1 oktober framgår av rapporten att, av de 19 länsstyrelser som fått medel för restaurering av våtmarker inom skyddade områden 2019, svarade 13 län att de uppskattar att de kommer genomföra minst 75% av beviljade objekt. Måluppfyllelsen får anses hög med tanke på att våtmarkssatsningen först avbröts under 2018 för att senare komma tillbaka. När det gäller förväntade effekter av restaurering och anläggning av våtmarker, kan det ta många år innan effekterna kan påvisas. Ibland har åtgärder till och med negativa effekter i direkt samband med att åtgärder har genomförts. Många effekter kommer vara svåra att konkret mäta även efter lång tid.

PFAS

Länsstyrelsen har som tillsynsmyndighet för den regionala flygplatsen bevakat pågående utredning av förekomst och spridning av PFAS från historiska föroreningar. Tillsynen har även berört de åtgärder som genomförs för att minska människors exponering för PFAS-påverkat dricksvatten i närområdet, samt pågående provtidsutredningar i syfte att minska spridningen via förorenat dagvatten från flygplatsområdet. Ärenden rörande PFAS har även diskuterats med Region Gotland inom ramen för Länsstyrelsens tillsynsvägledning.

Plastprojekt

Länsstyrelsen har under året genomfört projektet ”Gotlands besöksnäring plastbantar” i samarbete med besöksnäringens branschorganisation i länet. En utställning visades på olika besöksplatser runtom på Gotland. Utställningen kan ha nått så många som 600 000 personer. Projektet uppmärksammades i media nio gånger. Projektet bidrog till att Almedalsveckan integrerade plastminimering i sin projektorganisation, vilket bland annat kommer att synas under Almedalsveckan 2020. Företag inom besöksnäringen höjde sin kunskap om plast, engångsartiklar, livscykelanalyser och cirkulär ekonomi under projektets gång.

För att främja havsmiljön samt uppnå god ekologisk status enligt förordningen (2004:660) har Länsstyrelsen, tillsammans med Region Gotland installerat två stycken Seabin-enheter i Visby hamn. En Seabin är en papperskorg med pumpfunktion som filtrerar vattnet för att fånga upp olja och marint skräp. Projektet finansieras med LOVA-pengar och fortsätter under 2020 då flera hamnar runt Gotland ska få Seabin-enheter installerade.

Regional samverkan

Artskydd

Naturvården har deltagit i flera ärenden som rört prövning av vindkraft och örn samt i planärenden gällande artskyddet där även örn berörts. Länsstyrelsen har under året påbörjat ett arbete med att ta fram en strategi för vindkraft och örn. Ett välbesökt första möte har hållits med intressenter, såsom Gotlands vindelproducenter, Region Gotland, NGO:s med flera. På mötet deltog 18 personer varav åtta kvinnor och tio män. Det finns motsättningar mellan artskydd och vindkraft men på mötet var ändå de flesta överens om att det ur artskyddsaspekt, när det gäller örn, är bättre att samla vindkraften i få större områden än att sprida ut den över Gotland. På södra Gotland pågår för närvarande ett projekt med detektorer för att kunna upptäcka örn på längre avstånd från vindkraftverken så att verken kan hinna stängas av när fåglarna närmar sig.

Vatten i odlingslandskapet

Samarbetet mellan Lantbrukarnas riksförbund, Region Gotland och Länsstyrelsen har fortsatt. Tyngdpunkten i samarbetet ligger i att verka för bra lösningar avseende vattenhushållning och möjlighet till regional hållbar tillväxt på Gotland. 23 projekt har planerats och pågår under 2019 och 2020.

Blått Centrum Gotland

Det femåriga samverkansprojektet Blått Centrum Gotland fortgår. I projektet ingår Länsstyrelsen i Gotlands län, Region Gotland och Uppsala universitet. Syftet med projektet är att arbeta med gemensamma utvecklingsfrågor avseende vatten – på land, vid kusten och i havet. Under 2019 har Länsstyrelsen främst medverkat i kunskapshöjande aktiviteter inom vattenbruk i form av demonstrationsodling, utbildningar och föreläsningar. Detta har resulterat i ett ökat intresse för vattenbruk. Under 2019 startade två nya vattenbruksföretag på Gotland. Länsstyrelsens medverkan i Blått Centrum Gotland har även inneburit andra konferenser och seminarier kopplade till vatten, bland annat under Almedalsveckan.

Naturvårdsrådet

Under 2019 har ett möte hållits med representanter från Länsstyrelsen i Gotlands län, Region Gotland, Skogsstyrelsen, Naturskyddsföreningen, Botaniska föreningen,

Entomologiska föreningen, Friluftsförbundet, Karlsöbolaget och Mellanskog. Tio personer (sex kvinnor och fyra män) deltog i mötet. På mötet diskuterades framför allt jakt i skyddade områden, en fråga som Naturskyddsföreningen lyft. Länsstyrelsen informerade också om läget med almsjukan på Gotland.

Nationalparken Bästeträsk

Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen i Gotlands län och Region Gotland har inlett arbetet med bildandet av nationalparken Bästeträsk. Under hösten har arbetet bestått i att planera och upprätta en projektplan. Planen förväntas antas under första kvartalet 2020.

Mälarlänssamarbete inom förorenade områden

Länsstyrelsen i Gotlands län har tillsammans med sex andra län i mälarregionen fortsatt att utveckla sitt gemensamma, systematiska tillsynsvägledningsarbete där kommunala miljöinspektörer regelbundet erbjuder kvalificerade utbildningar inom ämnesområdet. Från 2019 har Länsstyrelsen i Gotlands län varit projektledare för detta arbete. Under året har två utbildningar genomförts, varav en var fokuserad på åtgärder inom förorenade områden och den andra var den återkommande Mälarlänsutbildningen med bredare tema. Totalt har cirka 200 inspektörer deltagit i utbildningarna.

Gotland har också, inom ramen för Miljösamverkan Sydost, deltagit i ett projekt om ansvarsutredningar.

Integrering av tvärperspektiv

Inom vattenverksamheten, miljö- och hälsoskydd, förorenade områden och marint skydd har en kartläggning gjorts över vilka tvärperspektiv och Agenda 2030-mål vi träffar i den dagliga verksamheten inom sakområdena.

Handläggarstödet har implementerats på enhetsnivå. De olika tvärperspektiven har gått igenom successivt på Miljö- och vattenenhetens enhetsmöten, och enheten har i detta tagit hjälp av sakkunniga.

På Naturvårdsenheten har tvärperspektiven och arbetet med Agenda 2030 framför allt behandlats särskilt inom några sakområden. Inom Områdesskydd genomförde arbetsgruppen en workshop som handlade om hur mänskliga rättigheter kan integreras i områdesskyddsprocessen. Inom naturum Gotland arbetas det överlag, och så även 2019, med utställningar som anpassas för barn. Under året har en av utställningarna belyst klimatanpassning. Även inom arbetet med Grön infrastruktur har aspekten med klimatanpassning varit ett fokusområde. Inom förvaltning av värdefull natur och uppdraget med friluftslivet har fokus under året legat på barnperspektivet och folkhälsa. I samarbete med Region Gotland har en workshop hållits om friluftsliv och folkhälsa. Fortsatt anläggande av Klintkustleden har skett i samarbete med Skogsstyrelsen och i nationalparken Gotska Sandön har en vandrings slinga för barn anlagts. I arbetena har enheten vid behov tagit hjälp av sakkunniga.

Båda enheterna har under året haft en representant i TvärA2030 (tvärperspektiv- och Agenda 2030-gruppen). På individnivå i Miljö- och vattenenheten har medarbetarna inom vissa sakområden valt ett tvärperspektiv var att fördjupa sig i och arbeta med under året.

Totalt har alla perspektiv berörts. Resultat är en rapport på individnivå och återkoppling sker på de individuella utvecklingssamtalen. För övrigt har de globala målen lyfts fram i samband med projekt och annan utåtriktad kommunikation.

För aktiviteter som förenklar för företag, hänvisas till rapportering under 5 §.

Resultatmått och resultatanalys – Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

Ärendehantering

Länsstyrelsen bedömer att det interna arbetet med enhetliga processer i rutinerna kring handläggning har varit ett mycket lyckat arbete som nu visat tydlig effekt.

Länsstyrelsen har under året fattat beslut i 178 ärenden gällande 12:6-samråd (Väs 525). Ärendena har i huvudsak rört ledningsdragningar och ledningsröjningar. Måluppfyllnaden om 42 dagars handläggningstid har varit 78% (53% 2018). För tillstånd och dispenser avseende naturskydd (Väs 521) har länsstyrelsen handlagt 144 ärenden med en måluppfyllnad om 97% (67% 2018). Handläggningstiderna inom naturvården har därmed betydligt förbättrats jämfört med föregående år.

Ärendehandläggning gällande de övriga sakområdena följer de handläggningstider som bestäms av länsrådsgruppen.

På Gotland är det Länsstyrelsen som handlägger ansökningar om dispens från strandskyddet. Under året avgjordes 40 ärenden som omfattade 95 dispenspliktiga åtgärder. Länsstyrelsen fattade beslut om avslag för endast en åtgärd.

Prövning och tillsyn

Miljöskydd

Utöver de stora bergtäktprövningarna har Länsstyrelsen deltagit i ett flertal samråd om verksamheter som bland annat ska söka tillstånd för avfallsverksamhet, vindpark, samt utökningar av befintliga täktverksamheter. Även ett antal samråd samt huvudförhandlingar av mindre storlek har ägt rum, samt en del händelsestyrd tillsyn. Dessa prövningar och konsekvensen av nedskurna miljötillsynsresurser har begränsat Länsstyrelsens möjlighet att genomföra den planerade tillsynen.

Förorenade områden

Inom förorenade områden har tillsynsarbetet främst fokuserat på pågående utredningar vid de tre högst prioriterade objekt (riskklass 1) där länsstyrelsen är tillsynsmyndighet. Två av objekten väntas under 2020 bli färdigutredda för att kunna gå in i åtgärdsfas och för det tredje har fokus varit att utreda komplicerade ansvarsförhållanden för att komma vidare med återstående utredningar.

Länsstyrelsen har med hjälp av bidragsmedel från Naturvårdsverket gjort undersökningar vid fyra olika förorenade platser varav tre i egen regi och ett med Region Gotland som huvudman. Resultaten indikerar att ett objekt kommer att kunna gå in i åtgärdsfas, ett kräver fortsatta undersökningar och ett bedöms inte kräva några åtgärder. För ett av objekten fortsätter utredningarna under 2020.

Vattenverksamhet och vattenskydd

Vattensituationen på Gotland har inneburit fortsatt högt tryck på ärendehantering, tillsyn samt integrering av risk- och sårbarhetsperspektiv. Förstärkning av medel för skydd av vatten har möjliggjort att Länsstyrelsen kunnat hantera ökad arbetsbelastning inom vattenområdet. Arbete med skydd av vatten sker genom flera processer, bland annat genom flertalet samråd och tillståndprocesser av grundvattenuttag. I de fall grundvattenuttagen rör dricksvattentäkter kan underlaget användas i samband med inrättande av vattenskyddsområden.

För utförligare redovisningar hänvisas till rapporteringar gjorda till Havs- och Vattenmyndigheten och Naturvårdsverket avseende Vattenförvaltning, Övergripande om 1:1 anslaget, Övergödning, Vattentillsyn, Marint skyddsarbete samt sanering och återställning av områden.

Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd (verksamhet 5*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	18,5	20,2	21,2
Årsarbetskrafter kvinnor	21,2	26,0	21,6
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	64 304	70 059	66 373
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 174	1 226	1 003
Antal beslutade ärenden	1 201	1 165	1 003
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	52	57	51
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	8 213	6 222	4 341
Andel tillsynsbesök/antal tillsynsobjekt inom miljöfarlig verksamhet	24%		
Andel tillsynsobjekt som fått av länsstyrelsen initierad/planerad miljöskyddstillsyn	6%		
Median för handläggningstid för anmälningsärenden inom vatten	47 dgr		
Nedlagt tid för miljötillsyn i förhållande till länets behovsutredning	74%	85%	
Antal 12:6 samråd (VÅS 525)	178	172	146
Måluppfyllnad LISA-målet för 12:6 samråd	78%	53%	
Nedlagt tid för tillsynsvägledning	773	503	477

Kommentar till tabellen: Minskningen i antal årsarbetskrafter kan i stort förklaras av omfördelning av resurser till andra verksamheter inom naturvård till följd av minskade anslag och uppdrag, till exempel gröna jobb och våtmarkssatsningen.

Ökningen i lämnade bidrag beror på nya dricksvattenbidrag (villkor 16) och åtgärder mot övergödning (villkor 15), vilka tillsammans motsvarar drygt 2 miljoner kronor.

Antal ej beslutade ärenden äldre än två år rör huvudsakligen långvariga utredningar gällande naturvärden samt förhandlingar om intrång eller köp inför bildande av naturreservat (37%). Likaså gäller det inom förorenade områden där ärendena fortfarande är öppna på grund av omfattande undersökningar (14%). Fleråriga ärenden rörande LONA och LOVA-bidrag uppgår till 17% och inom miljö- och vattenprovningar finns öppna ärenden som rör komplicerade och långvariga yttranden och samråd inom bergtäktprovningar och vattenuttag.

Under 2019 beslutade länsstyrelsen om en tillsynsvägledningsplan för hela miljöbalksområdet, gällande åren 2019-2021. Inom miljöfarlig verksamhet genomfördes fem halvdagsträffar på plats i Visby samt en i samverkan med Länsstyrelsen i Kalmar län

som hölls i Oskarshamn. En heldagsutbildning inom enskilda avlopp hölls i samarbete med extern föreläsare. Tillsynsvägledning inom miljöfarliga verksamheter har även skett via Miljösamverkan sydost. Inom förorenade områden har tillsynsvägledning skett löpande genom skriftväxling och vid fem fysiska träffar. Den signifikant ökade tiden för tillsynsvägledning gäller förorenade områden där ett ökat fokus har lagts på regionala samverkansprojekt inom mälarlänen och inom Miljösamverkan Sydost.

Skillnaden i utförd miljötillsyn 2019 i förhållande till behovsutredningen beror främst på att naturvårdsresurser har minskat under året. Länsstyrelsen deltog inte i den gemensamma tillsynskampanjen om generellt biotopskydd som Miljösamverkan Sverige ordnade. Istället har Länsstyrelsens naturvård prioriterat att avgöra äldre tillsynsärenden. Naturvården har även lagt mycket tid på deltagande i olika plansamråd som berört just det generella biotopskyddet när det gäller alléer.

Samlad bedömning av resultat

Med hänsyn till de prioriteringar som gjorts till följd av minskade resurser inom naturvård och miljötillsyn, bedömer Länsstyrelsen att det samlade resultatet är gott.

10. Lantbruk och landsbygd

Resultatmått och resultatanalys – lantbruk och landsbygd

För jordbrukarstöden har Länsstyrelsen följt tidsplanen för SUSS-JBR och uppnått de fastställda målen. För miljöersättningarna, stödet till ekologisk produktion och kompensationsstödet inom landsbygdsprogrammet var 80% klara för delutbetalning vecka 39. Det uppsatta målet var 70%. För direktstöden överträffades målet på 95%, då det var 99,9 % som blev utbetalade under december månad.

Under 2019 har den största delen av ärendebalanserna gällande åtagandeplanerna klarats av. Endast en mindre del av 2019 års ansökningar kvarstår. Ärendebalanserna avseende utbetalningar av jordbrukarstöd för åren 2015-2018 har även de minskat. Huvuddelen (99 %) av återstående utbetalningsärenden avseende åren 2015-2018 beräknas kunna betalas ut under 2020, de flesta under kvartal ett.

Länsstyrelsen i Gotlands län når målet inom SUSS-LB att 90% av ansökningarna ska ha högst 120 dagars handläggningstid när det gäller ansökan om utbetalning inom Landsbygdsprogrammet. Det gäller för samtliga stödtyper, det vill säga företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar. Måluppfyllnaden för dessa stöd är 97%, 100% respektive 92%.

För ansökan om stöd nås också målet avseende handläggningstid (beslut inom 180 dagar) för företagsstöd inom Landsbygdsprogrammet, med en måluppfyllelse på 94%. När det gäller ansökan om stöd för projektstöd och miljöinvesteringar inom Landsbygdsprogrammet är måluppfyllelsen inte lika god, utan uppgår till 50% respektive 71%. Den låga måluppfyllelsen för ansökan om stöd inom projektstöd och miljöinvesteringar beror bland annat på att det fortfarande finns äldre ärenden som påverkar måluppfyllnaden negativt.

Lantbruk och landsbygd (verksamhet 60*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	7,4	6,7	6,7
Årsarbetskrafter kvinnor	11,1	12,0	12,5
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	18 839	18 212	18 005
Antal ärenden, inkomna och upprättade ¹⁾	5 827	5 099	5 112
Antal beslutade ärenden	7 145	7 283	7 641
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1 865	2 137	948
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	844	851	0
Direktstöd (gård, grön, unga, nöt) (tkr)*	257 384	252 431	261 722
Miljöersättningar och ekologiskt stöd (tkr)*	116 904	89 753	113 507
Kompensationsstöd (tkr)*	21 032	21 252	24 447
Landsbygdsstöd (företagsstöd, projekt och miljöinvesteringar) (tkr)*	21 211	27 534	20 416

Kommentar till tabellen: Under 2019 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, vilket medför att delar av handläggningen ännu ej gått att genomföra och att rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) därmed inte är möjliga att hämta ut i sin helhet. För området jordbrukarstöd omfattar ärendestatistiken direktstöden och ansökan om utbetalning av kompensationsstöd, ekologisk produktion och miljöersättningarna för betesmarker och slåtterängar, vallodling, minskat kväveläckage samt skyddszoner. Statistik för ansökan om åtaganden och övriga stödformer ingår ej.

För landsbygdsstöden (602) redovisas för 2019 komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar.

*Stöd och ersättningar, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen.

Verksamhetskostnaderna och antal årsarbetskrafter har endast marginellt ändrats i förhållande till tidigare år.

Införandet av en ny jordbrukspolitik har dragit ut på tiden och medfört kostnadsökningar för den del av verksamhetskostnaderna inom lantbruk och landsbygd som utgörs av administrationen av Landsbygdsprogrammet och direktstöden. Ökad komplexitet i stödsystemet samt behovet av hårda prioriteringar i Jordbruksverkets utveckling av IT-systemen har inneburit en ökad resursåtgång i Länsstyrelsens handläggnings- och kontrollarbete inom både jordbruksstöd och landsbygdsstöd.

Länsstyrelsen i Gotlands län tog 2019 emot 1405 SAM-ansökningar. En SAM-ansökan består vanligtvis av ansökan om olika stödformer och betalas ut i flera omgångar. Det medför att en enskild SAM-ansökan genererar flera beslut. Inför 2019 kvarstod delar av handläggningen från 2015, 2016, 2017 och 2018 års jordbrukarstödsansökningar vilket inneburit ökade kostnader. Under 2019 har Länsstyrelsen fattat cirka 11 500 beslut i Jordbruksverkets IT-system Jorden och cirka 100 beslut i Jordbruksverkets äldre system Ararat. Alla dessa ärenden och beslut ingår inte i tabellen ovan.

Den höga utgående ärendebalansen för jordbrukarstöden beror till stor del på att Jordbruksverkets IT-system ännu inte är helt färdigbyggda. Det kan ändå konstateras att den utgående balansen har minskat med cirka 1 300 ärenden jämfört med år 2018.

Gällande landsbygdsstöden har Länsstyrelsen i Gotlands län god kontroll över ärendeflödet med låga ärendebalanser som följd. Detta gör också att Länsstyrelsen har god måloppfyllelse gällande handläggningstider för såväl ansökan om stöd som ansökan om utbetalning vilket också kan ses i tabell G. Det finns undantag för ett fåtal äldre ärenden som aktivt prioriterats ned, vilket i första hand är ärenden där Länsstyrelsen själva är stödsökande.

Länsstyrelsen har också en god utbetalningstakt avseende landsbygdsstöden. Hittills har cirka 60% av länets budgeterade medel för perioden betalats ut. Länsstyrelsen kommer att kunna betala ut samtliga medel innan programperiodens slut om nuvarande utbetalningstakt vidhålls.

Samlad bedömning av resultat

Under året har ärendebalanser inom alla områden minskat samtidigt som utbetalningarna har överträffat de nationella målen. Verksamhetens resultat bedöms därför som gott.

11. Fiske

Länsstyrelsen har fortsatt prioriterat arbetet med att främja ett hållbart fiske, främst genom att stödja de gotländska initiativ som uppkommit till följd av den bekymmersamma situationen för miljön och fisket i Östersjön. Att hitta alternativa lösningar inom yrkesfisket har blivit än mer viktigt till följd av de nödåtgärder som nu införts. Arbetet med att hitta andra framkomliga vägar bedrivs i nära samarbete med andra län i södra Sverige. Länsstyrelsens mål att främja ett hållbart fiske innefattar arbete med att vända en nedåtgående trend gällande antalet yrkesfiskare/fiskelicenser, en trend som även fortsatt under 2019. Orsaken har främst varit åldersavgångar. Under 2019 har det emellertid inkommit ett antal ansökningar om ny fiskelicens till Havs- och vattenmyndigheten där Länsstyrelsen gjort bedömningen att det finns utrymme för etablering ur ett regionalt perspektiv. Havs- och vattenmyndigheten har tidigare ofta gjort en motsatt bedömning med hänvisning till försiktighetsprincipen eller att fisket bedrivs i för liten skala för att det ska anses som yrkesmässigt. Länsstyrelsen har haft en fortsatt dialog med Havs- och vattenmyndigheten gällande detta.

Länsstyrelsen har även deltagit i Jordbruksverkets nationella referensgrupper för yrkesfiske och vattenbruk där möjligheten givits att komma med regionala inspel. Länsstyrelsen har jobbat aktivt i lokala projekt med syfte att utveckla fiske- och vattenbruksnäringen på Gotland. För fiskerinäringens utveckling har några stöd inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) kunnat utbetalas för investeringar i småskalig vidareförädling av lokalt fångad fisk, sälsäkra redskap samt hållbart vattenbruk.

Länsstyrelsen har sett positiva effekter från den förstudie, ”Hållbart vattenbruk – något för Gotland”, som genomfördes 2018. Målet med förstudien var att skapa ett vägledande dokument för berörda aktörer som vill driva vattenbruksutvecklingen vidare på Gotland, kopplat till regionala livsmedels- och tillväxtstrategier. Kunskapshöjande aktiviteter i form

av demonstrationsanläggning för akvaponik, kurser och information vid större events (Almedalsveckan, Företagardagen med flera) har genomförts med gott resultat. Inom ramen för projektet Blått Centrum Gotland, ett samarbete mellan Uppsala universitet – Campus Gotland, Region Gotland och Länsstyrelsen i Gotlands län har följande insatser gjorts; Tre nya odlingstillstånd för landbaserat vattenbruk har utfärdats och två nya företag har startats. Länsstyrelsen har även deltagit i det nationella arbetet kring Jordbruksverkets regelförenklingsuppdrag inom vattenbruket.

Arbetet med fiskevård har prioriterats på myndigheten genom att Länsstyrelsen arbetar mer med egna fiskevårdsprojekt. Den externa fisketillsynen har fortlöpt i samma omfattning som tidigare medan den interna har ökat i omfattning. Ökningen har sin grund i ett omfattande arbete med uppdatering och uppsättning av informationsskyltar om fredningsområden för havsöring. Samarbetet med Kustbevakningen har intensifierats och gemensamma tillsynsinsatser sker vår och höst i samband med fredningstider för olika arter.

Resultatmätt och resultatanalys

Fiskerinäring/vattenbruk

Samarbetet med andra län och myndigheter har förbättrats och genom fortsatt dialog med Havs- och vattenmyndigheten bedömer Länsstyrelsen att förståelsen för Gotlands situation har ökat eftersom fler licenser har beviljats för småskaliga fiskare under 2019 än tidigare år. Flera av de projektinitiativ som pågår på Gotland med koppling till fiske- och vattenbruksnäringen har gett goda resultat där Länsstyrelsen bidragit med kompetens och stöd.

Fiskevård

Länsstyrelsen har liksom tidigare år utlyst fiskevårdsmedel som söks av sportfiskeklubbar och andra föreningar, som strandföreningar och båtklubbar. Antal föreningar som beviljats medel ligger på samma nivå som tidigare. Länsstyrelsen har också satsat mer på att arbeta med egna fiskevårdsprojekt. Exempelvis har vandringshinder åtgärdats och biotopvård har skett i ett flertal vattendrag med gott resultat.

Fritidsfiske

Länsstyrelsen har medverkat i länets samförvaltningsgrupp där yrkesfisket, husbehovsfisket och sportfisket är representerade. Inom gruppen har nuvarande regelverk diskuterats med målet att tillgodose att viktiga kustfiskarter ska förvaltas på ett bättre sätt. Tillsyn av fritidsfisket har skett på samma nivå som tidigare och regelefterlevnaden upplevs som god. Länsstyrelsen har vidare omarbetat informationsmaterialet om fiske på Gotland och tryckt ny upplaga av fiskebestämmelser på svenska, engelska och finska.

Länsstyrelsen har deltagit i beredningsgrupp syd där förvaltningsplaner och övervakning diskuteras mellan länsstyrelserna i Skåne, Kalmar, Blekinge, Gotland, samt Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket.

Fiske (verksamhet 62*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	2,0	1,5	2,2
Årsarbetskrafter kvinnor	0,2	0,2	0,2
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	2 772	2 569	3 151
Antal ärenden, inkomna och upprättade	76	54	56
Antal beslutade ärenden	85	46	73
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	1	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	422	961	985

Kommentar till tabellen: Länsstyrelsen har genom interna prioriteringar förstärkt arbetet med fiskevård under 2019 genom att anställa en person på heltid, därav ökningen i årsarbetskraft. Verksamhets-kostnaderna har sjunkit på grund av lägre konsultkostnader/arvoden. Antal ärenden har ökat med drygt 25 procent på grund av nya rutiner. Att antal beslutade ärenden ligger högre än antal inkomna beror på att en del ärenden från 2018 låg öppna över årsskiftet. Ärendet som är äldre än två år är ett fiskevårdsprojekt som löper sedan 2017.

Andelen lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen har sjunkit under 2019. Det beror till stor del på att Länsstyrelsen anställt en projektledare för ett egeninitierat projekt.

Samlad bedömning av resultat

Ny personal med prioritering på sakområdet har medfört att fiskeverksamhetens övergripande resultat bedöms enligt ovan som mycket goda och inom vattenbruksverksamheten är resultatet utmärkt.

12. Folkhälsa

Myndighetens arbete med verksamhetsintegrering av folkhälsa redovisas närmare i avsnittet om Länsstyrelseinstruktion 5 §: Sektorsövergripande uppgifter.

För sakområden ANDT (alkohol, narkotika, doping, tobak) och brottsförebyggande samordning har arbetet utgått från och genomförts enligt en gemensam handlingsplan för åren 2018-2019. Handlingsplanen utgår från förordningar om samordning inom ANDT och brottsförebyggande rådet (2012:606, 2016:1258), regeringsskrivelsen Tillsammans mot brott (2016/17:126) och nationell ANDT-strategi 2016-2020 (2015/16:86). För arbetet är två heltidstjänster avsatt. För att minimera sårbarhet och för ett mer effektivt arbetssätt delas arbetsuppgifterna mellan tjänsterna, vilket möjliggör bra samverkan mellan sakområden.

Länsstyrelsen har fortsatt sitt arbete med att stärka samverkan samt öka kunskapen om folkhälsa och social hållbarhet, såväl internt som externt. Det finns en bred intern samverkan med övriga sakområden inom social hållbarhet (mänskliga rättigheter, jämställdhet, barnrätt, funktionshinderuppdraget, integration, föräldraskapsstöd och utsatta EU/ESS-medborgare). Sakområden inom social hållbarhet har kontinuerliga möten för gemensam verksamhetsutveckling och samordning av tvärssektoriella insatser. Gemensamma insatser återfinns i handlingsplanen för ANDT och brottsförebyggande samordning. I samverkan med övriga sakområden har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med att förstärka den nya samverkansstrukturen via ett Forum för social hållbarhet. Forumet har Agenda 2030 och mänskliga rättigheter som ram och samlar gotländska aktörer från offentliga verksamheter, näringslivsaktörer och civilsamhället under ledning av länsrådet.

Syftet är att öka kunskapen om olika aktörers uppdrag, nuläge samt öka förståelsen för hur olika perspektiv inom social hållbarhet hör ihop. Under årets fyra möten har en representant från de båda sakområdena bidragit med sakkunskap kring ANDT, spelmissbruk och brottsförebyggande arbete.

Länsstyrelsens arbete med brottsförebyggande samordning har redovisats i särskild ordning till Brottsförebyggande rådet och ANDT och spelmissbruk som har redovisats till Folkhälsomyndigheten.

ANDT och spelmissbruk

Under året har fokus varit kompetensutvecklingsinsatser riktat till olika målgrupper. Länsstyrelsen har i samverkan med Region Gotland anordnat en teaterföreställning för elever i länets samtliga högstadieskolor på temat droger, utanförskap, mobbning och kriminalitet. Utvärdering visar att ungdomarna upplevde teatern som bra och att den kan göra skillnad. Teatern visades även på kvällstid för föräldrar och andra vuxna som möter ungdomar. Bidrag har lämnats till Wisbygymnasiet för deltagande i en nationell tvådagarskonferens kring metoder och forskning inom drogförebyggande arbete. Syftet var att få ökade kunskaper för det dagliga arbetet med ungdomar. Länsstyrelsen har även finansierat deltagande för personal inom Region Gotland som arbetar med behandling av spelmissbruk. En nationell forskningsdag om spelberoende och behandling utifrån ett kvinnligt perspektiv samt övergripande forskningsresultat inom området är andra områden Länsstyrelsen finansierat under året.

Inom tillsynsarbetet har Länsstyrelsen inför ikraftträdandet av lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter, via nätverksträffar och utbildningar, bidragit till ökad kunskap, bättre utredningar och därmed utveckling i länet. Kunskapsstödet har riktats till Region Gotlands alkohol- och tobakshandläggare, miljö- och hälsoskyddsinspektörer samt folkhälsostrateg. Länsstyrelsen har medverkat i samverkansmöte kring God ordning på stan och då informerat om de nya rökfria miljöerna. "God ordning på stan" arrangeras av Region Gotland men aktörer från bland annat turismnäring, Destination Gotland och Polisen finns också representerade. Handläggare inom Region Gotland, både avseende alkohol och tobak, har under året fått kontinuerligt stödjande insatser. Länsstyrelsen har även varit ett stöd till Region Gotland i förberedelserna för en regional kommunikationsinsats, inför införandet av den nya lagen om tobak och liknande produkter.

Brottsförebyggande samordning

För att stödja och bidra till regional samordning av brottsförebyggande arbete samt stödja utvecklingen av kunskaps- och problembaserat brottsförebyggande arbete har Länsstyrelsen medverkat i olika insatser. Länsstyrelsen har bland annat varit med i bildandet av ett regionalt samverkansforum för det brottsförebyggande arbetet och kommer längre fram vara en aktör i utvärderingen av forumet. Forumet skapar förutsättningar för utveckling av länets brottsförebyggande arbete. En kartläggning har även gjorts av det brottsförebyggande arbetet på Gotland. Kartläggningen som identifierade olika aktörers möjligheter och utmaningar samt samverkansbehov i länet kommer att utgöra ett stöd i planeringen av Länsstyrelsens fortsatta arbete.

För att stödja kompetensutvecklingen i länet, öka samverkan mellan olika aktörer och stödja ett förstärkt arbete med mindre narkotika inom restaurangnäringen har Länsstyrelsen i

Samverkan med Region Gotland genomfört kompetensutvecklingsinsatser riktat till personal inom privata vaktbolag och restaurangnäring. Satsningen syftade till att ge personal ökad kompetens kring narkotika samt att upptäcka och hantera narkotika i serveringsmiljö och därmed bidra till en trygg och säker krogmiljö. Utvärdering visar att deltagarna anser att kursen har uppfyllt förväntningarna utifrån bedömning bra eller mycket bra och att de kommer ha nytta av utbildningen i sitt arbete. Det finns redan nu efterfrågan på en återkommande utbildning för kommande år.

Inom nätverket Forum för social hållbarhet har två av fyra möten haft teman som berör det brottsförebyggande arbetet, vilket har resulterat i att Länsstyrelsen bidragit med kompetensstöd till Region Gotland och Polisens arbete med framtagande av medborgarlöften.

Resultatmätt och resultatanalys – Folkhälsa

Uppdrag inom sakområdena ANDT, spelmissbruk och brottsförebyggande samordning har som helhet genomförts enligt den gemensamt framtagna handlingsplanen för 2018-2019. Arbetet har genomförts med regelbunden och fungerande samverkan i länet. Intern samordning av tvärsaktoriella insatser för social hållbarhet har utvecklats och ytterligare samordnats mellan de olika sakområdena. Utvecklingsområden för sakområdena är att arbeta mer gemensamt och samordnat med strategiska insatser riktade mot den lokala problembilden. För 2020 kommer de två sakområdena arbeta fram separata handlingsplaner. Analysen av den gångna perioden är att de olika uppdragen kan förtydligas och riktas på ett bättre sätt till den lokala problembilden genom separata handlingsplaner. Detta betyder dock inte att samarbetet kommer att minska.

Folkhälsa (verksamhet 70*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,5	1,0	0,5
Årsarbetskrafter kvinnor	1,5	1,3	1,2
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	2272	2 540	2 332
Antal ärenden, inkomna och upprättade	13	17	21
Antal beslutade ärenden	15	19	14
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	88	192	164
Genomförda aktiviteter i handlingsplan för ANDT, spelmissbruk och brottsförebyggande arbete	85%		

Kommentar till tabellen: Minskning i årsarbetskrafter beror på att personal inom det brottsförebyggande uppdraget har slutat och ny personal rekryterats. Bidragsutbetalningar har minskat på grund av att myndigheten inte haft samma ekonomiska möjlighet, såsom föregående år, att bevilja bidrag. Det är även en bidragande orsak till minskning i antal ärenden.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens arbete för sakområdena brottsförebyggande samordning samt ANDT och spelmissbruk har utgått från nationell ANDT-strategi samt de förordningar som styr sakområdena. Under 2018 togs en gemensam intern handlingsplan fram för sakområdena med särskild struktur för intern och extern samverkan. Utifrån genomförda aktiviteter i handlingsplanen samt den positiva utvecklingen av samverkan kring de olika sakområdena

mellan olika aktörer i länet samt ökad efterfrågan på mer samverkan bedöms utvecklingen som positiv. Det brottsförebyggande arbetet har på grund av nyanställning varit i en uppstartsfas. Bedömningen är att arbetet tagit ett kliv framåt, dels genom att nya samarbetsformer etablerats och att länsstyrelsen blivit en mer etablerad samarbetspart och utgjort ett kompetensstöd på flera olika områden i länet. Bedömningen är att uppdraget för folkhälsa har utförts på ett gott sätt.

13. Jämställdhet

Arbetet har utgått från länsstrategierna och de två tillhörande handlingsplanerna; en för de jämställdhetspolitiska delmålen 1–5 och en för delmål 6 (redovisas i särskild ordning). Sett till de båda handlingsplanerna är två heltidstjänster avsatta, i huvudsak uppdelade på externt och internt arbete. Efterhand har arbetet mer och mer integrerats vilket varit en framgångsfaktor. Att vara två som arbetar tillsammans i exempelvis utbildnings-sammanhang har gett goda resultat och ökad efterfrågan på Länsstyrelsens tjänster. Arbetet med strategin och handlingsplanerna redovisas närmare i avsnitt tre om återrapportering av regleringsbrevskrav 1.27.

I samverkan med övriga sakområden inom social hållbarhet har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med att befästa den nya samverkansstrukturen via ett Forum för social hållbarhet. Forumet som startade 2018 har Agenda 2030 och mänskliga rättigheter som ram och samlar gotländska aktörer från offentliga verksamheter, näringslivet och civilsamhället under ledning av länsrådet. Under året har ett av fyra möten haft tema jämställdhet. Under 2019 har arbetet i nätverket formaliserats än mer och en effekt av samarbetet är det initiativ som Region Gotland tagit kring främjandet av psykisk hälsa.

Det interna jämställdhetsarbetet har haft störst fokus på jämställdhetsintegrering av regeringsuppdraget om återuppbyggnad av totalförsvaret. Resultatet syns tydligast i den stora totalförsvarskonferensen under oktober där jämställdhet och mänskliga rättigheter var det genomgående temat, något som lyfts fram som både ovanligt och innovativt. Jämställdhet var även ett viktigt perspektiv i den stora enkäten ”Gotlänningarnas attityder till kris och krig” samt den regionala samverkansövningen. Andra insatser i det interna jämställdhetsarbetet har bland annat resulterat i jämställdhetsperspektiv inom projektet Hållbara transporter, sociala perspektiv på hållbar konsumtion genom samarbetet Grön jul samt en reviderad rutin för orosanmälan av barn och vuxna.

Resultatmätt och resultatanalys – Jämställdhet

Länsstyrelsen har under åren 2018 och 2019 agerat allt mer kraftfullt i det externa arbetet genom erbjudande av chefsutbildning, skapande av nya nätverk och samverkan med både interna sakområden inom social hållbarhet och externa aktörer; Polisen, Region Gotland, Samordningsförbundet Finsam Gotland med flera. Handlingsplanernas aktiviteter har till stor del genomförts. Effekten är god genom att efterfrågan på Länsstyrelsens jämställdhetsarbete ökat i länet samt att det uppmärksammats både lokalt och nationellt inom ramen för totalförvarssatsningen. Att det gett goda resultat syns även i de utvärderingar som de nästan 60 cheferna som gått chefsutbildningen i jämställdhet gjort under 2019.

Jämställdhet (verksamhet 80*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,0	0,0	0,3
Årsarbetskrafter kvinnor	1,6	1,7	0,9
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	1 892	1 930	1 264
Antal ärenden, inkomna och upprättade	11	7	6
Antal beslutade ärenden	13	9	3
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	1
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	275	30	70
Genomförda aktiviteter i handlingsplaner	87 %	91 %	-
Antal deltagare i chefsutbildning jämställdhet	57	19	-

Kommentar till tabellen: Bidragsutbetalningen avser ett våldspreventivt projekt i förskolan.

Samlad bedömning av resultat

Utifrån genomförda aktiviteter i handlingsplanerna, den positiva återkoppling som getts från både interna och externa aktörer samt den ökade efterfrågan som detta medfört är Länsstyrelsens bedömning att uppdraget för jämställdhet har utförts på ett utmärkt sätt.

14. Integration

Länsstyrelsen och Region Gotland har, i bred samverkan med aktörer i länet och målgrupper, tagit fram och fattat beslut om Integrationsstrategi för Gotland 2017–2020. Strategin har fem utvecklingsområden som är valda utifrån europeiska grundprinciper för integration, nationella och regionala mål samt behovsanalys för integration på Gotland. Områdena innehåller 15 strategiska vägval som har koppling till de globala målen för hållbar utveckling (mål 3-5, 10-11 och 16).

Länsstyrelsen ansvarar för att sprida kunskap om strategins innehåll, påtalar behov av åtgärder och bidrar med genomförande av insatser, i syfte att nå det övergripande regionala målet för integration. Länsstyrelsen beslutar därför årligen om en intern handlingsplan för integrationsstrategin som med årets 44 aktiviteter konkretiserar myndighetens arbete för strategin. Exempel på aktiviteter är: att genomföra en friluftsansiktivitet för personer som har svårt att komma ut i naturen, att i alla beslut om statlig ersättning prioritera insatser som berör strategiska vägval och att anordna en kompetenshöjande insats för civilsamhällets organisationer om jämställdhet. Flera aktiviteter har direkt bäring på regleringsbrev eller förordning, till exempel att Länsstyrelsen ska följa upp samhällsorienteringen och stödja verksamhetsutveckling. Inriktning är att handlingsplan för 2020 ska innehålla ny behovsanalys och revidering av den regional strategin som gäller till och med 2020.

Sakområdena mänskliga rättigheter, jämställdhet, barnrätt, funktionshinderuppdraget, integration, brottsförebyggande arbete, föräldraskapsstöd, folkhälsa/ANDT-S och utsatta EU/ESS-medborgare ingår i social hållbarhet. Sakområden inom social hållbarhet har kontinuerliga möten för verksamhetsutveckling och samordning av tvärssektoriella insatser, där en del insatser återfinns i respektive sakområdes handlingsplan. Insatser för integration utförs därför inte enbart av ansvariga för integrationsuppdraget. Strategier för samliga områden har även deltagit i Mänskliga rättighetsdagarna med tema hälsa, vilket har bidragit till ökad kunskap om hälsofrämjande faktorer.

Länsstyrelsen samordnar olika forum för att främja samverkan. Forum för social hållbarhet har, med Agenda 2030 och mänskliga rättigheter som ram, som syfte att öka kunskapen om aktörers uppdrag och nuläge samt öka förståelsen för hur olika perspektiv inom social hållbarhet hör ihop. Forumet leds av länsråd och deltagande aktörer är statliga myndigheter, Region Gotland, näringsliv, trossamfund och civilsamhällets organisationer. Under året har forumet haft fyra möten där ett av mötena hade tema integration, med kunskapsspridning och dialog om integrationsstrategin, nuläge inom integration och insatser för hälsa och etablering. *Integrationsråd* (myndigheter) som har till uppdrag att vara strategisk plattform för integration diskuterar och planerar strategiska insatser. *Regionala samverkanskonferenser* (myndigheter och civilsamhällets organisationer) delar lägesbilder och samordnar insatser inom integration. Deltagare i konferenser har bland annat uppmärksammat behov av ökat stöd inom hälsa och etablering till ensamkommande unga som har fyllt 18 år, vilket har resulterat i att Länsstyrelsen har beviljat statlig ersättning för sådana insatser till Region Gotland och Röda korset.

Länsstyrelsen sprider information till andra länsstyrelser om myndighetens arbetssätt och resultat. Att sprida kunskap om insatser för integration till allmänheten på Gotland är prioriterat. Länsstyrelsen publicerar därför information på webb och sociala medier vilket bland annat har uppmärksammats av massmedia med reportage och artiklar.

En väsentlig del av Länsstyrelsens arbete har utgjorts av regleringsbrevsuppdrag som redovisas i särskild ordning till Länsstyrelsen i Jönköpings län och Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Hänvisning görs därför till följande redovisningar:

Länsstyrelsen i Jönköpings län

Uppdrag 41: Lägesbilder för kommuner och landsting

Uppdrag 42: Tidiga insatser, samordning

Uppdrag 43: Statsbidrag till verksamheter för asylsökande m.fl.

Uppdrag 44: Beredskap och mottagningskapacitet

Uppdrag 45: Ersättning enligt § 37 och § 37a)

Uppdrag 46: Samhällsorientering

Uppdrag 48: Ensamkommande barn

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Uppdrag 47: Portalen informationsverige.se

Resultatmätt och resultatanalys – Integration

Uppdrag inom integration har som helhet genomförts på samma sätt som föregående år, med inriktning på regelbunden och fungerande samverkan samt tydlig struktur för planering, genomförande och uppföljning av insatser i handlingsplan för Integrationsstrategin. Intern samordning av tvärsektoriella insatser för social hållbarhet har utvecklats och ytterligare samordnats. Övergripande regionalt forum för social hållbarhet har blivit ett etablerat forum för kunskapsspridning och dialog. Fler insatser än tidigare görs exempelvis för kvinnors etablering i samhället och arbetslivet. En fungerande regional samverkan, civilsamhällets engagemang och politisk vilja att främja insatser för integration är viktiga förutsättningar för Länsstyrelsens genomförande av uppdraget. Ett utvecklingsområde är att inom ramen för Integrationsrådets uppdrag arbeta mer gemensamt och samordnat med strategiska insatser. Verksamhetsområdets resultat framgår även av ovan angivna redovisningar.

Integration (verksamhet 85*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0	0	0
Årsarbetskrafter kvinnor	0,7	1,1	1,6
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	818	1 215	1 703
Antal ärenden, inkomna och upprättade	30	22	24
Antal beslutade ärenden	28	27	20
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	-25	5	0
Antal aktiviteter i handlingsplan för Integrationsstrategin	44	37	
Genomförda aktiviteter i handlingsplan för Integrationsstrategi	76%	80%	

Kommentar till tabellen: Verksamhetsområdet är ett ansvar för hela myndigheten och då särskilt för område social hållbarhet. Det integrerade arbetet redovisas därför inte alltid under specifik väskod. Bemanning har varit mindre än föregående år, kostnader är därför lägre. Lämnade bidrag avser återbetalning av statlig ersättning för TIA (Tidiga insatser) och 37 §. Genomförda aktiviteter i handlingsplanen är något färre än föregående år, antalet aktiviteter är dock fler än för år 2017-2018.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens arbete har liksom föregående år varit inriktat på att med en förankrad regional integrationsstrategi och årlig intern handlingsplan, arbeta utifrån en struktur för intern och extern samordning och samverkan. Den fleråriga strategin säkerställer insatser på lång sikt och den årliga interna handlingsplanen resultat och uppföljning på kort sikt. Årets insatser har med stöd av ovan bidragit till att det nationella målet för integration får genomslag i länet. Bedömningen är att uppdraget för integration har utförts på ett utmärkt sätt.

Länsstyrelseinstruktion 4 §: Länsspecifika uppgifter

Länsstyrelsens uppgifter omfattar också

1. tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken,
2. Barentssamarbetet i Västerbottens och Norrbottens län,
3. i Norrbottens, Västernorrlands och Västra Götalands län att göra de utredningar om det allmänna fiskeintresset som begärs av andra myndigheter i ansökningsmål enligt 22 kap. miljöbalken,
4. i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att vara förvaltande och attesterande myndighet för vissa program inom målet Europeiskt territoriellt samarbete inom EU:s strukturfonder enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006,
5. i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att vara behörig myndighet enligt lagen (2017:244) om kontroller och inspektioner på plats av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning, vid kontroller och inspektioner avseende de program som anges i 4, och
6. i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att vara ansvarig för kontroller enligt artikel 23.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1299/2013 av den 17 december 2013 om särskilda bestämmelser för stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden till målet Europeiskt territoriellt samarbete

1. Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas

Rapport om pågående ärenden

Bland de pågående ärenden som handlagts enligt gällande rutin är jordbruksfastigheterna som skulle varit avvecklade senast 31 december 2019 klara.

Kvarvarande effekter av 2016 års upptäck av allvarliga brister hos Skatteverket

År 2016 upptäcktes det vid en kontroll i fastighetsregistret i ett pågående ärende, att det en delägare i en fastighet också var ett dödsbo. Vid kontroll visade det sig att Länsstyrelsen inte fått kännedom om detta dödsbo genom information från Skatteverket. Rutinen vid bevakning av att jordbruksfastighet som övergår till att ägas av dödsbo avvecklas, bygger på att Skatteverket skickar en kopia på bouppteckningen till länsstyrelsen i det län jordbruksfastigheten är belägen. Skatteverket har missat underrättelse i ett stort antal ärenden genom åren och sammantaget har Länsstyrelsen haft 130 ärenden att hantera på grund av ovan angivna skäl sedan år 2016. Idag är det 21 ärenden kvar att slutföra av dessa.

Länsstyrelsen vill påtala att även under 2019 har ett par ärenden upptäckts där Skatteverket inte skickat bouppteckning när dödsboet innehar en jordbruksfastighet. Länsstyrelsen har valt att avskriva vissa äldre ärenden där taxeringsvärdet är ringa (mindre än 5000 kr) och i fall då fastigheten inte bedöms ha någon betydelse för den areella näringen.

Samlad bedömning av resultat

Bristar i skatteverkets arbete med underrättelser om bouppteckningar där jordbruksfastigheter ingår leder till utdragna handläggningstider. Resultatet blir att lagkravet om att fastigheterna ska vara avvecklade inom fyra år från det år dödsfallet inträffade inte kan hållas i alla ärenden. Den samlade bedömningen är att det finns utvecklingsbehov inom området.

Länsstyrelseinstruktion 5 §: Sektorsövergripande uppgifter

Länsstyrelsen ska vidare

1. integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor,
2. genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund, om det inte finns särskilda skäl mot detta,
3. vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och då ta särskild hänsyn till barns bästa,
4. vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning,
5. integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering,
6. verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak,
7. i sin verksamhet verka för att förenkla för företag,
8. samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat, och
9. i sin verksamhet verka för att behovet av bostäder tillgodoses

Tvärperspektiven och Agenda 2030 är en integrerad del i Länsstyrelsens styrkedja, vilket synliggörs i styrdokument och planer (strategisk utvecklingsplan och verksamhetsplan).

Föregående år genomfördes ett utvecklingsarbete inom ramen för tvärperspektiven 5 § och 6 § ”Ett rättighetsbaserat förhållningsätt till jämställdhet och hållbar utveckling Agenda 2030”. Under 2019 har kopplingen mellan det tvärsektoriella arbetet och de tre hållbarhetsdimensionerna inom Agenda 2030 ytterligare förtydligats.

Länsstyrelsen har beslutat om mål på myndighets-, enhets- och individnivå som följs upp i ordinarie uppföljningssystem. Resultatet visar att kunskapen och medvetenheten om tvärperspektiven och Agenda 2030 har ökat på alla nivåer. Genom att prioritera och implementera tvärperspektiven och Agenda 2030 inom ordinarie verksamhet har kvalitén i

myndighetens interna och externa uppdrag höjts. Exempel på det är insatser som kopplar ihop de tre hållbarhetsdimensionerna, exempelvis Länsstyrelsens samordning av och deltagande i evenemang kring hållbar konsumtion (se vidare text under rubriken 6 §).

En framgångsfaktor är att myndigheten organiserat arbetet och skapat en stödfunktion (TvärA2030) med bred kompetens inom jämställdhet, mänskliga rättigheter, folkhälsa, förenkla för företag, klimatanpassning, samhällsplanering och miljömål. Stödfunktionen inkluderar de tre dimensionerna inom Agenda 2030. Genom samverkan och ett nära samarbete har myndighetens samlade kompetens ökat. Detta har skapat förutsättningar för ett tydligt statligt helhetsperspektiv där perspektiven internt och externt sätts i ett sammanhang.

Under 2019 har introduktionsutbildning och ”Handläggarstöd för sektorsövergripande frågor enligt 5 och 6 § i länsstyrelsens instruktion” omarbetats med ett tydligare fokus på uppdraget om det statliga helhetsperspektivet med utgångspunkt i tvärperspektiven och Agenda 2030. Kompetenshöjande insatser har genomförts för all personal för att öka kunskapen och medvetenheten inom ordinarie verksamhet. I verksamhetsuppföljningen beskrivs resultat som ökad kunskap och redundans vilket bidrar till ett mer rättssäkert och effektivt användande av myndighetens resurser. Vidare görs uppföljning och analys av Länsstyrelsens kommunikation halvårsvis utifrån perspektiven jämställdhet, stad/land samt handläggare/chefer. Det har resulterat i en mer jämställd kommunikation.

I externa processer lyfts tvärperspektiven och Agenda 2030 som en del av det statliga helhetsperspektivet enligt länsstyrelseinstruktion § 2. Exempelvis har Länsstyrelsen under 2019 bidragit i framtagandet av en ny regional utvecklingsstrategi (RUS) för Gotland.

Länsstyrelsens samlade arbete kring hållbarhetsfrågor har resulterat i att flertalet aktörer i länet har efterfrågat stöd och kompetensutveckling från länsstyrelsen. Exempelvis utbildade Länsstyrelsen Region Gotlands teknikförvaltning om Agenda 2030 och miljömålen. Länsstyrelsen har föreläst om Agenda 2030 och klimatanpassning för VA-enheten på Region Gotland, cirka 75 personer. Vidare har tre chefsutbildningar i jämställdhet à fyra halvdagar vardera genomförts under 2019 och nästan 60 gotländska chefer och ledare har hittills utbildats. Utvärderingar har visat på mycket goda omdömen; att cheferna har fått ny kunskap och kommer att agera annorlunda i sitt ledarskap efter genomförd utbildning. Minst en utbildning till är planerad för 2020.

Samlad bedömning av resultat

Utvecklingsarbetet har skapat förutsättningar för ett tydligt helhetsperspektiv där tvärperspektiven och de globala målen sätts i ett gemensamt sammanhang. Den samlade bedömningen är att myndigheten fullgjort sitt uppdrag på ett utmärkt sätt.

1. Integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet

Länsstyrelsen har arbetat utifrån de tvååriga handlingsplaner som tagits fram under 2018 och aktiviteterna har i all väsentlighet genomförts. Störst fokus i det interna arbetet har legat på jämställdhetsintegrering av den särskilda utvecklingssatsningen om återuppbyggnad av totalförsvaret. Resultatet syns tydligast i den stora totalförsvarskonferensen i oktober samt enkäten om gotlänningarnas attityder i kris och krig. Andra områden där ett

jämställdhetsperspektiv integrerats är i projektet Hållbara transporter samt framtagande av regional skogsstrategi. För mer resultat, se vidare i avsnitt tre om jämställdhet samt återrapportering av regleringsbrev 1.27.

Effekten av handlingsplanerna och länsstrategin har lett till att jämställdhet integrerats i fler av Länsstyrelsens sakområden där det förut saknades. Vidare arbetar Länsstyrelsen enligt principen ”internt blir externt” vilket gör att fler aktörer i länet blivit medvetna om ojämställdhet samt att Länsstyrelsen efterfrågar ett jämställdhetsarbete hos dem. Sett till det externa jämställdhetsarbetet som mer beskrivs i avsnitt tre samt återrapportering av regleringsbrev har efterfrågan på Länsstyrelsens jämställdhetsarbete ökat. Arbetet har därtill lyfts fram genom att en av Länsstyrelsens jämställdhetsstrateger blivit nominerad till ”Årets tjänsteman” av gotländska företagare. Arbetet med jämställdhet och mänskliga rättigheter inom återuppbyggnaden av totalförsvaret har uppmärksammats både av forskare vid två universitet samt av delar av Försvarmaktens högkvarter. Se även regleringsbrev 1.27.

2. Genomgående analysera och presentera individbaserad statistik baserat på kön

Länsstyrelsen har under året tagit fram fickboken ”Kön spelar roll Gotland 2019”. Den innefattar statistik om kvinnor och män, flickor och pojkar inom samtliga jämställdhetspolitiska delmål. Statistiken är kunskapsunderlag både för Länsstyrelsen och andra organisationer i länet och utgör en viktig del i det utbildningsmaterial som Länsstyrelsen själv tar fram för både internt och externt bruk.

Vad gäller Länsstyrelsens eget ärendedatabassystem Platina så har det trots många bra och klargörande diskussioner nationellt inte skett några förändringar från föregående år. Kontaktpersonen för Länsstyrelsens interna jämställdhetsnätverk har fört dialog med dataskyddsombudens nationella samordnare, även tillsammans med handläggare på jämställdhetsenheten på regeringskansliet, kring möjligheterna att ta in könsuppdelad statistik i förhållande till GDPR-lagstiftningen. Det som är avgörande för att länsstyrelserna får samla in könsuppdelad statistik utifrån GDPR-lagstiftningen är att vi själva har användning för den. Det har vi utifrån instruktionen om att verka för att de jämställdhetspolitiska målen får genomslag i länet, att integrera ett jämställdhetsperspektiv i vår verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor. Instruktionsuppgifterna gäller alla verksamhetsområden och det bör därför endast vara i undantagsfall som könsuppdelad statistik inte behövs. Varje verksamhetsområde behöver ändå gås igenom för att säkerställa att inget samlas in på ett sätt som inte är i enlighet med GDPR. Platina behöver utvecklas ytterligare innan programmet kan användas för att registrera och få ut könsuppdelad statistik.

3. Analysera konsekvenserna för barn och ta särskild hänsyn till barns bästa

Arbetet fortskrider enligt de rutiner som tagits fram tidigare år. Länsstyrelsen tar årligen fram en handlingsplan i samråd med samtliga enheter. Syftet med handlingsplanen är att den ska vara ett stöd för chefer och medarbetare för att nå uppsatta mål samt att synliggöra och stärka kopplingen mellan Länsstyrelsens samtliga sakområden och mänskliga

rättigheter. Specifika aktiviteter som gjorts inom sakområdena redovisas i dessa avsnitt av årsredovisningen. I handläggarstödet som tagits fram får medarbetare, genom ett antal stödfrågor, hjälp med att synliggöra barnperspektivet och om perspektivet är relevanta för arbetsuppgiften. På introduktionsutbildningen utbildas all personal om barnperspektivet med koppling till Barnkonventionen och Sveriges rättsliga åtaganden.

Länsstyrelsen beslutade våren 2016 om en rutin för orosanmälan vid misstanke om att barn far illa eller riskerar att fara illa. Sedan rutinen togs fram har ett samarbete mellan Länsstyrelsen, Region Gotland och Polisen växt fram. Utöver kontinuerliga samarbetsmöten har Länsstyrelsen även gett utbildning om sambandet mellan våld mot djur och våld mot människor till länsstyrelseanställda, anställda på Region Gotlands socialförvaltning samt för privata aktörer såsom veterinärkliniker och annan djurhjälspersonal. Under 2019 har Länsstyrelsen tillsammans med stöd av sakkunniga på Region Gotlands socialtjänst förtydligat och förenklat Länsstyrelsens interna rutin och stöd kring prövning av barnets bästa.

Under året har Länsstyrelsen och Region Gotland i samverkan med Barnombudsmannen genomfört en konferens. Samtliga förvaltningar inom Region Gotland deltog i konferensen där barnrättsarbetet har lyfts ur såväl ett nationellt- som ett regionalt perspektiv med möjlighet till kunskapsinhämtning och erfarenhetsutbyte. Barnrättsuppdraget har även givit ökad möjlighet att sammanlänka olika sakområden och i redan befintliga nätverk lyfta barnrättsperspektivet i syfte att främja ett barnrättsbaserat arbete.

Delaktighet och inflytande för barn och ungdomar har varit ett av årets teman på ”Forum för social hållbarhet”, ett regionalt samverkansforum som Länsstyrelsen samordnar. Ett resultat av forumet är ökad kunskap och en fördjupad dialog och samverkan mellan Ungdomens hus, Fenix (ungkulturhus) samt övriga aktörer i länet som exempelvis modersmålsnheten. I samverkan med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och Region Gotland har Länsstyrelsen anordnat en utbildningsdag för att sprida kunskap om webbsidan youmo.se och om rätten till sexuell och reproduktiv hälsa, med särskilt fokus på ungdomar som är nyanlända. Målgruppen var tjänstepersoner från Region Gotlands verksamheter och från civilsamhället. Utbildningen bedöms ha lett till att fler verksamheter och aktörer på Gotland känner till och kan använda youmo.se i dialog med barn och unga.

4. Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Arbetet fortskrider enligt de rutiner som tagits fram och implementerats tidigare år. För att säkerställa att funktionshinderperspektivet finns med i planering, beslut och processer tar Länsstyrelsen årligen fram en handlingsplan. Syftet med handlingsplanen är att den ska vara ett stöd för chefer och medarbetare för att nå uppsatta mål samt att synliggöra och stärka kopplingen mellan Länsstyrelsens samtliga sakområden och mänskliga rättigheter. Specifika aktiviteter som gjorts inom sakområdena redovisas i dessa avsnitt av årsredovisningen.

I handläggarstödet får medarbetare, genom ett antal stödfrågor, hjälp med att synliggöra perspektivet med tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. För att bekämpa okunskap, negativa attityder och fördomar kompetensutvecklas all personal på

introduktionsutbildningen om funktionshinderpolitiken och konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Länsstyrelsen använder sig av Myndigheten för delaktighets (MFD) checklistor i tillgänglighets- och delaktighetsarbetet. MFD:s årliga enkät är en del av myndighetens systematiska kvalitetsarbete. Specifika aktiviteter som gjorts inom andra sakområden redovisas i dessa avsnitt.

Med stöd av den behovskartläggning som togs fram 2018 har Länsstyrelsen tillsammans med Myndigheten för delaktighet (MFD) och Region Gotland genomfört utbildningen ”Mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning, lokal struktur för dialog och tillgänglighetsarbete”. Utbildningen vände sig till förtroendevalda, tjänstemän, representanter för funktionshinderorganisationer och övriga intresserade. Utbildningen bidrog bland annat till ökad kunskap om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och nationellt mål samt inriktning för funktionshinderpolitiken. Länsstyrelsen har även, i samverkan med MFD och Region Gotland, genomfört ett samverkansmöte utifrån tema ”Funktionshinderpolitiken i ett bredare perspektiv - Integrerat i andra sakområden”. På mötet deltog chefer och strateger inom social hållbarhet och samhällsplanering, alla anställda inom Länsstyrelsen och Region Gotland.

Information har spridits till enhetschefer och medarbetare på Länsstyrelsen om MFD:s webbutbildningar: Tillgänglighet i upphandling, digital tillgänglighet och fysisk tillgänglighet. Syftet med spridningen var att öka kunskapen inom berörda områden för att på så sätt, utifrån myndighetens uppdrag, verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Hänvisning görs till redovisning av uppdrag 52 i regleringsbrevet, Funktionshinderpolitik, som har redovisats till Socialdepartementet.

5. Integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet

Arbetet med mänskliga rättigheter och tvärperspektiven är ett prioriterat område för myndigheten. Det interna styrdokumentet ”Policy för verksamhetsintegrering av mänskliga rättigheter” samt tillhörande handlingsplan konkretiserar uppdraget. Syftet med styrdokumentet är att de ska utgöra ett stöd till chefer och medarbetare för att nå uppsatta mål. Handlingsplanen syftar särskilt till att synliggöra och stärka kopplingen mellan Länsstyrelsens sakområden och mänskliga rättigheter. Ledningen är ytterst ansvarig för att handlingsplanen och insatser följs upp inom ordinarie uppföljningssystem. Samtliga planerade insatser i handlingsplan för mänskliga rättigheter 2019 har genomförts. Insatser och aktiviteter inom Länsstyrelsens olika sakområden planeras och genomförs inom ramen för respektive områdes verksamhetsplan och aktivitetsplan. Dessa insatser redovisas under respektive sakområdes avsnitt i årsredovisningen.

Länsstyrelsen värnar om allas lika rättigheter, villkor och skyldigheter. De mänskliga rättigheterna utgör en grund för vår verksamhet och gäller alla medarbetare. Det interna arbetet med lika villkor styr utifrån ett arbetsgivarperspektiv hur Länsstyrelsen ska arbeta med frågorna om allas lika rättigheter inom organisationen. Alla människors ska kunna delta på lika villkor oavsett individuella olikheter. ”Policyn för lika villkor” belyser

samtliga diskrimineringsgrunder och tar upp riktlinjer vid trakasserier och kränkande särbehandling. Policy och handlingsplan är kända i organisationen och ingår i introduktionsutbildningen för nyanställda. Under året har enheterna fått särskild utbildning om trakasserier och kränkande särbehandling. Under året har två introduktionsutbildningar genomförts för nyanställda om 5 och 6 §§ enligt länsstyrelseinstruktionen.

Under den nationella veckan fri från våld, hölls en intern utbildning för samtliga anställda om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation. Utbildningen var obligatorisk och syftade till att öka medvetenheten om detta ämne och innehöll delar om vad våld är, mönster och vad man kan göra som arbetsgivare eller medmänniska vid misstanke om våld.

Årets lönekartläggning visade viss löneskillnad på grund av kön i gruppen med arkeologer och antikvarier. Detta resulterade i ett extra löneutrymme för kvinnorna för att rätta till löneskillnaderna mellan män och kvinnor.

Länsstyrelsen ingår i ett projekt, NORMA - Se kompetensen, som är finansierat av Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet). Projektet handlar om att ta vara på allas kompetens, som exempelvis personer med funktionsvariationer eller med utländsk bakgrund vid rekrytering. Utbildningsinsatserna riktar sig främst till personalansvariga chefer och HR med syfte att bli mer inkluderande arbetsgivare genom att höja kompetensen inom normkritiskt tänkande. I december visades teaterpjäsen "Churchill var inte heller klok" som speglade personer med funktionsvariation i arbetslivet. Projektet anordnade även en utbildning om rehabiliteringsprocessen för att underlätta återgång i arbete för de som har varit långtidssjukskrivna.

6. Verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås

En friluftsdialog på temat friluftsliv och folkhälsa genomfördes under våren som syftade till att belysa kopplingen mellan jämlikhetsperspektivet, utevistelse och en god hälsa. Bland annat deltog representanter från funktionshinderrörelsen samt personal inom grundskolan. De synpunkter och förslag som kom fram under dagen kommer att utgöra underlag för planering av Länsstyrelsens fortsatta uppdrag inom friluftslivet och folkhälsa. Ett annat sammanhang där erfarenheterna kommer att användas är i den samverkan som etablerades med Region Gotland som ett resultat av dialogen.

I det externa forumet Forum för social hållbarhet, som innefattar Länsstyrelsens arbete med folkhälsa/ANDT-S, integration, jämställdhet, föräldraskapsstöd, mänskliga rättigheter och brottsförebyggande arbete har ett av årets möten haft temat Hälsa och välbefinnande då psykisk ohälsa och framförallt den regionala överenskommelsen/strategi för förebyggande av självmord diskuterades. Som ett resultat av mötet bjöd Länsstyrelsen och Region Gotland in till ett senare möte i syfte att gemensamt diskutera och planera för att stärka och hitta nya samarbeten kring främjandet av psykisk hälsa.

Inom det brottsförebyggande uppdraget har insatser exempelvis gjorts som fokuserat på kunskapshöjande insatser för att involvera trygghetsperspektivet inom samhällsplanering samt trygghetsskapande arbete i bostadsområden.

Internt på Länsstyrelsen finns en bred samverkan mellan ovan angivna sakområdena, vilket ger goda förutsättningar för att på ett konkret sätt integrera i varandras sakområden och uppnå synergieffekter. Inom ramen för denna samverkan har en representant deltagit på dialogmöten för att lyfta in de sociala perspektiven i arbetet med framtagandet av en ny regional utvecklingsstrategi. Det har bidragit till att de sociala perspektiven lyfts in i processen för hållbar regional tillväxt och utveckling i länet.

7. I sin verksamhet verka för att förenkla för företag

Länsstyrelsen fortsätter arbetet med att förenkla för företag utifrån den handlingsplan som beslutades 2016. Handlingsplanen fokuserar på att Länsstyrelsens medarbetare ska vara tillgängliga, ge ett bra bemötande och ge god service till företag.

Samtliga nyanställda får utbildning om förenkla för företag och handlingsplanen.

Länsstyrelsen deltog med monter och medarbetare på Företagardagen, där det gavs möjlighet att informera företagare om Länsstyrelsens uppdrag och arbete. Två medarbetare var av näringslivets organisationer nominerade till årets tjänsteman.

Länsledningen gör årligen flera företagsbesök för att lära sig mer om olika företags verksamhet och förutsättningar och för att Länsstyrelsen ska kunna förbättra sitt förenklingsarbete.

I övrigt hänvisas till reovisning under 3:34.

8. Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat

Länsstyrelsen redovisar i enlighet med förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete sitt arbete med klimatanpassning till SMHI med kopia till finansdepartementet. Förordningen har haft stor inverkan på det arbete som har genomförts på Länsstyrelsen under året. Effekterna av förordningen är en ökad samverkan mellan myndigheter på nationell nivå, men också ett förtydligande av den egna myndighetens ansvar. Länsstyrelsen har enligt övergångsbestämmelserna en gällande beslutad handlingsplan för klimatanpassning. Arbetet har under året bedrivits i enlighet med den regionala handlingsplanen för klimatanpassning (2018–2020). Denna är förankrad internt och med regionala aktörer. I och med handlingsplanen följer Länsstyrelsen upp externa aktörers åtgärder årligen och har möjlighet att stötta dessa i nya åtgärder. Detta bidrar till en samlad bild av vilka insatser som sker i länet. Arbetet tillsammans med andra aktörer har också gjort att Länsstyrelsens roll i klimatanpassningsarbetet har blivit mer känt i länet.

Länsstyrelsen har under året samordnat, integrerat och drivit på arbetet i länet med anpassning till ett förändrat klimat. Effekten av arbetet enligt förordning och handlingsplan är att klimatanpassning integrerats i fler av Länsstyrelsens sakområden såsom samhällsplanering, krisberedskap, miljö- och vatten, kulturmiljö, naturvård, miljömål, grön infrastruktur med flera. Länsstyrelsen har också haft utställningen Kampen för klimatet på länets naturum, med syftet att uppmärksamma bredden i klimatfrågan. Klimatanpassning

utgör ett av perspektiven som lyfts i det interna arbetet med att öka myndighetens förmåga att arbeta tvärssektoriellt och med helhetsperspektiv med Agenda 2030 som utgångspunkt, läs mer i 5 § övergripande text.

Länsstyrelsen har bidragit till ökad kunskap hos aktörer i länet och har varit ett stöd i kommunens klimatanpassningsarbete. Genom att Länsstyrelsen exempelvis granskar samtliga planärenden utifrån ett klimatanpassningsperspektiv höjs även kvaliteten på hanteringen av klimatförändringar i dessa ärenden hos Region Gotland. I arbetet med att ta fram nya strategier eller handlingsplaner har klimatanpassning integrerats där det varit relevant. Länsstyrelsens kompetens och underlag om klimatförändringar efterfrågas av andra aktörer i uppstarten av strategiarbete och framtagande av underlag. Region Gotland har påbörjat ett arbete med strategi och handlingsplan för Världsarvet Hansestaden Visby där Länsstyrelsen under året har deltagit och lett arbetsgruppen för Miljö, klimat och energi. Region Gotland har haft en första workshop för framtagande av en grön infrastrukturplan där klimatanpassning och ekosystemtjänster ska inarbetas som en del i strategin. Länsstyrelsen har i arbetet enligt regional handlingsplan för grön infrastruktur haft diskussioner med Region Gotland inför arbetet med den kommande översiktsplanen om hur en grön infrastruktur i främst kustnära våtmarker även kan bidra till att klimatanpassa översiktsplanen.

För att initiera och stödja arbetet med klimatanpassning inom dricksvattenförsörjning har Länsstyrelsen tillsammans med Livsmedelsverket genomfört en workshop (KASKAD). Detta var också en åtgärd i enlighet med Länsstyrelsens regionala vattenförsörjningsplan. Under två dagar deltog ett 70-tal personer (cirka 30 kvinnor och 40 män). Merparten som deltog var tjänstemän från olika förvaltningar inom Region Gotland, representerade var även politiker inom Region Gotland, tjänstemän inom olika sektorer på Länsstyrelsen, aktörer inom lantbruket, intresseorganisationer (bland annat LRF) och företag på Gotland. På Gotland genomfördes workshopen med en bred målgrupp för att även kunna diskutera den enskilda vattenförsörjningen. Deltagarna fick prova på Livsmedelsverkets nya metod för klimatanpassad dricksvattenförsörjning och gemensamt komma fram till lösningar. Ytterligare kunskap efterfrågades efter dessa dagar varför Länsstyrelsen också hade en föreläsning om Agenda 2030 och klimatanpassning för VA-enheten på Region Gotland, cirka 75 personer (varav cirka 30 kvinnor och 45 män).

Länsstyrelsen har under året arbetat med att stödja regionala sektorsmyndigheters klimatanpassningsarbete. Trafikverket region Stockholm/Gotland har påbörjat arbetet med en regional klimat- och sårbarhetsanalys, där Länsstyrelsen ingår i en referensgrupp. Detta är ett exempel på arbete som initierats utifrån andra myndigheters arbete enligt förordningen och som ställer ökade krav på Länsstyrelsens medverkan. SMHI:s arbete med att samordna myndigheternas arbete enligt förordningen har pågått under året och bidragit till att myndigheter har träffats och diskuterat tillämpningen av förordningen.

Länsstyrelsen har kontinuerligt kontakt med andra myndigheter för att bidra till att ta fram underlag för ökad kunskap och planering i länet och vidareförmedlar befintliga underlag från nationell nivå till regional nivå inom olika områden. Länsstyrelsen har också deltagit aktivt i det länsstyrelsegemensamma arbetet med klimatanpassning, bland annat genom att delta i ordförandegruppen för klimatanpassningsnätverket.

9. I sin verksamhet verka för att behovet av bostäder tillgodoses

Under året har Länsstyrelsen fortsatt arbetet att etablera och utveckla proaktiva dialog- och samverkansformer med Region Gotland med syfte att förankra en gemensam syn om läget på bostadsmarknaden. Länsstyrelsen har genom bland annat Planeringskatalogen levererat relevanta planeringsunderlag för Region Gotlands långsiktiga bostadsförsörjningsansvar med syfte att ge en gemensam och kvalitativ kunskapsgrund att utgå ifrån vilket ökar förutsebarheten i samhällsbyggnadsprocessen.

Under året har intern samverkan kring sociala frågor kopplat till hur en hållbar utveckling på bostadsmarknaden uppnås fortsatt, bland annat i samband med remissvar och i arbetet med regional bostadsmarknadsanalys. Att knyta samman bostadsfrågan med övriga sociala frågor bedöms ge synergieffekter och gå i linje med de nationella målen för bland annat mänskliga fri- och rättigheter, jämställdhet, integration och trygghet. Länsstyrelsens satsningar inom området går även i linje med Agenda 2030, miljömålen och den nationella politiken för boende och byggande.

Länsstyrelsen ser behov av fortsatta insatser för att främja en långsiktigt hållbar bostadsutveckling i länet och Länsstyrelsen behöver fortsätta med proaktiv rådgivning och vägledning till Region Gotland.

Länsstyrelseinstruktion 6 §: Miljöarbete

Länsstyrelsen ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Länsstyrelsen ska särskilt

1. samordna det regionala mål- och uppföljningsarbetet,
2. utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram med bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen,
3. stödja kommunerna med underlag i deras arbete med generationsmålet och miljökvalitetsmålen, och
4. verka för att generationsmålet och miljökvalitetsmålen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen och i det regionala tillväxtarbetet.

Länsstyrelsen ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.

Länsstyrelsen i Gotlands län har under året samordnat miljömålsarbetet i länet, dels med intern samordning och integrering, dels med extern samverkan och åtgärdsarbete tillsammans med andra myndigheter, som Region Gotland, akademi, näringsliv och föreningar. Länsstyrelsen i Gotlands läns arbetssätt med bred spridning av ansvaret för miljömålen i organisationen är en styrka. Myndigheten har en hög medvetenhet internt vilket i förlängningen innebär att målen förmedlas externt. För miljömålen som tvärperspektiv görs det arbetet tillsammans med övriga tvärperspektiv och beskrivs i redovisningen av 5 § i Länsstyrelseinstruktionen.

Länsstyrelsen har följt upp miljömålen på regional nivå enligt anvisningar från Naturvårdsverket. Den regionala årliga uppföljningen bidrar med en helhetsbild, både av tillståndet för natur och miljö och av den mängd åtgärder och insatser som görs för miljömålen av olika aktörer i länet. I uppföljningen inkluderar Länsstyrelsen tvärperspektiv såsom klimatanpassning, folkhälsa och jämställdhet, vilket breddar synen på hållbarhet i uppföljningen och kopplar den till de globala målen.

Inom arbetet med åtgärdsprogram för miljömålen har Länsstyrelsen i Gotlands län verkat för en mer hållbar konsumtion. Samverkan med och samordning av ett tiotal aktörer, exempelvis studieförbund, Region Gotland och Röda korset ger ett starkt regionalt arbete inom konsumtionsområdet, framförallt inom återbruk och kretslopp. Evenemanget ”Grön jul” medvetandegjorde konsumtionsfrågan och inspirerade till en mer hållbar konsumtion och återbruk. Dagen uppskattades av besökare som upplevde den som meningsfull och kreativ. Länsstyrelsen medverkade i och gav finansiellt stöd till ”Skaparfestivalen”, en mötesplats och arena för alla åldrar som lyfter kreativitet, återbruk och formgivning. Att stödja initiativ och organisationer med hög kunskap inom hållbar konsumtion, är för Länsstyrelsen ett effektivt sätt att verka för en mer hållbar konsumtion. Det bidrar till ökad aktivitet inom området och stödjer trenden i länet med ökad medvetenhet och mer återanvändning och återbruk.

Länsstyrelsen har under året genomfört projektet ”Gotlands besöksnäring plastbantar” i samarbete med besöksnäringens branschorganisation i länet. Projektet visade en utställning på nio besöksplatser runtom på Gotland. Utställningen kan ha nått så många som 600 000 personer och uppmärksammades i media nio gånger. Vidare bidrog projektet till att Almedalsveckan integrerade plastminimering i sin projektorganisation, vilket kommer nå alla arrangörer av evenemang under Almedalsveckan 2020. Den tredje delen av projektet gav företag inom besöksnäringen höjd kunskap om plast, engångsartiklar, livscykelanalyser och cirkulär ekonomi. Projektet ledde även till flera initiativ och samarbeten och en viktig framgångsfaktor var samverkan mellan privat, ideell och offentlig sektor.

Hållbar konsumtion har även inkluderats i Gotlands energi- och klimatstrategi; ”Tillsammans mot 2030”, i Gotlands Energidialog samt utställningen ”Kampen för klimatet” på länets naturum sommaren 2019.

Länsstyrelsen har också bidragit till ökad kunskap om miljömålen i länet genom föreläsningar i olika sammanhang, exempelvis på Uppsala universitet och för Region Gotland.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen i Gotlands län bedömer att vi har lyckats med uppdraget på ett gott sätt i förhållande till våra resurser. Externa projektmedel har stärkt arbetet med åtgärdsprogram.

Länsstyrelseinstruktion 7 §: Samhällsskydd och beredskap

Länsstyrelsen är geografiskt områdesansvarig myndighet enligt förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap och den högsta civila totalförsvarsmyndigheten inom länet.

Genom sin verksamhet ska länsstyrelsen minska sårbarheten i samhället, bevaka att risk- och beredskapshänsyn tas i samhällsplaneringen samt utveckla en god förmåga att hantera sina uppgifter under fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Inom det geografiska området finns endast en kommun som också är en region, Region Gotland. Gotlands strategiska läge i Östersjön, 80 mil kust och en längd på Gotland som sträcker sig från ”Norrköping i söder till Södertälje i norr” och en fördubbling av länets befolkning under sommaren ger särskilda utmaningar.

Länsstyrelsen har under de senare åren vidtagit ett antal åtgärder enligt förordningen ovan, så även under 2019. Nedan beskrivs några strategiska insatser i hela beredskapstrappan och resultat av dessa.

Sammanhållande roll i länet

I länet finns ett Krissamverkansråd sedan många år tillbaka, som består av länets viktigaste aktörer i händelse av en stor samhällsstörning, som exempelvis Region Gotland, Swedavia, Försvarsmakten, Svenska säkerhetspolisen, Sveriges Radio, Fortifikationsverket och Svenska kyrkan. Krissamverkansrådet har genomfört fyra möten under 2019 med bland annat erfarenhetsutbyte, mindre övningar och studiebesök. Under 2019 har arbetet med att planera ett totalförsvarsråd som kommer att bildas i länet under 2020 pågått. Totalförsvarsrådet är nästa steg för Länsstyrelsen att ta som ansvarig totalförsvarsmyndighet i länet.

Under våren och sommaren genomförde Länsstyrelsen med anledning av låga vattennivåer ett antal samverkansmöten med aktörer som är i stort behov av vatten för sin verksamhet, till exempel Gotlands förenade besöksnärings, Gotlands Slakteri, Gotlandshem, Lantbrukarnas riksförbund och Region Gotland. Mötena syftade till att få en gemensam lägesbild av vattensituationen och motverka ryktesspridning. Eftersom låga vattennivåer numera är normalbilderna på Gotland genomförs dessa samverkansmötena av Länsstyrelsens medarbetare som ansvarar för vattenfrågor.

Under året har Länsstyrelsen och länet ytterligare höjt sin förmåga att nyttja Rakel, dels genom utbildningar men framförallt genom att det i dag finns fler Rakelanvändare i länet än tidigare år. Ett resultat av arbetet med totalförsvarsplaneringen på Gotland är att Post- och telestyrelsen (PTS) har förstärkt redundansen i mobilnätet vid längre elavbrott i länet.

Länsstyrelsen har samordnat arbetet med att ta fram en rapport som ger en samlad regional bild av behovet av en reservhamn för att säkra den grundläggande försörjningen på Gotland i kris, höjd beredskap och krig. Behovet är mycket angeläget ur ett kris- och beredskapsperspektiv och av stor vikt för Gotlands samlade totalförsvarsförmåga. Rapporten

undersöker försörjningsbehov, möjliga hamnar och omställningsförmåga och ska i nästa skede analyseras av Trafikverket.

I länet finns ett nybildat nätverk, ”Frivilliga försvarsorganisationernas samarbetskommitté” (FOS). FOS Gotland har under året lämnat in en projektansökan till MSB i syfte att få medel för att skapa trygghetpunkter runt om i länet. Projektet är angeläget för totalförsvarsuppbyggnaden på Gotland. Länsstyrelsen deltar kontinuerligt i möten med frivilligorganisationerna och har initierat en första kartläggning av frivilligresurser i förhållande till behov under totalförsvarsövningarna (TFÖ) 2020.

Länsstyrelsen har regelbundna möten med näringslivet i syfte att bygga nätverk samt informera och utbilda om totalförsvarsväret. Delar av näringslivet ingår också i den krigsplanläggning som pågår inom samhällsviktig verksamhet och som görs av Länsstyrelsen.

Arbetet med att ta fram en aktuell gränsövervakningsplan pågår i samverkan med ansvariga aktörer.

Aktiv roll i det gemensamma förebyggande och förberedande arbetet

Arbetet med länets risk- och sårbarhetsanalys (RSA) utvecklas hela tiden och i år har arbetet intensifierats genom framtagande av ett planeringsunderlag för beslutsfattare. Region Gotlands ansvariga politiker i Krisledningsnämnden har även fått utbildning av RSA-underlaget. Utbildningen var uppskattad och under 2020 kommer fler utbildningsinsatser att genomföras.

Under 2019 har länet, med Länsstyrelsen som samordnande part, genomfört en omfattande regional samverkansövning. De övade var Länsstyrelsen, Försvarsmakten, Polismyndigheten samt Region Gotland. Övningen varade i två arbetsdagar varav dag två övades under höjd beredskap. Ett resultat av övningen är att Länsstyrelsen idag har bättre kunskap om de inblandade aktörernas roller såväl i krisen som i höjd beredskap. Länsstyrelsen i Kalmar har besökts för ett gemensamt lärande i övningar och personal från Länsstyrelsen i Gotlands län deltog som systemobservatörer i kärnkraftsövningen ”Havsörn”. En planering för momenten i TFÖ 2020 pågår tillsammans med Försvarsmakten, Polisen och Region Gotland. För Länsstyrelsens övningsverksamhet 2020 har en färdplan tagits fram, som innehåller mål, utbildningar och övningar för Länsstyrelsens anställda. Färdplanen ger även en övergripande bild av vad som ska övas 2021.

Region Gotland har under året lämnat in en regional aktivitetsplan för 2019–2022 där de redogör för sitt stödbehov i krisberedskap och civilförsvar. Planen bygger på överenskommelserna mellan Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL numera SKR) och Länsstyrelsens ansökan till MSB för perioden 2019–2022. Denna långsiktiga aktivitetsplan är ett viktigt planeringsunderlag för att Länsstyrelsen ska kunna ge och prioritera rätt stöd till Region Gotland. Under slutet av året genomförde Länsstyrelsen en tvådagarsutbildning i kris och beredskap för ledning och medarbetare från olika delar av Region Gotland.

Utifrån överenskommelser mellan SKR och MSB har stödet till Region Gotland avseende utveckling av krigsorganisation/placering påbörjats. Konkret syns detta i den ovan

beskrivna regionala aktivitetsplanen. Ett första planeringsmöte har genomförts med Region Gotland och uppföljning av arbetet kommer att ske i februari 2020.

Aktiv roll vid en gemensam hantering av samhällsstörningar i länet

För tredje året i rad har Länsstyrelsen upprättat en intern skuggstab under den intensivaste semesterperioden, i förberedande syfte om en samhällsstörning skulle inträffa. I år behövde den inte aktiveras i skarpt läge men övade ändå varje vecka på att bygga en regional lägesbild.

Länsstyrelsen i Gotlands län bidrog också med medarbetare till den länsstyrelsegemensamma personalpool som var i beredskap under sommaren om en samhällsstörning skulle ha uppstått och länen skulle ha behövt stötta varandra. Inte heller denna behövde aktiveras men den visar på en nödvändig gemensam proaktivitet om något eller några län skulle behöva förstärkning.

Länsstyrelsen i Gotlands län har, enligt önskemål, skickat en regional lägesbild till MSB en gång i månaden. Detta arbete ska utvärderas under 2020.

Ingen större samhällsstörning har skett i länet under 2019.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens insatser under året har varit omfattande. Arbetet med uppdraget om det geografiska områdesansvaret som Länsstyrelsen i Uppsala län haft under året har hjälpt Länsstyrelsen i Gotlands län att förtydliga vårt uppdrag.

Länsstyrelsen i Gotlands län avstår av sekretesskäl att göra någon resultatbedömning.

Övrig verksamhet

Enligt 1 kap. 4 § i förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska årsredovisningen avse all den verksamhet som myndigheten ansvarar för varför resterande verksamhetsområden, som inte anges i länsstyrelseinstruktionen, redovisas här.

Övrig förvaltning

Under 2019 har arbetet med att implementera och följa den nya förvaltningslagen fortsatt. Utbildningar internt inom förvaltningsrätt och ärendehantering har genomförts.

Även arbetet med att implementera och följa dataskyddsförordningens bestämmelser har fortsatt. Rutiner för incidentrapportering har antagits, utbildning av personal har genomförts och ett samarbete med informationssäkerhetssamordnarna har inletts. Länsstyrelsen har genomfört en workshop med samtliga enheter för att gå igenom föreslagna gemensamma rutiner för hantering av e-post och digital lagring. Länsstyrelsen har hanterat registrerades rätt till tillgång enligt artikel 15 i dataskyddsförordningen.

Resultatmått och resultatanalys – Övrig förvaltning

Övrig förvaltning (verksamhet 20*-21* exkl. 201*) ¹⁾	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,2	0,2	0,1
Årsarbetskrafter kvinnor	1,0	1,4	1,4
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	2 264	2 204	2 284
Antal ärenden, inkomna och upprättade	169	178	214
Antal beslutade ärenden	164	186	215
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)		912	1 279

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20-21). Detta gör att uppgifterna för år 2017 inte stämmer överens med vad som redovisades under Övrig förvaltning i årsredovisningarna för år 2017.

Samlad bedömning av resultat

Genom ett gott samarbete med den nationella organisationen för dataskydd, NOD, har Länsstyrelsen på ett rättssäkert sätt kunna stödja den övriga verksamheten vid frågor om dataskydd. Resultatet har blivit ett mer korrekt hanterande av personuppgifter.

Länsstyrelsen har fått erfarenhet av utlämnande av information som begärts av enskild. Effekten blir en säkrare hantering i kommande ärenden. Den samlade bedömningen blir därför att arbetet har utförts på ett gott sätt.

Trafikföreskrifter

Länsstyrelsen har arbetat med lokala trafikföreskrifter samt tillstånd för tävling på väg. Antalet ärenden har varit något färre än föregående år. Länsstyrelsen följer handläggningstiden vad gäller ansökan om tävling på väg. Vid varje ärende ingår en bedömning utifrån barnperspektivet.

Länsstyrelserna har med anledning av införandet av den nya förvaltningslagen enats om en ny rättslig hantering av trafikföreskrifter. Länsstyrelserna har tillsammans kommit fram till att vare sig enskilda eller myndigheter kan ansöka om att få frågan om behov av trafikföreskrifter prövad. Det är myndigheten som självständigt har att besluta om det finns anledning att inleda ett ärende. Detta kommer att leda till en mer effektiv och rättssäker hantering av ärendegruppen. Länsstyrelserna har samverkat med andra myndigheter i frågan och kan konstatera att det finns anledning att uppmärksamma regeringen på behov av förtydligande om det är möjligt att överklaga sådana normbeslut som utgörs av trafikföreskrifter.

Trafikföreskrifter (verksamhet 25*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0	0,1	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	0,3	0,4	0,4
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	292	439	406
Antal ärenden, inkomna och upprättade	106	118	69
Antal beslutade ärenden	99	116	79
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen deltar i Trafikgrupp Gotland och tack vare det samarbetet garanteras en snabbhet och rättssäkerhet. Detta bidrar till att Länsstyrelsen får ett utmärkt resultat i bedömningen.

Nationella minoriteter

Länsstyrelsen i Gotlands län har en policy för verksamhetsintegrering av mänskliga rättigheter och nationella minoriteter. Det tas årligen fram en handlingsplan för myndighetens arbete med mänskliga rättigheter och nationella minoriteter. Det övergripande målet i handlingsplanen är att integrera mänskliga rättigheter, nationella minoriteter och icke-diskriminering i Länsstyrelsens dagliga arbete inom samtliga verksamhetsområden. Länsstyrelsen har tagit fram och använder sig av ett handläggarstöd för arbetet med verksamhetsintegrering av tvärperspektiven. Handläggarstödet är ett verktyg som tillsammans med aktiviteterna i handlingsplanen ger personalen ett stöd i arbetet med att verksamhetsintegrera mänskliga rättigheter, nationella minoriteter och icke-diskriminering.

På webben ger Länsstyrelsen information till nationella minoriteter om deras lagstadgade rättigheter och det allmännas ansvar. Informationen ges på finska, jiddisch, meänkieli, romani chib, samiska och svenska. Genom kartläggning och inventering av personalens språkkompetens samt kontinuerlig intern kompetensutveckling gällande minoritetslagstiftning arbetar Länsstyrelsen aktivt för att öka kompetensen gällande minoritetsspråken. Ett resultat är att rättighetsbärare kan använda finska vid muntliga och skriftliga kontakter med myndigheten. I syfte att synliggöra och uppmärksamma minoriteternas högtidsdagar och minnesdagar skriver Länsstyrelsen nyheter och inlägg på intern och extern webb samt i sociala media.

Under 2019 har Länsstyrelsen genomfört ett flertal formaliserade samråd med sverigefinska minoritetsgruppen. Samarbetet har lett fram till att det tagits fram en plan med insatser för arbetet under 2020. En av insatserna är att tillsammans genomföra en analys över vilka verksamheter som är särskilt relevanta för de nationella minoriteterna att ha inflytande över.

Ett annat resultat av regional samverkan är att Länsstyrelsen, Sverigefinska föreningen och modersmålsenheten har spridit information och delat ut handboken "Nationella minoriteters rättigheter" till Film Gotland och Gotlands kulturkonsulenter. Ett första planeringsmöte har genomförts för att samtala om hur aktörerna gemensamt kan arbeta tillsammans med minoritetsfrågan.

För att stödja Region Gotland i arbetet med nationella minoriteters rättigheter finansierades deltagande i konferensen Delaktighet och inflytande ger mer. Syftet med konferensen var bland annat att ge teoretiska och praktiska exempel på hur kommunen kan arbeta. Under dagen gavs kunskap och inspiration till fortsatt utvecklingsarbete med nationella minoriteters rätt till delaktighet och inflytande.

Planering och genomförande av programmet på Almedalsbiblioteket under Förintelsens minnesdag är ett exempel på en etablerad samverkan mellan Länsstyrelsen och flera aktörer i länet. I samband med minnesdagen genomförs en kulturaktivitet i syfte att skydda och

främja de nationella minoriteternas språk och kultur. Ett exempel på en aktivitet som genomförts är sång och dans av föreningen Roma People i syfte att synliggöra romsk historia och kultur.

I Gotlands län finns det ett gemensamt forum för arbetet med mänskliga rättigheter, social hållbarhet och Agenda 2030. Forumet samordnas av Länsstyrelsen i Gotlands län och deltagande aktörer är representanter från Region Gotland, statliga myndigheter, näringsliv och civilsamhällets organisationer (Sverigefinska föreningen deltar från 2019). Det övergripande målet för samverkan är att stärka länets förmåga att genomföra samordnade insatser, var för sig eller tillsammans. Forumet möts fyra gånger per år, under olika teman utifrån vad deltagande aktörer tillsammans identifierar som angeläget. Ett av årets teman var delaktighet och inflytande för barn och ungdomar. Arbetet resulterade i fördjupad dialog och samverkan mellan Ungdomens hus, Fenix (ungkulturhus) och aktörer i länet, som exempelvis modersmålsenheten. Samverkan har också resulterat i att Länsstyrelsen, sverigefinska minoritetsgruppen och modersmålsenheten under våren kommer att genomföra en kunskapshöjande insats för länets aktörer gällande förstärkt minoritetslagstiftning. För ytterligare rapportering hänvisas till redovisning av regleringsbrevsuppdrag 7.

Resultatmätt och resultatanalys – Nationella minoriteter

[Nationella minoriteter (verksamhet 81*)¹⁾	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0	0	0
Årsarbetskrafter kvinnor	0	0,01	0
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	33	18	3
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1	1	0
Antal beslutade ärenden	1	1	0
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)		0	0

¹⁾ I årsredovisningen för år 2017 redovisades volymer och kostnader för nationella minoriteter (VÅS 81*) tillsammans med volymer och kostnader för mänskliga rättigheter (VÅS 82*). I denna tabell redovisas volymer och kostnader för endast nationella minoriteter (VÅS 81*), varför uppgifterna för år 2017 är omräknade jämfört med vad som uppgavs i årsredovisningen för år 2017.

Arbetet med nationella minoriteter har fortsatt varit ett prioriterat verksamhetsområde. Det verksamhetsintegrerade arbetet innebär att uppdraget inte alltid redovisas under den specifika väskoden.

Samlad bedömning av resultat

Med stöd av redogörelse ovan och den utveckling som skett utifrån föregående års resultatbedömning av Regeringskansliet är den samlade bedömningen att Länsstyrelsen fullgjort sitt uppdrag på ett gott sätt.

Mänskliga rättigheter

Arbetet med mänskliga rättigheter har fortsatt varit ett prioriterat verksamhetsområde. Det verksamhetsintegrerade arbetet innebär att uppdraget inte alltid redovisas under den specifika väskoden. Länsstyrelsens arbete med mänskliga rättigheter är ett ansvar för hela myndigheten vilket tydliggörs i den styrmodell som antagits av ledningen. Se redovisning

av regleringsbrev under rubriken 1.7 Mänskliga rättigheter, 1.2 Agenda 2030 samt 5 § Länsstyrelseinstruktionen.

Mänskliga rättigheter (verksamhet 82*)¹⁾	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,1	0,25	0,09
Årsarbetskrafter kvinnor	0,8	0,44	0,43
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	1 030	757	733
Antal ärenden, inkomna och upprättade	7	10	4
Antal beslutade ärenden	11	5	3
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	93	250

¹⁾ I årsredovisningen för år 2017 redovisades volymer och kostnader för mänskliga rättigheter (VÅS 82*) tillsammans med volymer och kostnader för nationella minoriteter (VÅS 81*). I denna tabell redovisas volymer och kostnader för endast mänskliga rättigheter (VÅS 82*), varför uppgifterna för år 2017 är omräknade jämfört med vad som uppgavs i årsredovisningen för år 2017.

Finansdepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från finansdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

Återrapporteringskrav 1.1 Arbetsmiljön i staten

1.1 Arbetsmiljön i staten ska vara god. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i syfte att minska sjukfrånvaron i myndigheterna.

Länsstyrelsens totala sjukfrånvaro uppgår till 2,5 procent jämfört med förra året då den låg på 3,4 procent. Cheferna har tidiga och regelbundna samtal med medarbetare som har varit sjukskrivna. För de som har hög korttidsfrånvaro har chefen och HR samtal med medarbetare om orsakerna till de ofta förekommande sjukfrånvarotillfällena. På Länsstyrelsen hålls dessa samtal med medarbetare som har mer än fyra sjuktillfällen under ett halvår. Med de medarbetare som har varit sjukskrivna under längre tid har chefen regelbundna samtal om återanpassning till arbetet. Efter en längre sjukskrivning är det vanligt att medarbetaren successivt ökar i arbetstid och att även arbetsuppgifterna begränsas vid återgång i arbete.

Länsstyrelsen erbjuder alla medarbetare ett friskvårdsbidrag och även möjlighet att utnyttja en friskvårdstimme i veckan. Under året har Länsstyrelsen sponsrat tre olika motionslopp. Kontinuerligt följer Länsstyrelsen upp eventuell övertid och flexetid och cheferna har särskilt uppmärksammat att alla medarbetare tar ut lagstadgad semester.

Länsstyrelsen arbetar sedan flera år tillbaka aktivt med den statliga värdegrunden genom information och aktiviteter för att uppnå en god förvaltningskultur. Värdegrundsgruppen, som består av chefer, medarbetare och representanter från personalorganisationerna, har möten några gånger per år för att diskutera och planera olika värdegrundsaktiviteter.

Statskontorets dilemmaövningar har diskuterats på olika enhetsmöten. En värdegrundsövning under 2019 bestod av två halvdagars workshops med personalen, med syfte att tydliggöra kopplingen mellan målen i Agenda 2030 och Länsstyrelsens strategiska utvecklingsplan.

Resultatbedömning

Ett kontinuerligt värdegrundsarbete och fasta rutiner vid sjukskrivningar har bidragit till att sjukfrånvaron sjunkit med 0,9 procentenheter jämfört med tidigare år. Uppföljningssamtal i ett tidigt skede vid hög frånvaro och uppföljning av övertidstimmar samt uppmuntran till friskvård är andra faktorer som påverkar sjukfrånvaron i positiv riktning. Sjukfrånvaron uppgick till 2,5 procent och slutsatsen är att åtgärderna för att minska sjukfrånvaron i myndigheten har fungerat utmärkt.

Återrapporteringskrav 1.2 Agenda 2030

1.2 För att regeringen ska kunna redovisa hur Sverige genomför Agenda 2030 behöver information inhämtas från berörda myndigheter. Länsstyrelserna ska därför redovisa i vilken utsträckning som deras verksamhet har bidragit till att uppnå målen i Agenda 2030. Redovisningen ska lämnas i årsredovisningen. Därutöver ska en särskild redovisning lämnas till Statskontoret senast den 14 januari 2020.

Föregående år genomfördes ett utvecklingsarbete inom ramen för tvärperspektiven 5 § och 6 §, ”Ett rättighetsbaserat förhållningsätt till jämställdhet och hållbar utveckling Agenda 2030”. Under 2019 har kopplingen mellan det tvärsektoriella arbetet och de tre hållbarhetsdimensionerna inom Agenda 2030 ytterligare förstärkts. De tre dimensionerna inom Agenda 2030 har kopplats till ordinarie arbetsprocesser och Agenda 2030 har integrerats i Länsstyrelsens systematiska kvalitetsarbete. Uppdraget har konkretiserats i strategisk utvecklingsplan och verksamhetsplan och har följts upp i ordinarie uppföljningssystem. Uppföljningen visar att kunskapen och medvetenheten om tvärperspektiven och Agenda 2030 har ökat på alla nivåer och kvalitén i myndighetens interna och externa uppdrag höjts. En framgångsfaktor är att myndigheten har en intern stödfunktion, TvärA2030, med bred processkompetens inom jämställdhet, mänskliga rättigheter, folkhälsa, förenkla för företag, klimatanpassning, samhällsplanering och miljömål.

Regional samverkan

Länsstyrelsen, Region Gotland och Internationellt centrum för lärande om hållbar utveckling bjöd under 2018 in aktörer i länet till en workshop. Syftet med workshoppen var att samtala om strategier för genomförandet av de globala målen samt att koppla målen till de strategiska utmaningar som identifierats i länet. De strategiska utmaningarna ligger till grund för framtagandet av en ny regional utvecklingsstrategi, (RUS). Syftet med strategin är att nå en samsyn kring hur Gotland ska utvecklas på lång sikt, med utgångspunkt i Agenda 2030. Under 2019 har Länsstyrelsen bidragit i processen genom stöd och kompetens inom de tre hållbarhetsperspektiven miljö, ekonomi och social hållbarhet. Region Gotland kommer under 2020 att fortsätta med remissarbetet där Länsstyrelsen är en remissinstans.

Länsstyrelsen har i samarbete med aktörer i länet tagit fram en ny regional energi- och klimatstrategi för Gotland. Strategin syftar till lokal energiomställning samt att stärka Gotland som föregångare inom energi- och klimatomställningen. Tydligast bidrar arbetet till mål 7 och mål 13.

Under året har Länsstyrelsen arbetat aktivt för att öka medvetenheten och kunskapen om klimatfrågan i länet. Några exempel är samarbetet med Energimyndigheten i uppdraget om att göra Gotland till ett pilotlän för förnybart energisystem, samt arbetet med att ge information och stöd till aktörer som kan söka klimatinvesteringsstöd för bland annat energikonverteringsåtgärder.

Efterfrågan på hållbart producerad mat ökar och det sker stora förändringar i våra konsumtionsmönster. Länsstyrelsens förstudie om hållbart vattenbruk visar att efterfrågan på gotländsk fisk är stor och två företag har startat verksamheter. Länsstyrelsen har bidragit med kompetens och administrerar finansiellt stöd från havs- och fiskfonden. Blått Centrum Gotland, som drivs av Länsstyrelsen, Region Gotland och Uppsala universitet, är en viktig aktör för utvecklingen.

Mat- och livsmedelsföretagen ställer om sin produktion för att motsvara kundernas förväntningar på hållbarhet. I länet pågår ett projekt för att utveckla fossilfri köttproduktion. Länsstyrelsen deltar i styrgruppen för projektet och har också varit involverade i finansieringen genom näringslivspaketet Hållbara Gotland.

Länsstyrelsen har under året genomfört projektet ”Gotlands besöksnäring plastbantar” i samarbete med besöksnäringens branschorganisation i länet. Ett resultat av projektet blev att Almedalsveckan integrerade plastminimering i sin projektorganisation, vilket kommer nå alla arrangörer av evenemang 2020. Projektet gav företag inom besöksnäringen höjd kunskap om plast, engångsartiklar, livscykelanalyser och cirkulär ekonomi. Projektet ledde även till flera initiativ och samarbeten och en viktig framgångsfaktor var samverkan mellan privat, ideell och offentlig sektor.

Samarbetet mellan Lantbrukarnas riksförbund, Region Gotland och Länsstyrelsen har fortsatt i Vatten i odlingslandskapet. Tyngdpunkten i samarbetet ligger i att verka för bra lösningar avseende vattenhushållning och möjlighet till regional hållbar tillväxt på Gotland. 23 projekt har planerats och pågår perioden 2019 och 2020.

Under 2019 har ett möte hållits i Naturvårdsrådet med representanter från Länsstyrelsen i Gotlands län, Region Gotland, Skogsstyrelsen, Naturskyddsföreningen, Botaniska föreningen, Entomologiska föreningen, Friluftsförbundet, Karlsöbolaget, och Mellanskog. Tio personer (sex kvinnor och fyra män) deltog i mötet. På mötet diskuterades framför allt jakt i skyddade områden, en fråga som Naturskyddsföreningen lyft. Länsstyrelsen informerade också om läget med almsjukan på Gotland.

Länsstyrelsen i Gotlands län leder ett regionalt strategiskt samverkansforum för mänskliga rättigheter och sociala hållbarhetsfrågor kopplat till Agenda 2030, Forum för social hållbarhet. Forumet leds av länsråd och deltagande aktörer är myndigheter, Region Gotland (kommun och region), näringsliv och ideella organisationer.

Det samlade arbetet kring hållbarhetsfrågor har resulterat i att flertalet aktörer i länet har efterfrågat och fått stöd och kompetensutveckling från Länsstyrelsen. Exempelvis har

Region Gotlands samtliga chefer på teknikförvaltningen fått en halvdagsutbildning om Agenda 2030 och dess koppling till miljömålen. På teknikförvaltningens VA-enhet har 75 medarbetare fått en föreläsning om Agenda 2030 och klimatanpassning.

Inom ramen för social hållbarhet och Agenda 2030 har en chefsutbildning i jämställdhet genomförts under 2019 och nästan 60 gotländska chefer och ledare har utbildats. Utbildningen har hittills genomförts i tre omgångar om fyra halvdagar. Utvärderingar har visat på mycket goda omdömen; att cheferna har fått ny kunskap och kommer att agera annorlunda i sitt ledarskap efter genomförd utbildning. I synnerhet globala delmålet nummer fem, men även delmål 16 har ramat in utbildningens genomförande. Fortsatt utbildning är planerad för 2020.

Länsstyrelsegemensamt arbete

Det länsstyrelsegemensamma arbetet med Agenda 2030 har som syfte att underlätta för länsstyrelserna att klara sitt regeringsuppdrag avseende Agenda 2030 och fylla rollen som regional huvudaktör i arbetet med de globala målen. Under 2019 har en rad aktiviteter anordnats utifrån en gemensam handlingsplan. Effekter av det gemensamma arbetet har varit fördjupad kunskap om de globala målens koppling till länsstyrelsens verksamhet, spridning av goda exempel och metoder länsstyrelserna emellan och en bättre omvärldsbevakning. Den nationella samordningen har även bidragit till att länsstyrelserna på ett samlat sätt kunnat möta och föra dialog med olika aktörer, liksom till ökat samspel mellan de tre dimensionerna ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet.

Ytterligare redovisning av hur verksamheten bidragit till att uppnå målen i Agenda 2030 är integrerat i verksamhetstexterna i årsredovisningen.

Resultatbedömning

Utifrån redogörelsen ovan, regleringsbrev 1.7 samt redogörelse för arbetet enligt länsstyrelseinstruktionen 5 och 6 § är den samlade bedömningen att Länsstyrelsen fullgjort sitt uppdrag på ett utmärkt sätt.

Återrapporteringskrav 1.3 Digitaliseringsarbetet

1.3 Länsstyrelsernas samverkan kring digitaliseringsarbetet ska, i den utsträckning som det är ändamålsenligt, bidra till enhetliga och samordnade processer. Samverkan ska ta sin utgångspunkt i regeringens mål för digitalisering av den offentliga förvaltningen: en enklare vardag för medborgare och företag, en öppnare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet, samt högre kvalitet och effektivitet i verksamheten, och i den för länsstyrelserna gemensamma digitala strategin.

Länsstyrelserna har tillsammans arbetat vidare med digitalisering i ett antal olika utvecklingsinitiativ. Samverkan tar avstamp i den gemensamma digitala strategin. Under hösten har ett länsövergripande program för nationell digital samordning startats. Syftet är att få till en samlad styrning av nationella utvecklingsprojekt för att skapa en nödvändig förflyttning i enlighet med strategin.

Under året har följande projekt avslutats där alla bidrar till ökad kvalitet och enhetlig hantering hos länsstyrelserna:

- Nikita (nytt handläggarstöd för tillsyn och prövning för miljöfarlig verksamhet)
- Lönegaranti (nytt handläggarstöd inklusive e-tjänster)
- Svenska Fiskekartan (underlättar bland annat för länsstyrelsernas myndighetsutövning, ärendehantering och möjlighet att hålla ett uppdaterat register över fiskevårdsområdesföreningar inom länet)

Programmet för nationell digital samordning omfattar en rad pågående projekt där följande kan nämnas:

- Pilotprojekt Robotiserad processautomation
Införande av en plattform för robotisering med två pilottester från verksamheten.
- Kompetenssatsning om digitaliseringens möjligheter i plan- och byggprocessen
Projektet ska genomföra utbildningsinsatser för kommuner och länsstyrelsernas ledningsgrupper för att höja kompetensen kring digitaliseringens möjligheter. Projektet genomförs i samverkan och på uppdrag av Lantmäteriet.
- Projekt Vattenarkiv
Projektet digitaliserar länsstyrelsernas vattenarkiv.
- Pilotprojekt Öppen data
Projektet har ökat länsstyrelsernas förmåga att tillgängliggöra data.
- Pilotprojekt digitaliserad samverkan med kommunerna.
Projektet syftar till en effektivare planprocess och är ett av tre projekt inom samhällsområdet. Tillsammans med kommunerna ska en digital tjänst utvecklas för samspelet mellan kommuner och länsstyrelsen.

Under året har IT-avdelningen genomfört en kartläggning och inlett ett samarbete med Göteborgs universitet. Arbetet ledde till en rad insikter och förslag på förändringar för att skapa bättre förutsättningar för innovation på länsstyrelserna. Dessa erfarenheter tas med i det fortsatta arbetet i programmet som kommer att fortgå under hela 2020. Fler projekt kommer att startas upp inom programmets ram.

Resultatbedömning

Den samlade bedömningen är att Länsstyrelsen arbete, i avvaktan på en nationell digital arkivlösning, har ett fortsatt utvecklingsbehov.

Justitiedepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från justitiedepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

Uppdrag 3.4 Beredskapsplanering för civilt försvar

3.4. Länsstyrelserna ska redovisa vidtagna åtgärder för att stödja kommunerna med att påbörja beredskapsplaneringen för civilt försvar. Återrapporteringen ska utgöra en del av den redovisning som länsstyrelserna ska göra i enlighet med regeringens beslut den 10 december 2015 om planeringsanvisningar för det civila försvaret (Ju2015/09669/SSK). En kopia av återrapporteringen ska skickas till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Inledning

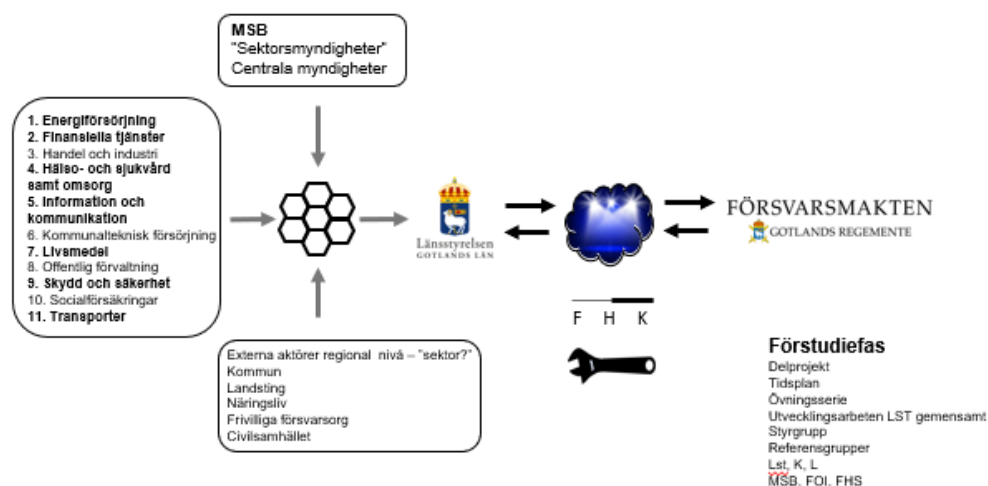
Länsstyrelsen i Gotlands län arbetar systematiskt enligt planeringsanvisningarna från 2015 och de som tillkommit senare. Detta arbete görs inom ramen för det särskilda regeringsuppdrag som Länsstyrelsen i Gotlands län fick tillsammans med Försvarsmakten i december 2017 om att bygga en samverkan och organisation som ska bibehållas långsiktigt.

För detta uppdrag fick Länsstyrelsen åtta miljoner kronor extra per år som ett sakanslag, resurser som är nödvändiga att bibehålla efter 2021 när det särskilda regeringsuppdraget ska slutredovisas. Förutom slutredovisningen, som ska ske i februari 2021, redovisas uppdraget till försvarsdepartementet och justitiedepartementet sista maj varje år. Detta innebär att Länsstyrelsen i maj 2019 lämnade en redovisning av uppdraget och i maj 2020 kommer en liknande redovisning att göras.

Inom hela utvecklingssatsningen, (UT), krävs ett omfattande säkerhetsskyddsarbete och informationssäkerhetsarbete. Detta utvecklas hela tiden och det finns säkerhetsskyddsinstruktioner för hur arbetet ska genomföras. Under året har också det interna systemet för säkerhetsklassad information införts och en H-expedition upprättats.

Det är viktigt att betona att det som Länsstyrelsen gör i det särskilda uppdraget är ordinarie arbete som från början har skett i linjen av verksamheten. Det är alltså inte ett projekt som sker vid sidan av annat arbete som genomförs för civilt försvar och totalförsvarsplanering.

Planeringsansvisningar och "Gotlandsmodellen"

Arbetet med civilt försvar enligt samtliga planeringsansvisningar sker i tre spår inom ramen för det som kallas "Gotlandsmodellen". Modellen arbetades fram i förstudien och har fokus på tre områden. Dessa är fördjupade risk- och sårbarhetsanalyser, övning och utbildning och att hitta en samverkan och organisation tillsammans med Försvarsmakten.

Det första spåret (bikakan) handlar om fördjupade analyser av samhällsviktig verksamhet och i dagsläget har åtta av elva sektorer startats. I arbetsgrupperna ingår representanter från Länsstyrelsen, Försvarsmakten, Region Gotland och andra nationella myndigheter samt näringslivet i de grupper där det är relevant. De resterande arbetsgrupperna kommer att starta efter 2021, om finansiering finns. Produkten av dessa analyser blir Gotlands krigsplanläggning och Länsstyrelsen kommer i slutredovisningen till regeringen i februari 2021 att lämna en lista på vad som klaras av att lösa regionalt men också vad Länsstyrelsen inte klarar av utan nationella åtgärder. Här är viktigt att påpeka att Länsstyrelsen även har beviljat Region Gotland resurser för att driva arbetsgrupperna hälso- och sjukvård samt kommunalteknisk försörjning.

Spår två (Länsstyrelsesymbolen) handlar om Länsstyrelsens egen förmåga att jobba i stab i hela beredskapstrappan. Vilka kunskaper, färdigheter och kompetenser behöver Länsstyrelsen för att klara av detta arbete? För detta har en "färdplan" för övnings- och utbildningsverksamheten tagits fram. Den innehåller omfattning av övning (tid och kvantitet) och lärandemål (kvalitet).

Under 2019 genomförde Länsstyrelsen och Försvarsmakten på Gotland gemensamt en regional samverkansövning (RSÖ) med samverkande aktörer. Tidigare år har Länsstyrelsen övat i mindre utsträckning på grund av resursbrist. Under 2017 genomförde Länsstyrelsen en mindre samverkansövning och 2018 ägnades åt att planera för RSÖ.

Syftet med RSÖ var att stärka länets förmåga till samordning och inriktning med utgångspunkt från "Krissamverkan Gotland", befintliga strukturer för samverkan och kriskommunikation vid samhällsstörning och vid höjd beredskap. Ytterligare ett syfte var

att pröva aktörernas förmåga att använda skyddade sambandsmedel från ordinarie ledningsplatser.

Utvärderingen visar att:

- De övande aktörerna uppfattar det som om övningen gick bra eller över förväntan.
- De övande deltagarna uppfattar övningen som välplanerad och givande i stor utsträckning.
- De övande deltagarna har sagt att scenariot var bra och kändes troligt. Det beror bland annat på ett väl utformat och dimensionerat motspel.

Övningen har varit lärande för Länsstyrelsen och Försvarmakten när det gäller hur man planerar och genomför en övning och hur Länsstyrelsen tillsammans med andra aktörer hanterar både en samhällsstörning och händelser i höjd beredskap.

Övningen har resulterat i målbilder över vilka delar som behöver utvecklas gemensamt samt vilka delar som fungerar bra. Detta gäller både kompetens och metodik. Delar som övats tidigare fungerade bättre än de som var helt nya vilket visar på betydelsen av att öva. Då övningen inte pågick under natten var den totala övningstiden förhållandevis kort. Det är därför önskvärt med längre övningar i framtiden.

Spår tre (molnet) innebär att hitta en modell för samverkan och organisation mellan Länsstyrelsen och Försvarmakten i höjd beredskap. Modellen benämns som Totalförsvarsberedning, TFB. Under RSÖ rådde under dag två höjd beredskap för de övande och då genomfördes en TFB. Det var den första TFB som övades efter det att Länsstyrelsen och Försvarmakten på Gotland tagit fram metoden inom Utvecklingssatsningen. Under 2020 kommer TFB att övas under totalförsvarsövningar.

Syftet med en TFB är att Länsstyrelsen ska stödja Försvarmakten med en civil lägesbild genom det mandat Länsstyrelsen får vid höjd beredskap. Länsstyrelsen ska också kunna prioritera stödet från de övriga aktörerna i civilsamhället. Detta ska ske så att Försvarmaktens behov tillgodoses samtidigt som nödvändig civil samhällsviktig verksamhet kan fortsätta med så liten påverkan som möjligt. Vid TFB sker informationsöverföring och önskemål om resurser direkt mellan Försvarmaktens och Länsstyrelsens högsta ledningar. Utgångspunkt för metoden har bland annat varit MSB:s gemensamma grunder.

Övrig verksamhet, några exempel

Nedan presenteras några exempel på vilka ytterligare arbetsgrupper som har startats inom Utvecklingssatsningen. Syftet med dessa grupper är framförallt att belysa viktiga aspekter i arbetet och att få till ett bredare engagemang och kunskap om totalförsvaret.

Kulturmiljö, märkning av egendom

I syfte att skydda kulturegendom i händelse av väpnad konflikt har Länsstyrelsen i Gotlands län sammanställt, och efter samverkan med Försvarmakten och Riksantikvarieämbetet, beslutat om en lista med 56 av Gotlands mest betydelsefulla kulturegendor.

Samtliga fastighetsägare/förvaltare har fått information om att utmärkningen kommer att ske och ett pressmeddelande har gått ut. Till varje objekt har enskilda beslut fattats. Besluten gäller som intyg enligt 1954 års Haagkonvention.

Möten mellan Försvarmakten, Gotlands regemente P 18 och Länsstyrelsen i Gotlands län
Två gånger under 2019 samlades de medarbetare som ingår i totalförsvarsplaneringen från respektive organisation för ett gemensamt lärande. Vid första mötestillfället i september 2018 deltog 20 personer och i slutet av 2019 har gruppen ökat till 55 personer. Detta visar att fler och fler medarbetare blir engagerade i totalförsvarsplaneringen som en del av sin ordinarie verksamhet.

Militärregion Mitt följer arbetet med Utvecklingssatsningen som deltagare i referensgruppen och Länsstyrelsen i Gotlands län följer den pågående utvecklingen av Militärregion Mitt.

Försvarshögskolans lärandestudie

En viktig del i att bygga ett nytt totalförsvar är den lärandeutveckling som medarbetarna på Länsstyrelsen och Försvarmakten genomgår. För att bättre förstå denna lärandeprocess och få den dokumenterad har Försvarshögskolan fått i uppdrag att följa arbetet. Målet är att Länsstyrelsen vid utvecklingssatsningens slut ska kunna beskriva på vilket sätt Länsstyrelsen har lärt sig, ett arbete som förhoppningsvis ska kunna stödja andra myndigheters lärande inom området.

Samhällsplanering

Länsstyrelsen i Gotlands län har inom ramen för det länsstyrelseinterna samverkansnätverket, tillsammans med en arbetsgrupp bestående av representanter från länsstyrelserna i Hallands, Örebro, Stockholms och Västra Götalands län, påbörjat ett projekt med syfte att likrikta och rättssäkra processen med lovbeFriade åtgärder för totalförsvaret enligt 9 kap. 15 § PBL. Projektet förutsätter en nära samverkan med andra statliga myndigheter såsom Fortifikationsverket, Försvarmakten, Statens Fastighetsverk och så vidare. Under senhösten 2019 genomfördes ett första samverkansmöte mellan länsstyrelserna och Fortifikationsverket där myndigheternas förväntningar och inriktningar diskuterades och likriktades.

Satsningar tillsammans med näringslivet

För närvarande pågår en dialog med MSB om att genomföra en pilotstudie på Gotland under 2020 med ett antal företagare för att arbeta med företagsplanering. Tillsammans med näringslivet och Försvarmakten planeras även en utbildningssatsning för näringslivet i länet.

Deltagande i arbetet med revidering Gemensamma grunder 2.0

En dialog pågår med MSB om hur vi ska delta med kompetens kring civilt försvar i uppdatering av en ny reviderad version av Gemensamma grunder.

Samverkan med Migrationsverket

Länsstyrelsen i Gotlands län har deltagit i ett seminarium för att bidra och lära kring ansvar och roller i hela beredskapstrappan om stora flyktingströmmar skulle komma med båtar till Gotland. För Länsstyrelsens del handlar det bland annat om samordning med Trafikverket om transporter till fastlandet.

Stödja frivilligorganisationerna i ett regionalt FOS

Tidigt i satsningen tog Länsstyrelsen kontakt med de frivilliga försvarsorganisationerna på Gotland. Det har resulterat i ett antal arbetsmöten och slutligen bildandet av Regionala frivilligorganisationers samarbetsorganisation (FOS), eller FOS Gotland som de även kallas. FOS har i sin tur arbetat fram en projekttidé som handlar om att bygga upp en organisation vilken kan bistå befolkningen med de behov som kan uppstå under en krissituation. Organisationen sker i samverkan mellan aktörer i civilsamhället och i den offentliga sektorn. Satsningen kommer att finansieras av Länsstyrelsen i Gotlands län och MSB.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens gör av säkerhetsskyddsskäl inga resultatbedömningar avseende ovanstående insatser.

Uppdrag 3.5 Prioriterade områden i arbetet med civilt försvar

3.5. Länsstyrelserna ska i arbetet med civilt försvar särskilt prioritera följande områden:

planering för stöd till Försvarsmakten under höjd beredskap avseende försörjning av kritiska förnödenheter, egendom och tjänster,

stärkta arbetsformer, inklusive utrustning och tekniska system, för samverkan som möter de höga krav på sekretess och robusthet som ställs vid höjd beredskap,

planering för att kunna verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats, och
ett utvecklat samarbete med näringslivet.

Vidtagna åtgärder och uppnådda resultat ska redovisas som en del av redovisningen enligt regeringens beslut den 10 december 2015 om planeringsanvisningar för det civila försvaret (Ju2015/09669/SSK).

Länsstyrelsen i Gotlands län medverkar i ett länsstyrelsegemensamt treårigt utvecklingsprogram (PKR). Programmet leds av Länsstyrelsen i Uppsala län och syftet är att under perioden 2018-2020 utveckla länsstyrelsernas förmågor avseende krisberedskap och totalförsvar. Programmets förväntade förmågeökningar har 2017 av länsstyrelsekollektivet beskrivits i fem effektmål. Dessa omfattar informationssäkerhet, kontinuitetsplanering, upprättande och spridning av lägesbilder, delning av information med hög säkerhetsklass samt förmåga till regional ledning från en alternativ ledningsplats. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är en viktig samverkanspart i länsstyrelsernas utvecklingsarbete inom PKR.

Programmets förändringsstrategi är att utveckla gemensamma lösningar som införs av länsstyrelsernas linjeorganisationer. Förmågeökningarna utgörs av utvecklade arbetssätt och uppgradering av tillhörande säkerhetstekniska lösningar. PKR har fram till och med 2019 också bidragit till anpassningar av den länsstyrelsegemensamma organisationen samt tydliggjort ansvarsförhållanden i densamma. Förmågeökningarna är nödvändiga för att varje länsstyrelse ska klara av uppgiften att bygga upp det civila försvaret och kunna fullgöra sin uppgift som högsta regionala totalförsvarsmyndighet.

Resultatbedömning

Förutom ovanstående analyser av resultat så avstår Länsstyrelsen i Gotlands län från att rapportera hur det går enligt resultatbedömningen. Myndigheten bedriver ett omfattande arbete som enligt regeringsbeslutet ska bibehållas långsiktigt. Intresset för vad Länsstyrelsen i Gotlands län genomför inom totalförsvarsplaneringen och civilt försvar är omfattande. Se ovan exempel på aktörer som har informerats.

Länsstyrelsen vill poängtera att näringslivet på Gotland har ett stort intresse av att ingå och bli informerade om arbetet enligt ovan och de är representerade i flera av arbetsgrupperna. Det planeras för närvarande en särskild utbildningsserie för näringslivet under 2020.

Länsstyrelsens gör av säkerhetsskäl inga resultatbedömningar avseende ovanstående insatser.

Kulturdepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från kulturdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

Återrapporteringskrav 1.5 Kulturmiljöarbetet och kulturmiljömålen

1.5 Länsstyrelserna ska redovisa hur kulturmiljöarbetet och arbetet för att uppnå de nationella kulturmiljömålen (prop. 2012/13:96, bet. 2012/13:KrU9, rskr. 2012/13:273) har genomförts och utvecklats.

Länsstyrelsen har under 2019 påbörjat ett webbaserat arbete med att tillgängliggöra länets upplevelsevärda kulturmiljöer. Målet med satsningen är att fler kvinnor och män, flickor och pojkar lättare ska få tillgång till information om för Gotland representativa kulturmiljöer och därmed kunna främja en utveckling av besökstillströmningen. Arbetet kommer att fortsätta under 2020 och innefattar flera olika tvärsektoriella perspektiv på tillgänglighet.

Länsstyrelsen har fattat beslut om ett nytt byggnadsminne, det före detta baptistkapellet Salem i Grötlingbo. Miljön är så gott som intakt sedan tillkomsttiden (sekelskiftet 1900) och kapellet har genomgått mycket få förändringar. Det nytillkomna byggnadsminnet kompletterar bilden av den mångfald av kapell som uppfördes av väckelserörelsen på Gotland.

Länsstyrelsen avsatte 2019 medel till en särskild barn- och ungdomssatsning under Världsarvsdagen. Vidare har Länsstyrelsen satsat på att medverka under Ledens dag som samarrangerades med Skogsstyrelsen och vid friluftsdag för SFI-klass (Svenska för invandrare) inom Bruceboreservatet. Guidningen hade inriktning på friluftsliv, natur- och kulturmiljö och genomfördes med hjälp av tolk både på arabiska, dari och engelska. Bland annat informerades om Gotlands förhistoria, kulturmiljölagen, fornborgar och boplatsslämningar i grottor.

Arbetet med översynen av länets riksintressen för kulturmiljö har fortsatt. Syftet med arbetet är att de utpekade områdenas kulturhistoriska värden ska tydliggöras och långsiktigt bättre tas tillvara i den övergripande samhällsplaneringen. 47 områden har reviderats under året.

En tät samverkan och dialog med kommunen har upprätthållits under året genom återkommande samordningsmöten samt vid behov i särskilda frågor, bland annat gällande stadsutveckling och kulturmiljövärden i Visby.

Gotland har en fortsatt pågående omstrukturering av kulturlandskapet genom att skogsmark läggs om och odlas upp till åker (viss procent även till våtmarker/dammanläggningar). Skogsmarken har ofta lång kontinuitet som trädklädd mark och har inte varit odlad i modern tid. För att tillgodose både utvecklingen av jordbruksmark samtidigt som fornlämningar inte får skadas, har arkeologiska utredningar genomförts på nära 100 hektar under 2019. Takten på omläggningar har pågått i liknande eller större omfattning de senaste tio åren.

Resultatbedömning

Kulturmiljöarbetet under 2019 har genomförts under högt tempo och med gott resultat. Verksamhetens arbete med att tillhandahålla länets fastighetsägare, företag och Region Gotland med tillsyn, tillståndsbeslut och information har varit i fokus. Länsstyrelsen bedömer att den typen av arbete är centralt för att kunna uppnå de nationella målen för kulturmiljöarbetet samt för bevarandet av den lokala särprägel på Gotlands kulturmiljöer. Arbetet har, i enlighet med redovisningen ovan, genomförts i nära samklang med flera av delmålen inom Agenda 2030.

Återrapporteringskrav 1.7 Sveriges rättsliga åtaganden om mänskliga rättigheter

1.7 Länsstyrelserna ska redovisa resultatet av hur Sveriges rättsliga åtaganden om mänskliga rättigheter (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:KU1, rskr. 2015/16:62) och icke-diskriminering belysts, analyserats och beaktas i den egna verksamheten i enlighet med 5 § förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion. Länsstyrelserna ska redovisa samarbetet med andra berörda myndigheter och de åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunernas arbete med ovanstående frågor. De åtgärder som har vidtagits för att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete för mänskliga rättigheter ska redovisas särskilt av respektive länsstyrelse.

Arbetet med mänskliga rättigheter och tvärperspektiven är ett prioriterat område för myndigheten. Det interna styrdokumentet ”Policy för verksamhetsintegrering av mänskliga rättigheter” samt tillhörande handlingsplan konkretiserar uppdraget. Syftet med styrdokumentet är att de ska utgöra ett stöd till chefer och medarbetare för att nå uppsatta mål. Handlingsplanen syftar särskilt till att synliggöra och stärka kopplingen mellan Länsstyrelsens sakområden och mänskliga rättigheter. Ledningen är ytterst ansvarig för att handlingsplanen och insatser följs upp inom ordinarie uppföljningssystem. Samtliga planerade insatser i handlingsplanen för mänskliga rättigheter 2019 har genomförts.

Insatser och aktiviteter inom Länsstyrelsens olika sakområden planeras och genomförs inom ramen för respektive områdes verksamhetsplan och aktivitetsplan. Dessa insatser redovisas under respektive sakområdes avsnitt i årsredovisningen.

Internt utvecklingsarbete

Sveriges rättsliga åtaganden om mänskliga rättigheter är en integrerad del i Länsstyrelsens styrkedja och en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Under 2018 togs en styrmodell fram för hur tvärperspektiv och Agenda 2030 ska beaktas i Länsstyrelsens arbete. Det finns nu en intern stödfunktion för chefer och medarbetare som inkluderar tvärperspektiven (5 § och 6 §) och Agenda 2030. Det rättighetsbaserade arbetet synliggörs i styrdokument och planer, strategisk utvecklingsplan och verksamhetsplan.

Verksamhetsstödet har använts till verksamhetsutveckling. Det övergripande målet har fortsatt varit att utveckla styrning och ledningsprocessen genom att prioritera och implementera tvärperspektiven och de globala målen inom ordinarie verksamhet. Uppdraget konkretiseras i "Tvärperspektiven och Agenda 2030 - Länsstyrelsen Gotlands arbete 2019-2020" där det tagits fram mål på myndighetsnivå, enhetsnivå och medarbetarnivå. Hänvisning till 5 § i årsredovisningen

Det länsstyrelsegemensamma metodstödet "Metodstöd för ett rättighetsbaserat arbetssätt" och de regionala lägesbilderna "På tal om mänskliga rättigheter" och "På tal om statistik och mänskliga rättigheter" är verktyg och stöd i arbetet med att öka kunskapen om efterlevnaden av de internationella konventionerna internt och tillämpa det rättighetsbaserade arbetssättet.

Länsstyrelsen genomför kontinuerligt kartläggning och analys av publicerad text och bild på den extern webben. Årets analys visar att de medvetna val/insatser som genomförts under året resulterat i kommunikation som i högre grad är jämställd och fri från diskriminering än tidigare års kartläggningar visat.

Under året har Naturvårdsenheten utvecklat rättighetsperspektivet i processen för bildande av naturreservat. Analysen visar att mänskliga rättigheter och rättighetsperspektivet är viktigt genom hela arbetsprocessen. Särskilt lyfts rätten till information, delaktighet och inflytande. Myndigheten kommer utifrån resultatet fortsätta att medvetet arbeta så att rättighetsinnehavaren ges ett bemötande fritt från diskriminering.

Integrering av mänskliga rättigheter och jämställdhet i den särskilda utvecklingssatsningen för återuppbyggnad av totalförsvaret har fortsatt under 2019. Mänskliga rättigheter och värdeperspektivet har varit en utgångspunkt för arbetet. Ett resultat av arbetet är att en metod för verksamhetsintegrering har tagits fram samt att medvetna val görs i planering och genomförande av verksamhet. Ett synligt resultat är den stora totalförsvarskonferens som genomfördes i oktober. Mänskliga rättigheter och jämställdhet genom värdeperspektivet var den röda tråden i programpunkterna för konferensen.

Processtöd i mänskliga rättigheter och jämställdhet har varit med i utformningen av enkäten "Gotlänningarnas attityder i kris och krig" som sänts ut till 4800 gotlänningar och vars resultat är att vänta under början av 2020. Enkätens storlek och inriktning kommer att möjliggöra analys på olika indelningsgrunder som exempelvis kvinnor och män, gamla och unga samt tätort eller landsbygd.

Kulturarvet är av stor betydelse för utformningen och bevarandet av människors kulturella, etniska, politiska och religiösa identiteter, vilka i sin tur utgör viktiga faktorer i väpnade konflikter. I syfte att skydda kulturegendom i händelse av väpnad konflikt har Länsstyrelsen i samverkan med Försvarsmakten och Riksantikvarieämbetet beslutat om vilka kulturegendomar som ska märkas med Haagkonventionens emblem. Märkningen av kulturegendomarna i länet är genomförd till 90 procent.

Stöd till kommuner och samverkan med aktörer i länet

Under 2018 startade Länsstyrelsen i Gotlands län ett strategiskt samverkansforum för mänskliga rättigheter och sociala hållbarhetsfrågor kopplat till Agenda 2030 - Forum för social hållbarhet. Forumet leds av länsråd och deltagande aktörer är myndigheter, Region Gotland (kommun och landsting), näringsliv och ideella organisationer. De teman som lyfts och diskuteras utgår från Sveriges internationella konventionsåtaganden och Länsstyrelsen har i varje tema gjort en tydlig koppling till de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Forumet har under året haft fyra möten varav ett på temat individens rätt att åtnjuta bästa möjliga fysiska och psykiska hälsa. Forumet resulterade i ökad samverkan och planerade insatser mellan Länsstyrelsen och Region Gotland, för att motverka psykisk ohälsa (suicidprevention). Ett annat tema under året har varit ungdomar och prövning av barns bästa, vilket resulterade i fördjupad dialog och samverkan mellan aktörer i länet och Ungdomens hus, Fenix (ungkulturhus).

I samverkan med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och Region Gotland har Länsstyrelsen anordnat en utbildningsdag för att sprida kunskap om webbsidan youmo.se och om rätten till sexuell och reproduktiv hälsa, med särskilt fokus på nyanlända ungdomar. Målgruppen var tjänstepersoner från Region Gotlands verksamheter och från civilsamhället. Utbildningen bedöms ha lett till att fler verksamheter och aktörer på Gotland känner till och kan använda youmo.se i dialog med barn och unga.

Med stöd av den behovskartläggning som togs fram 2018 har Länsstyrelsen tillsammans med Myndigheten för delaktighet (MFD) och Region Gotland genomfört utbildningen "Mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning, lokal struktur för dialog och tillgänglighetsarbete". Utbildningen vände sig till förtroendevalda, tjänstemän, representanter för funktionshinderorganisationer och övriga intresserade. Utbildningen bidrog bland annat till ökad kunskap om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och nationellt mål samt inriktning för funktionshinderpolitiken. Länsstyrelsen har även, i samverkan med MFD och Region Gotland, genomfört ett samverkansmöte utifrån tema "Funktionshinderpolitiken i ett bredare perspektiv - Integrerat i andra sakområden". På mötet deltog chefer och strateger inom område social hållbarhet och samhällsplanering, alla anställda inom Länsstyrelsen och Region Gotland.

Hänvisning görs till redovisning av uppdrag 52 i regleringsbrevet, Funktionshinderspolitik, som har redovisats till Socialdepartementet.

Länsstyrelsen har under året etablerat samverkan med Region Gotland kring barnrättsfrågor. Tillsammans har myndigheterna genomfört en konferens, i samverkan med Barnombudsmannen, med deltagare från samtliga förvaltningar inom Region Gotland där barnrättsarbetet har lyfts ur såväl ett nationellt som ett regionalt perspektiv med möjlighet

till kunskapsinhämtning och erfarenhetsutbyte. Barnrättsuppdraget har även givit utökad möjlighet att sammanlänka olika sakområden och i redan befintliga nätverk lyfta barnrättsperspektivet i syfte att främja ett barnrättsbaserat arbete. Ett exempel är det målgruppsanpassade föräldraskapsstöd som tagits fram inom ramen för integrationsenhetens verksamhet. Familjecoacher stödjer nyanlända familjers rätt till information och delaktighet i samhället. För att öka kompetensen inom sakområdet så har Länsstyrelsen deltagit i det länsstyrelsegemensamma föräldraskapsstödsnätverket där även Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd medverkar.

Länsstyrelsen har gjort en regional kartläggning av EU/EES-medborgare som vistas tillfälligt på Gotland och som saknar uppehållsrätt. Hänvisning görs till redovisning av uppdrag 55 i regleringsbrevet som har redovisats till Länsstyrelsen i Stockholms län.

Arbetsgivarperspektiv

Länsstyrelsen värnar om allas lika rättigheter, villkor och skyldigheter. De mänskliga rättigheterna utgör en grund för vår verksamhet och gäller alla medarbetare. Det interna arbetet med lika villkor styr utifrån ett arbetsgivarperspektiv hur vi ska arbeta med frågorna om allas lika rättigheter inom organisationen. Alla människor ska kunna delta på lika villkor oavsett individuella olikheter. Policyn för lika villkor belyser samtliga diskrimineringsgrunder och tar upp riktlinjer vid trakasserier och kränkande särbehandling. Policy och handlingsplan är kända i organisationen och ingår i introduktionsutbildningen för nyanställda.

Under den nationella veckan fri från våld, hölls en intern utbildning för samtliga anställda om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation. Utbildningen var obligatorisk och syftade till att öka medvetenheten om detta ämne. Utbildningen innehöll delar om vad våld är, mönster och vad man kan göra som arbetsgivare eller medmänniska vid misstanke om våld.

Årets lönekartläggning visade viss löneskillnad på grund av kön i gruppen med arkeologer och antikvarier. Detta resulterade i ett extra löneutrymme för att rätta till löneskillnaderna mellan män och kvinnor.

Länsstyrelsen ingår i ett projekt, NORMA - Se kompetensen, som är finansierat av Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet). Projektet handlar om att ta vara på allas kompetens, exempelvis hos personer med funktionsvariationer eller med utländsk bakgrund, vid rekrytering. Utbildningsinsatserna riktar sig främst till personalansvariga chefer och HR med syfte att bli mer inkluderande arbetsgivare genom att höja kompetensen inom normkritiskt tänkande. Projektet anordnade även en utbildning om rehabiliteringsprocessen för att underlätta återgång i arbete för dem som har varit långtidssjukskrivna.

Resultatbedömning

Med stöd av redogörelse ovan och föregående års resultatbedömning av regeringskansliet, återslaggning av regleringsbrev och redogörelse för arbetet enligt länsstyrelseinstruktionen 5 § och regleringsbrev 1.2 är den samlade bedömningen att Länsstyrelsen fullgjort sitt uppdrag på ett utmärkt sätt.

Miljö- och energidepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från miljö- och energidepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

Återrapporteringskrav 1.8 Efterbehandling av förorenade områden

1.8. Länsstyrelserna ska redovisa hur de har arbetat med förorenade områden som är lämpliga att sanera för byggande av bostäder i enlighet med förordningen (2004:100) om avhjälpande av föroreningskador och statligt stöd för sådant avhjälpande. Av redovisningen ska särskilt framgå hur länsstyrelserna har informerat kommunerna och andra aktörer om möjligheterna till bidrag, hur de har gett stöd till kommunerna samt en uppskattning av när områden är aktuella för bidrag. Arbetet finansieras delvis från anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Insatser och resultat

Under 2019 har Länsstyrelsen i Gotlands län inte prioriterat att genomföra egeninitierade informationsinsatser om det särskilda bidraget för sanering av förorenad mark inför bostadsbyggande. Det främsta skälet är att Region Gotland efter Länsstyrelsens tidigare informationsinsatser inte har signalerat något intresse för att söka bidraget. Länsstyrelsen har inte fått några frågor eller önskemål om stöd relaterat till bidraget. Enligt Länsstyrelsens bedömning upplever regionen att en alltför resurskrävande arbetsprocess behöver utföras innan man vet om projektet över huvud taget kan vara berättigat till bidrag. Samtidigt pågår ett flertal bostadsbyggnadsprojekt i länet, främst i Visby, och i flera fall utförs marksaneringar i samband med detta. Åtgärderna bekostas av efterbehandlingsansvarig enligt miljöbalken eller av exploatörer då bostadsbyggnadsprojekten beräknas vara lönsamma även utan det aktuella bidraget.

Länsstyrelsen gör fortsatt bedömningen att det finns några platser där förutsättningarna för bidragsfinansierad efterbehandling inför bostadsbyggande potentiellt kan vara uppfyllda och bidrag kan vara motiverat för att möjliggöra eller underlätta bostadsbyggande. Ett underlag med potentiella objekt har tidigare år presenterats för Region Gotland, även om förutsättningarna behöver utredas närmare i de enskilda fallen. Länsstyrelsens preliminära bedömning är att något enstaka bidragsberättigat objekt skulle kunna vara aktuellt för åtgärd inom en tvåårsperiod, förutsatt att regionen väljer att inleda ett ansökningsförfarande.

Enligt Länsstyrelsen råder det framöver en obalans på Gotlands bostadsmarknad på grund av brist på bostäder i tätortsnära läge. Bostadsbyggandet förväntas dock öka kommande år. Länsstyrelsen bedömer det därför som lämpligt att under 2020 genomföra en ny informationsinsats, främst riktad till Region Gotlands ansvariga politiska nämnd tillträdd under 2019.

För att öka beredskapen för frågor om marksanering i samband med byggande har Länsstyrelsens planfunktion deltagit i kompetenshöjande insatser inom hållbart samhällsbyggande med fokus på markens lämplighet för byggnation, inklusive förekommande problematik med markföroreningar.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att insatsen är rimlig utifrån aspekten att ingen uttalad efterfrågan på stöd har funnits och utifrån tilldelade medel för uppgiften (20 000 kr). Länsstyrelsen bedömer att resultatet är gott relaterat till resursen.

Återrapporteringskrav 1.10 Samordning och ledning avseende naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv m.m.

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från miljö- och energidepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

1.10. Länsstyrelserna ska redovisa de åtgärder som har vidtagits för att samordna och leda det regionala arbetet avseende naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv, åtgärdsprogram för hotade arter, artbevarande, tätortsnära natur, lokala naturvårdsprojekt samt vilt- och rovdjursförvaltning. Redovisningen ska omfatta hur länsstyrelserna, i syfte att minska ärendebalanserna, har arbetat med att slutföra ärenden om naturreservat. Arbetet finansieras delvis av medel från anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur, anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur och anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Förvaltning, friluftsliv, inklusive Gotska Sandön

För att öka betetrycket och därmed gynna den biologiska mångfalden har omfattande stängsling för bete i naturreservat skett under året. De djurägare som bedriver bete i reservaten gynnas även de eftersom tillgången till betesmarker ökar. Behovet av nya betesmarker har varit särskilt aktuellt de senaste torra åren då tillgång på foder till djuren varit dålig.

Röjning i ett reservat har också skett för att gynna den endemiska gotlandssippan. Mycket tid har lagts på att upprätthålla den traditionella ängshävd. Gotland har ett nationellt ansvar för denna naturtyp. Arbetet genomförs av ideella krafter vilket skapar förståelse och lokal förankring för de hävdade ängarna.

Tillgängligheten till och i de skyddade områdena har ökat bland annat genom förbättringsåtgärder på vägar, anläggande av spänger och dragning av vandringsleder. På Gotska Sandön har en vandrings slinga för barn anlagts. Genom att anlita mer än 150 aktörer skapar förvaltningen av skyddade områden arbete till ett stort antal lokala entreprenörer.

Naturvårdsverket minskade det riktade anslaget till Länsstyrelsens förvaltning av Gotska Sandöns nationalpark från 2,4 mkr (oförändrat sedan 2004) till 1,7 mkr vilket innebar minskad personalstyrka under turistsäsong och att skötselåtgärder enligt den 2018 antagna skötselplanen i stort sett uteblev. Fastighetsunderhållet har dock kunnat genomföras som planerat genom ett riktat extraanslag från Naturvårdsverket. Totalt finns cirka 60 byggnader och anläggningar på ön. Vissa investeringar har skjutits upp. Gotska Sandön bemannas året runt i enlighet med avtal med andra aktörer och andra statliga myndigheter, förutom Naturvårdsverket. Dessa bidrar med cirka 2 mkr i intäkter. Intäkterna från turistverksamheten till förvaltningen är cirka 2 mkr.

Nationalparken besöktes av 3566 personer som åkte med Sandötrafiken under perioden 24 maj-8 september och ca 1500 besökte Gotska Sandön med egen båt under samma tid.

Friluftslivets betydelse för folkhälsa, naturförståelse och regional utveckling har spridits genom dialogmöten, nyhetsbrev och medverkan i bland annat Ledens dag, Region Gotlands arbete med besöksnäringstrategi och regional utvecklingsstrategi. Samordningen av friluftslivet och arbetet med de tio friluftspolitiska målen redovisas i särskild ordning till Naturvårdsverket.

Naturum

Naturum Gotland besöktes under året av 19 045 personer. Andelen var 81% vuxna (45% kvinnor, 36% män) och 19% barn (12% flickor, 9% pojkar). För att nå breda målgrupper har också uppsökande verksamhet skett riktat mot skolor, på marknader och andra större evenemang.

Under året har en särskild utställning visats med tema Agenda 2030 mål 7: "Hållbar energi för alla". För att öka tillgängligheten i naturen i anslutning till Naturum har en natur- och kulturstig återställts. Stigen kommer framledes att utnyttjas för tillfälliga utställningar och tipspromenader, särskilt med ett barnperspektiv.

Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper, ÅGP

Vildbin och andra hotade insekter (dynglevande skalbaggar) har gynnats genom åtgärder i urbana gräsmarker, kraftledningsgator, sandstränder och naturbetesmarker. Samarbete har skett med Region Gotland, Swedavia, Gotlands Energi AB, föreningar och markägare. Arbetet ger en god grund inför den kommande regeringssatsningen på pollinatörer 2020 - 2022.

Inom åtgärdsprogram för temporära sötvatten har ett par småvatten anlagts och e-DNA använts för att analysera svårdetekterade artförekomster. Småvatten bidrar även till utjämning av vattenflöden och markens kvarhållande förmåga vilket blir allt viktigare med förändrat klimat. Som ett led i att förenkla för företagande har kontakt tagits med utvecklingsbolag under arbetets planeringsfaser och riktad information tagits fram till lantbruksföretag.

Inom åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd har de gotländska ängena och mångfalden knuten till alm varit i fokus. I juni fick Länsstyrelsen ett särskilt tvåårigt uppdrag av Naturvårdsverket att utreda konsekvenserna för den framtida almpopulationen vid fortsatt bekämpning av almsjuka.

Invasiva arter

Vresros är den invasiva art som bedöms utgöra det största hotet mot biologisk mångfald på Gotland. Den har tillsammans med parkslide grävts bort från sanddynen i Ljugarn i samarbete med det lokala utvecklingsbolaget Ljusa udden. Lokaler med jätteloka och hörsneloka har besökts tillsammans med markägare och underlag till LONA-ansökan för bekämpning har diskuterats med Hörsne hembygdsförening.

LONA

LONA-arbetet har på grund av låg medelstilldelning enbart bestått i att administrera och betala ut medel till 13 pågående projekt. Tre av dessa var våtmarksprojekt.

Grön infrastruktur

Den kommande handlingsplanen för grön infrastruktur har förankrats hos externa aktörer. Planen ska förenkla för företagare att arbeta effektivt med naturvårdsfrågor, bidra till att uppfylla miljömålen och bidra till en klimatanpassning i landskapet där det är möjligt. För att gynna miljömålet Levande skogar, regional tillväxt och samtalsklimatet i skogsfrågor har Länsstyrelsen tillsammans med externa aktörer arbetat med att ta fram en regional skogsstrategi. En dialogprocess om det tätortsnära friluftslivet med fokus på folkhälsa och barn i Ljugarn har även genomförts.

Våtmarker

Länsstyrelsen har som ansvarig för den nationella redovisningen av genomförda åtgärder avseende våtmarker och deras effekter lämnat Återrapportering av regeringsuppdrag 15 Våtmarker till miljö- och energidepartementet.

Rovdjursinventering

Av de fem stora rovdjuren finns endast kungsörnen representerad på Gotland. Årets inventering visar att 35 örnpär påbörjade häckning och 24 av dem fick ut minst en flygg unge. Återstående elva par misslyckades eller avbröt häckningen. Detta var något sämre häckningsutfall jämfört med de senaste åren. Den gotländska örnpopulationen är dock fortsatt hög, drygt 60 kända revir.

Områdesskydd

Länsstyrelsens ärendebalans för reservatsärenden har minskat tack vare riktade insatser för att slutföra reservatsärenden. Arbetet har bidragit till uppfyllnad av regeringens etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Under året fattade Länsstyrelsen beslut om sex nya och ett utvidgat naturreservat. Ett överklagat beslut om utvidgning av ett naturreservat med bland annat marint vatten vann laga kraft genom ett regeringsbeslut 2019.

Uppdraget att skydda kvarvarande skogliga värdekärnor har gått på sparlåga trots stora behov av insatser. På grund av låga ramanslag har markåtkomst nedprioriterats. Flera markägare väntar nu på att kunna få ersättning för mark som planeras för naturreservat.

Bildande av nationalpark för Bästeträsk med omgivningar har startat. Det kommande arbetet planeras i samverkan mellan Region Gotland, Länsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket. Under året har fågelinventeringar och provfiske utförts i området.

Ett nytt marint reservat på 20 000 ha har initierats där avgränsning och kontakt med markägare har påbörjats. Undervattensundersökning runt Karlsöarna för naturtypskartering är genomförd. Första delen av kartering och genetisk analys av ålgräsängar runt Gotland har genomförts.

Länsstyrelsen har reviderat och fastställt bevarandeplaner för fyra Natura 2000-områden.

Inom områdesskyddsverksamheten har under en övning belysts i vilka delar mänskliga rättigheter kommer in i reservatsprocessen. Fokus låg främst på antidiskriminering, tillgänglighet och folkhälsa. Handläggarna har också genom informationsmöten och guidningar engagerat både medborgare och markägare i arbetet med områdesskydd i länet. Riktade insatser har gjorts för nyanlända, bland annat en friluftsdag för SFI.

Resultatbedömning

Friluftslivsuppdraget hade inledningsvis fokus på arbetet med en strategi och handlingsplan för våra skyddade områden. Nu bedömer Länsstyrelsen att det regionala samarbetet under året verkligen lyft, där lokala krafter på ett tydligt sätt visat sig engagerade. Arbetet bedöms under året ha utvecklats på ett utmärkt sätt. Länsstyrelsens kompetens inom friluftsliv har även i hög grad efterfrågats nationellt.

Inom områdesskyddet kunde ärendebalansen minskas under året. Den 31 december 2019 var 30 områdesskyddsärenden öppna jämfört med 38 ärenden vid samma tid 2018. Bidragen till verksamheten inom framförallt skötsel av värdefull natur varierade under året vilket skapade en osäkerhet kring bemanningen för att kunna klara uppgiften att ge skötseluppdrag till upphandlade entreprenörer. Inom arbetet med artbevarande har Länsstyrelsen genomfört lyckade samarbeten lokalt. Länsstyrelsen bedömer efter förutsättningarna det uppnådda resultatet som gott.

Återrapporteringskrav 1.12 Miljökvalitetsnormer för luftkvalitet

1.12. Länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Gotlands, Skåne, Västra Götalands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län ska, för de kommuner eller områden där det fastställts eller under året kommer att fastställas åtgärdsprogram med syfte att nå miljökvalitetsnormerna för luftkvalitet, redovisa i vilken grad åtgärderna har genomförts, vilken effekt åtgärderna bedöms ha haft på luftföroreningshalterna och om miljökvalitetsnormerna följs. I de fall Europaparlamentets och Rådets direktiv 2008/50/EG om luftkvalitet och renare luft i Europa samt Europaparlamentets och Rådets direktiv 2004/107/EG om arsenik, kadmium, kvicksilver, nickel och polycykliska aromatiska kolväten i luften överträds ska berörda länsstyrelser bedöma hur länge överträdelserna kan antas bestå. Arbetet med miljökvalitetsnormerna är reglerat genom bestämmelser i 2 och 5 kap. miljöbalken och normerna för utomhusluft baseras huvudsakligen på krav i de ovan nämnda direktiven.

Bakgrund

Länsstyrelsen i Gotlands län har delegerat till Region Gotland att ta fram ett åtgärdsprogram för att sänka halterna av PM₁₀ i Visby. Länsstyrelsen har under året bevakat att relevanta åtgärder har tagits fram och genomförts.

De huvudsakliga faktorer som orsakat överskridandet enligt Region Gotland i Visby används ingen salt till halkbekämpning. Istället används lokal sand vilken innehåller en hög andel kalk. Det används stora mängder sand under halkbekämpningssäsongen på Visbys gator. De höga halterna av partiklar bedöms till största delen bero på kalkinnehållet. Kalksten är ett mycket mjukt stenmaterial som lätt mals sönder till små partiklar av bildäck. En annan faktor som bidrar till spridning av de små partiklarna är det torra vädret som ofta råder under våren i Visby. Dessa omständigheter bedöms tillsammans vara de avgörande

faktorerna som leder till överskridanden. I övrigt är vissa vägpartier belagda med asfalt som innehåller kalksten, vilket i kombination med dubbdäck gör att små partiklar lätt rivs upp, men till skillnad från i andra städer bedöms inte dubbdäcken bidra till det totala antalet partiklar i lika hög grad i Visby.

Genomförda åtgärder avseende åtgärdsprogram

Region Gotland har fastställt ett åtgärdsprogram den 23 september 2019 efter samråd med lokala och nationella aktörer. Region Gotland deltog bland annat i evenemanget "Trafikantveckan" i Visby den 18 september 2019 och presenterade åtgärdsprogrammet och dess förväntade effekter för allmänheten.

Region Gotlands genomförda åtgärder avseende miljö kvalitetsnormen

Region Gotland genomför dels räkning av dubbdäck vid upprepade tillfällen under säsongen samt inventering av parkeringsplatser i riktade utskick. Dessutom har arbetet med att byta ut slitlager i asfaltsbeläggning på vissa vägsträckor påbörjats samt utbyte av sandmaterial till ett granitbaserat material. På utvalda gator används sedan två säsonger ett granitbaserat halkbekämpningsmaterial istället för lokal kalkrik sand. Åtgärderna är till och med 2019 gjorda i ett begränsat område. Uppföljning av åtgärder sker genom de kontinuerliga mätningar som genomförs med fast instrument.

Region Gotlands planerade åtgärder avseende miljö kvalitetsnormen och dess förväntade effekter

Enligt Region Gotlands bedömning är den enskilt viktigaste åtgärden att byta ut det material som används vid halkbekämpning, från lokalt kalkbaserat till granitbaserat material. Detta kommer att göras i full skala vintersäsongen 2020/2021. Bedömningen är att gränsvärdet kommer att klaras i och med denna åtgärd. Andra framtida insatser enligt åtgärdsprogrammet kommer att säkerställa att gränsvärdet klaras på längre sikt. Dessa åtgärder inkluderar: utökad städning, en mer hållfast vägbeläggning, sänkning av andelen dubbdäck och förbättra och utöka mätdata. Åtgärderna kommer också bidra till att sänka nivåerna till undre utvärderingströskeln. Bedömningen är alltså att miljö kvalitetsnormen kommer att följas från och med 2021. Följande åtgärder sätts in om tidigare beskrivna insatser inte får avsedd effekt: kompletterande städning, dammbindning, sänkt hastighet, ändrad halkbekämpning med cma eller liknande preparat och dubbdäcksförbud.

Resultatbedömning

I dagsläget är det svårt för Länsstyrelsen att självständigt bedöma effekterna av vidtagna åtgärder och det föreslagna åtgärdsprogrammet. Genom den genomförda dialogen med Region Gotland ser Länsstyrelsen att genomförande av åtgärdsprogrammet och uppföljning av effekterna skapar förutsättningarna för att följa miljö kvalitetsnormen för partiklar (PM₁₀). Mer noggrann effekttutvärdering möjliggörs först när åtgärderna är genomförda enligt åtgärdsprogrammet.

Näringsdepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från näringsdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

Återrapporteringskrav 1.13 Samverkan och finansiering inom regionalt tillväxtarbete

1.13. Länsstyrelserna ska, inom ramen för sitt regionala tillväxtarbete, i enlighet med förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete, redovisa inom vilka områden samverkan och gemensam finansiering av insatser har skett under året med landstingen respektive Gotlands kommun. Redovisningen ska innehålla vilka resultat denna samverkan har medfört eller förväntas medföra. Redovisningen ska även omfatta genomförandet av de regionala strukturfondsprogrammen 2014–2020 och territoriellt samarbete.

Ledningen för Länsstyrelsen har regelbundet träffat ledningarna för Gotlands kommun (Region Gotland), Forsvarsmakten, Uppsala universitet – Campus Gotland och Arbetsförmedlingen i Gotlands Regionala Samverkansråd. I samverkansrådet förs övergripande diskussioner om viktiga utvecklingsfrågor för Gotland. Några aktuella frågor under året har varit Gotland som pilot för energiomställningen, totalförsvaret, vattensituationen och en ny regional utvecklingsstrategi.

Vidare genomför Länsstyrelsen samordningsmöten två gånger per år med samtliga statliga myndigheter och några bolag på Gotland. Representanter för Region Gotland bjuds in till dessa möten. De statliga myndigheterna har under året bland annat diskuterat säkerhetsskydd, Arbetsförmedlingens verksamhet samt arbetet med framtagandet av en ny regional utvecklingsstrategi.

Länsstyrelsen deltar tillsammans med Region Gotland och Tillväxtverket i styrgruppen för näringslivspaketet Hållbara Gotland. Hållbar Gotland ska bidra till tillväxt i hela länet. De medel projektet förfogar över har sedan tidigare fördelats och fokus har därför legat på genomförande och uppföljning.

Region Gotland har under året påbörjat arbetet med en ny regional utvecklingsstrategi. Länsstyrelsen deltar i styrgrupp och projektgrupp. Länsstyrelsen har också involverat övriga statliga myndigheter i arbetet med utvecklingsstrategin.

Genomförandet av Gotlands regionala mat- och livsmedelsstrategi (2016–2025) har fortsatt under året enligt tidigare beslutad handlingsplan. Arbetet har liksom tidigare drivits gemensamt av Region Gotland och Länsstyrelsen, med stöd av den processledare som finansierats med hjälp av regionala tillväxtmedel inom Hållbara Gotland. Enligt genomförda mätningar har värdet av mat från Gotland ökat det senaste året, vilket var ett av budskapen på årets välbesökta konferens för Gotlands mat- och livsmedelsnärings.

Vidare har Region Gotland med OECD:s hjälp initierat en så kallad territorial review av länet. Länsstyrelsen deltar i arbetet då det bedöms bidra till ökad samverkan samt ge viktig information om de regionala förutsättningarna för tillväxt och utveckling.

Andra forum där Länsstyrelsen samverkar med Region Gotland för att främja regional tillväxt är Tillväxtrådet, Trafikrådet, Kompetensplattformen och styrgruppen för besöksnäringstrategin. Länsstyrelsen bidrar med finansiella och personella resurser, i samverkan med bland andra Region Gotland, till Blått Centrum Gotland och landsbygdskonferensen 92 möjligheter.

Samverkan har lett till samordnade och mer effektiva insatser för regional tillväxt på Gotland. För näringslivet på Gotland är det av stor betydelse att Länsstyrelsen och Region Gotland har en nära samverkan.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att en bred samverkan har skett med Region Gotland under året och att samverkan har lett till insatser som stärker det gotländska näringslivet och Gotlands attraktionskraft med ett sammantaget gott resultat.

Återrapporteringskrav 1.14 Beslut om tilldelning av medel för regionala tillväxtåtgärder

1.14. Länsstyrelserna ska redovisa hur beslut om tilldelning av medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt, som länsstyrelsen har fattat, har bidragit till att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet och de territoriella samarbetsprogrammen. Av redovisningen ska det framgå hur hänsyn tagits till de förutsättningar som råder i olika delar av länet och hur det har påverkat fördelningen av medel inom länet.

Den regionala utvecklingsstrategin Vision Gotland 2025 har fem övergripande mål; Minst 65 000 invånare bor på Gotland, gotlänningarnas välbefinnande hör till de bästa i landet, Gotland är den naturliga mötesplatsen i Östersjöregionen, gotlänningarna har bra hälsa och mår bäst i landet och att Gotland är en världsledande ö-region i miljö- och klimatfrågor.

Gotlands läge som en ö i Östersjön innebär att de offentliga aktörer som arbetar med att främja regional tillväxt behöver arbeta med att stärka Gotlands attraktivitet när det kommer till att bo, leva och verka på Gotland. Fler invånare och ökat välbefinnande innebär bland annat att Gotland behöver fler, växande och mer lönsamma företag. Länsstyrelsen ger stöd till olika kunskaps- och samverkansplattformar som bidrar till en positiv näringslivsutveckling.

Länsstyrelsen har använt de regionala tillväxtmedlen till fem projekt och en mängd delprojekt som bidrar till att nå målen i Vision Gotland 2025. Satsningen på Blått Centrum Gotland bedöms exempelvis bidra till nya företag inom blå näringar. Länsstyrelsen har sett positiva effekter från den förstudie, ”Hållbart vattenbruk – något för Gotland”, som genomfördes förra året. Efter förstudiens avslut har många av de konkreta insatser som föreslagits i förstudierapporten genomförts av Blått Centrum Gotland. Det har främst handlat om kunskapshöjande aktiviteter i form av demonstrationsanläggning för akvaponik, kurser och information vid större evenemang. Under året har två nya vattenbruksföretag startat och fler är i uppstartsfas.

Finansiella och personella resurser har använts till evenemang och möten, bland annat landsbygdskonferensen 92 möjligheter, Medeltidsveckan, Företagardagen och Almedalsveckan. Dessa möten och evenemang bedöms ha stärkt Gotlands position som besöksplats i Östersjöregionen genom att verksamheten har bidragit till samverkan och företagande.

Länsstyrelsen har ansvarat för Gotlands deltagande i innovationstävlingen Skapapriset. Genom att samarbeta med andra relevanta aktörer har Skapapriset bidragit till innovationssystemet på Gotland. Av årets fem tävlande var tre män och två kvinnor.

Internationell samverkan och samarbetet med den kinesiska ön Hainan har under året fortsatt i linje med tidigare framtagna överenskommelse. Arbetet har gett upphov till att stärka och utveckla affärsmöjligheter för det gotländska näringslivet. Samarbetet ökar också kunskapen om Kina vid Länsstyrelsen och i det gotländska samhället.

Länsstyrelsen har tagit fram en annonsbilaga för Gotland i Dagens Industri där Gotland som en plats att besöka, bo, leva och verka på marknadsförs. Annonsbilagan har tagits fram med syfte att öka intresset av att flytta till Gotland och därmed bidra till det regionala målet om fler invånare.

De regionala tillväxtmedlen har bidragit till genomförandet av Gotlands Energidialog, ett evenemang som samlar en mängd aktörer inom energi- och klimatområdet. Gotlands Energidialog är en samlande kraft för energiomställningen och för hållbar regional tillväxt på Gotland samt bidrar till målet om en världsledande ö-region i miljö- och klimatfrågor.

Länsstyrelsen har tagit fram skriften *Kön spelar roll* med könsuppdelad statistik om bland annat arbetsmarknaden. Kön spelar roll är ett viktigt kunskapsunderlag för hur jämställdheten ser ut på Gotland. Den är på så vis en grund för andra strategier, handlingsplaner och prioriteringar som olika aktörer tar fram och genomför. Länsstyrelsen har också tagit fram en Jämställdhetskalendar, där Länsstyrelsen under december månad grafiskt och enkelt presenterat fakta om jämställdhet.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att de projekt och delprojekt som genomförts har bidragit till regional tillväxt på Gotland och till de regionala utvecklingsmålen. Samverkan har skett mellan Länsstyrelsen och Region Gotland samt med en rad andra aktörer vilket stärkt genomförandet och långsiktigheten i resultaten på ett gott sätt.

Återrapporteringskrav 1.15 Genomförande av Landsbygds- och fiskeriprogrammet

1.15. Följande likvärdiga målsättningar ska vara vägledande för länsstyrelsernas hantering av EU-stöd:

- en effektivisering och förenkling för företag och myndigheter,
- en minskning av de administrativa utgifterna,

en strävan efter att stöden i så stor utsträckning som möjligt kan betalas ut så tidigt som regelverket tillåter, och

en minskning av andelen fel i stödhanteringen.

Vid genomförandet av Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020 och Havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020 (prop. 2014/15:1, utg.omr 23, bet. 2014/15:MUJ2, rskr. 2014/15:88) ska länsstyrelserna:

redovisa genomförandet av programmen, samt

handläggningstider och måluppfyllnad utifrån de mål som satts inom ramen för styrnings- och uppföljningssystemet SUSS-LB för projekt- och företagsstöd respektive system SUSS-JBR för jordbrukarstöd.

Effektivisering och förenkling för företag och myndigheter samt minskning av de administrativa utgifterna och andelen fel i stödhanteringen

Länsstyrelsen har under året genomfört hantering av ansökningar inom Landsbygdsprogrammet 2014–2020 samt Havs- och Fiskeriprogrammet 2014–2020 i enlighet med gällande förordningar och regelverk samt instruktioner och rutinbeskrivningar som tillhandahålls av Jordbruksverket. Länsstyrelsen jobbar aktivt med att informera och stötta de sökande i samband med upprättande av ansökan, såväl ansökan om stöd som ansökan om utbetalning, samt i samband med handläggning av ärenden. Detta görs för att minska andelen fel men också för att myndigheten genom att få in fullständiga ansökningar kan korta tiden för handläggning, vilket i sin tur minskar de administrativa utgifterna.

När det gäller jordbrukarstöden har Länsstyrelsen, under SAM-ansökningsperioden 2019, haft mottagning dels i Länsstyrelsens lokaler i Visby men även på södra Gotland. Lantbrukarna har då fått möjlighet att göra sin SAM-ansökan och få hjälp om problem eller frågeställningar uppstår. Under 2019 gjorde cirka 200 lantbrukare sin SAM-ansökan hos Länsstyrelsen. Länsstyrelsen ger även ut ett nyhetsbrev, ”Jordi”, i anslutning till SAM-ansökningsperioden med aktuell information inför SAM-ansökan. Nyhetsbrevet skickades ut till samtliga som sökt jordbrukarstöd 2018. Dessa insatser görs för att underlätta för lantbrukarna och minska andelen fel i ansökningarna.

Inom vissa delar av Landsbygdsprogrammet 2014–2020 finns krav på att tillföra övrigt offentligt stöd för att medlen ska kunna utnyttjas, såsom vissa åtgärder inom området ”Service, infrastruktur och attraktiv landsbygd”. Detta område omfattar investeringar som med stor sannolikhet inte skulle genomföras utan stöd, men där den gemensamma nyttan är stor. Det kan i vissa fall vara svårt för den sökande att själv hitta och beviljas annat offentligt stöd för dessa satsningar. Som ett försök till effektivisering och förenkling för de sökande beviljades Länsstyrelsen år 2017 medel för regionala tillväxtåtgärder (anslag 1:1) från Region Gotland att använda som övrigt offentligt stöd inom Landsbygdsprogrammet under programperioden. Det finns en stark koppling mellan Tillväxtprogram för Gotland 2016–2020 (styrkeområde Besöksnäring) och åtgärderna ”Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt turistinformation” och ”Stöd till utveckling av natur- och kulturmiljöer” inom Landsbygdsprogrammet. Genom styrning med hjälp av urvalskriterier har satsningar som ligger i linje med prioriterade insatser i Region Gotlands Tillväxtprogram 2016–2020 samt Landsbygdsprogrammet 2014–2020 kunnat beviljas stöd.

Detta tillvägagångssätt har av de sökande uppfattats som positivt eftersom det räcker för den sökande att vända sig till en myndighet för att få finansiering till sin satsning.

Länsstyrelsen har under året fortsatt samarbetet med de andra länsstyrelserna inom regionen Östra Mellansverige för att samordna arbetet med jordbrukarstöden såväl som med landsbygdsstöden och fiskestöden. Detta görs för att förbättra och effektivisera handläggningen genom att dra nytta av varandras erfarenheter och kunskaper samt försöka likrikta regeltolkningar.

Länsstyrelsen har också fortsatt sitt arbete med samverkan mellan regionala offentliga finansiärer på Gotland. Det har både handlat om en dialog på den övergripande, strategiska nivån, och om diskussioner i konkreta ärenden. Samverkan mellan organisationerna har medfört god kännedom om varandras verksamheter och möjligheter till finansiering. Det har också medfört att förfrågningar kan lotsas till rätt myndighet snabbare än tidigare, vilket är en förenkling för de sökande.

Länsstyrelsen har under året jobbat aktivt med samverkan kring informationsinsatser mellan Klimatklivet och de energiinriktade åtgärderna inom Landsbygdsprogrammet för att guida och underlätta för de sökande.

Strävan att stöden i så stor utsträckning som möjligt kan betalas ut så tidigt som regelverket tillåter

Hela kedjan med ajourhållning, åtagandeplaner, fältkontroller och handläggning har under året samordnats och därmed effektiviserats, vilket har gjort att stöd och ersättningar har betalats ut enligt tidsplan och de uppsatta målen har överträffats. Bland annat har förstärkning av resurser gjorts genom ökad flexibilitet mellan enheter på Länsstyrelsen men också inom enheten.

Genomförande av Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet

Under första delen av året införde Jordbruksverket möjlighet till budgetflexibilitet, för att alla pengar inom Landsbygdsprogrammet ska kunna utnyttjas. Omfördelning kunde bland annat göras mellan vissa insatsområden som tillhör samma unionsprioritering. I samband med detta har länsstyrelsen under året valt att överföra medel från åtgärden ”Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringensföretag” till åtgärden ”Startstöd”. Detta gjordes eftersom Länsstyrelsen anser det viktigt att underlätta för unga lantbrukare att starta upp eller överta jordbruksföretag.

För att kunna nyttja tilldelade medel fullt ut har Länsstyrelsen också valt att föra kvarvarande pengar från åtgärden ”Förädlingsstöd för att skapa nya jobb” till ”Förädlingsstöd för kort livsmedelskedja och lokala marknader”.

Pengar har också omfördelats från åtgärden ”Stöd till rådgivning för kommersiell service” till åtgärden ”Stöd till investeringar i service på landsbygden”. Detta har skett efter avstämning i styrgruppen för Länsstyrelsens rådgivnings- och kompetensutvecklingsprojekt. Den gemensamma uppfattningen är att behovet av rådgivning är litet och att pengarna därför kan ge bättre effekt om de används för investeringar.

Inom miljöinvesteringar för att anlägga och restaurera våtmarker och dammar har intresset för kombidammar med biologisk mångfald eller näringsretention där vattnet även kan utnyttjas till bevattning ökat. Även länsstyrelserna inom regionen Östra Mellansverige har sett behovet av kombidammar i sina län. Där har Länsstyrelsen bidragit med sin erfarenhet inom området. Medlen för miljöinvesteringsstöd för våtmarker är fördelade enligt en indikativ budget. För att utnyttja medlen fullt ut har Länsstyrelsen i uppdateringen av regionala handlingsplanen kunnat flytta pengar mellan åtgärderna.

Länsstyrelsen äger och driver projekten inom ramen för kompetensutveckling och rådgivning. Under 2019 märktes särskilt en ökad aktivitet inom rådgivningen Greppa Näringen, en effekt av att Länsstyrelsen satsat extra resurser med egen personal för marknadsföring. Inom ämnesområdet Ett rikt odlingslandskap har det varit hög nivå på såväl rådgivning som särskilda nätverksaktiviteter i syfte att främja samverkan och ökad kunskap kring nya skötselmetoder för betesmarker.

Under 2019 har Länsstyrelsen i egen regi startat ett samarbetsprojekt för nya jobb med inriktning på industriell förädling av ull. Projektet har framgångsrikt jobbat med både produktutveckling och nätverkande under namnet Gotland Grey. Projektet syftar särskilt till att skapa jobb för kvinnor på landsbygden.

Utifrån erfarenheter och slutsatser från genomförandet av den regionala mat- och livsmedelsstrategin har Länsstyrelsen tillsammans med Region Gotland, de formella ägarna av strategin, valt att göra en utlysning i december. Utlysningen handlar om en framtida gemensam modell och struktur för samarbete inom mat- och livsmedelsnäringarna i länet.

Handläggningstider och måluppfyllnad utifrån de mål som satts inom ramen för SUSS-LB och SUSS-JBR

Landsbygdsprogrammet

Länsstyrelsen i Gotlands län når målet inom SUSS-LB att 90% av ansökningarna ska ha högst 120 dagars handläggningstid när det gäller ansökan om utbetalning inom Landsbygdsprogrammet. Det gäller för samtliga stödtyper, det vill säga företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar. Måluppfyllnaden för dessa stöd är 97%, 100% respektive 92%.

För ansökan om stöd nås också målet på 90% avseende handläggningstid (beslut inom 180 dagar) för företagsstöd inom Landsbygdsprogrammet, med en måluppfyllelse på 94%. När det gäller ansökan om stöd för projektstöd och miljöinvesteringar inom Landsbygdsprogrammet är måluppfyllelsen inte lika god, utan uppgår till 50% respektive 71%. Den låga måluppfyllelsen för ansökan om stöd inom projektstöd och miljöinvesteringar beror bland annat på att det fortfarande finns äldre ärenden som påverkar måluppfyllnaden negativt, när beslut tas.

För jordbrukarstöden har Länsstyrelsen följt tidsplanen för SUSS-JBR och uppnått de fastställda målen. För miljöersättningsarna, stödet till ekologisk produktion och kompensationsstödet inom landsbygdsprogrammet var 80% klara för delutbetalning vecka 39. Det uppsatta målet var 70%. För direktstöden överträffades målet på 95%, då det var 99,9 % som blev utbetalade under december månad.

Havs- och Fiskeriprogrammet

Inom Havs- och Fiskeriprogrammet når Länsstyrelsen målet om en handläggningstid för ansökan om stöd (företagsstöd) till 100%. När det gäller ansökan om utbetalning (företagsstöd) nås en måluppfyllelse på 83%.

Resultatbedömning

Under året har Länsstyrelsen utvecklat arbetet med samordning av resurser i syfte att effektivisera arbetet, vilket har resulterat i den goda måluppfyllelsen.

Återrapporteringskrav 1.16 Bistå Jordbruksverket och näringsdepartementet

1.16. Länsstyrelserna ska bistå Jordbruksverket och Näringsdepartementet i arbetet med EU:s gemensamma jordbrukspolitik för 2021–2027 (GJP), framför allt vad gäller framtagandet och arbetet med en nationell strategisk plan för GJP 2021–2027.

Under 2019 har länsstyrelserna arbetat utifrån regleringsbrevsuppdraget 1.15, men också utifrån det specifika uppdrag som länsstyrelsernas länsråd gav landsbygdschefsnätverket under 2018; att bidra med erfarenheter och synpunkter i förberedelsearbetet för den nya gemensamma jordbrukspolitiken (GJP). Målet för uppdraget är att göra jordbrukarstöd och landsbygdsutvecklingsstöd mer effektiva och ge bättre måluppfyllelse. Länsstyrelsernas arbetsgrupp för GJP 2021–2027 har representation från chefsnätverken inom lantbruk och landsbygd, näringslivsutveckling och hållbar tillväxt, livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor, miljö samt vattendelegationerna. Dessutom har avstämningar genomförts med chefsnätverket för kulturmiljö.

Länsstyrelserna har utifrån relevanta uppdrag samt kunskap och erfarenhet inom området sammanfattat en gemensam promemoria och kommit med inspel i olika forum. Viktiga frågor i kommande program är minskad komplexitet och ökad flexibilitet samt förenklad administration. Utifrån målen för Sveriges genomförande av GJP har länsstyrelserna även lyft rollen att bidra med samordning av nationella medel, inom exempelvis miljö, klimat och bredband och med övrig EU-finansiering inom sammanhållningspolitiken. Detta är inte minst viktigt för en ökad ambition inom miljö- och klimatarbetet.

Länsstyrelserna har samlat kompetens från hela landet i en arbetsgrupp som har bistått Jordbruksverket i förberedelsearbetet. Arbetsgruppen har deltagit i näringsdepartementets sakråd och givit skriftliga synpunkter, samt deltagit i veckovisa avstämningar med Jordbruksverket och näringsdepartementet. Arbetsgruppen har även tagit fram informationsmaterial om förberedelsearbetet och länsstyrelsernas gemensamma synpunkter, att användas i dialog med externa intressenter på regional nivå.

Resultatbedömning

De av länsstyrelserna gemensamt genomförda insatserna för att bistå Jordbruksverket och näringsdepartementet har bidragit till ett gott resultat i förhållande till identifierade målsättningar.

Återrapporteringskrav 1.17 Bidra till att uppfylla målen för livsmedelsstrategin

1.17. Länsstyrelserna ska redogöra för och bedöma hur myndighetens verksamhet har bidragit till att uppfylla de av riksdagen fastlagda målen för livsmedelsstrategin – det övergripande målet samt tillhörande mål för strategins strategiska områden inom myndighetens ansvarsområde. Rapporteringen ska baseras på av länsstyrelserna valda indikatorer eller andra bedömningsgrunder.

Under det gångna året har Länsstyrelsen på flera sätt arbetat för att bidra till att målen i den nationella livsmedelsstrategin ska uppfyllas. Det har bland annat skett genom ett intensivt arbete för att stötta genomförandet av Gotlands mat- och livsmedelsstrategi som antogs 2016. Särskilda personalresurser har kunnat avsättas för detta, tack vare projektet ”Gotland är mat – mat är Gotland”, finansierat via näringslivspaketet Hållbara Gotland. Det övergripande målet för den regionala strategin formuleras ”Öka värdet av mat från Gotland”. I samband med Gotlands mat- och livsmedelskonferens i mitten av november kunde de mätningar som gjorts visa på att värdet av mat från Gotland ökat avsevärt. Mätningarna bygger på fyra faktorer:

1. Positiva associationer för mat från Gotland – oförändrat värde 2019 jämfört med 2018 (Novus)
2. Försäljning av gotländska livsmedel i svenska butiker – ökat värde 2018 jämfört med 2017 (Nielsen)
3. Förflyttning mot ökad hållbarhet (företag) – oförändrat värde 2017-2019
4. Samarbeten i mat- och livsmedelssystemet (företag) – ökat värde 2017-2019

Samarbete och samverkan har skett med näringsliv, akademi, stödjande system och myndigheter, såväl lokalt, regionalt som nationellt. Länsstyrelsen har aktivt deltagit i flera nationella nätverk, exempelvis Samla Sverige, samt nätverket Livsmedel sydost samt länsstyrelsegemensamma grupperingar.

Torkan slog hårt i Sverige 2018. Gotland, i synnerhet den södra delen av länet, drabbades även av svårt torka 2019. Det är uppenbart i länet att den nationella målsättningen att öka produktionen i jordbruket är rikt på utmaningar, inte minst när det gäller att möta riskerna för extremväder. Länsstyrelsen är givetvis engagerad i detta, bland annat genom projektet Vatten i odlingslandskapet samt insatser inom området kris och beredskap.

I Gotlands län finns ännu i många områden ett relativt småskaligt lantbruk med höga natur- och kulturvärden, vilket är såväl en tillgång som en utmaning. En fråga som Länsstyrelsen har jobbat med under 2019 är kompensatoriska åtgärder kopplat till biotopskyddet.

Bevarande av åkermark är en fråga som är högt prioriterad i många län, men på Gotland har detta ännu inte kommit högst på dagordningen. Det beror bland annat på att arealen åkermark är tämligen intakt sedan flera år tillbaka. Länsstyrelsen följer dock frågan noga.

Inom ramen för förädlingsstöden i landsbygdsprogrammet har Länsstyrelsen beslutat om stöd till ett företag för förädling av potatis. Ett företag som startar upp en fiskodling på land har beviljats stöd inom havs- och fiskeriprogrammet.

Under 2019 prioriterade Länsstyrelsen ned insatser inom rådgivnings- och kompetensutvecklingsprojekten med fokus på nya jobb och diversifiering, finansierat via landsbygdsprogrammet. Det motiverades av att det pågick ett flertal projekt i länet där behovet av aktiviteter för mat- och livsmedelsföretag med inriktning på förädling och restaurang, till stor del fångades upp. Det är annars målgrupper för aktiviteter inom rådgivnings- och kompetensutvecklingsprojekten som är till för icke primärproduktion.

Under det gångna året har det pågått flera relevanta projekt i regi av olika aktörer, med finansiering från olika källor. Länsstyrelsen har specifikt erbjudit kurser och rådgivning, samt gjort informationsinsatser inom ramen för landsbygdsprogrammet under de tematiska områdena Ekologisk Produktion, Ett rikt odlingslandskap samt Greppa Näringen. Målgrupp i de projekten är lantbrukare och andra markförvaltare. Verksamheten har tydlig koppling till den nationella strategins övergripande mål, Ökad produktion.

Länsstyrelsen har även arbetat aktivt med informationsinsatser inom ramen för projektet Gotland är mat – mat är Gotland, finansierat med medel från näringslivspaketet Hållbara Gotland. Målgrupperna för projektens aktiviteter har omfattat alla delar i det mat- och livsmedelssystem som utgör grunden för Gotlands mat- och livsmedelsstrategi, primärproduktion, förädling, handel, restaurang, och måltidsturism. Projektgruppen har använt resurser från såväl Länsstyrelsen som från Region Gotland. Den största informationsinsatsen var Gotlands mat- och livsmedelskonferens i november med närmare 100 deltagare. Konferensen har genomförts två år i rad och uppfattas av deltagarna som en bra mötesplats för nätverkande och omvärldsspaning. Lokalt på Gotland var det mediala intresset för konferensen och dess frågor mycket stort.

Länsstyrelsen har under året arbetat för att skapa högre förtroende för svensk livsmedelsproduktion genom det ordinarie arbetet med livsmedelskontroller. Information har bland annat spridits under Gotlands Skördefestival i september då Länsstyrelsen medverkade med en monter.

Under 2019 har Länsstyrelsen genomfört vissa insatser för att sprida information om ny kunskap och innovation. Inom ramen för landsbygdsprogrammets rådgivnings- och kompetensutvecklingsprojekt är det centralt att få in ny kunskap till länets primärproducenter, inte minst ur miljösynpunkt. Torkan 2018 och 2019 är exempelvis utgångspunkt för hur fodertillgången kan säkras. Länsstyrelsen ordnade bland annat en kurs för ekologiska producenter kring möjligheter för ökad användning av majs som foder. En annan aktivitet var en demonstration av för Gotland relativt nya redskap för ogräshantering i ekologisk odling. Inom ramen för projektet Skötsel av betesmarker, samverkan, nätverk och alternativa skötselmetoder har Länsstyrelsen verkat för att lyfta fram exempel på goda samarbeten och skötselmetoder som gynnar såväl odlingslandskapets värden som produktionen av livsmedel.

Resultatbedömning

Resultatet av Länsstyrelsens arbete med att bidra till målen i den nationella livsmedelsstrategin utifrån de regionala förutsättningarna och den regionala strategin bedöms som gott.

Återrapporteringskrav 1.18 Bedöma måluppfyllelse för de operativa målen i kontrollplanen för livsmedelskedjan

1.18. Länsstyrelserna ska redovisa en bedömning av måluppfyllelsen för de operativa målen i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan som rör myndigheternas verksamhet inom livsmedels- och foderkontrollen, kontrollen av djurskydd, djurhälsa och smittskydd, animaliska biprodukter samt veterinärmedicinska preparat och rests substanser. Redovisningen ska inkludera en kortfattad analys av orsakerna till eventuell utebliven måluppfyllelse och länsstyrelsernas operativa förutsättningar att bedriva verksamheten inom dessa områden. Länsstyrelserna ska även redovisa arbetet med revisioner av kommunernas livsmedelskontroll.

Livsmedelskontroll

Länsstyrelsen har uppfyllt målet om riskbaserade kontroller i enlighet med kontrollplan.

Revision av kommunens livsmedelskontroll

Under 2019 har ingen revision av kommunens livsmedelskontroll genomförts. Länsstyrelsens resultat från 2018 års revision av kommunens livsmedelskontroll överlämnades till Livsmedelsverkets utvärderingsavdelning då kommunen inte lämnat tillfredsställande svar på flera avvikelser. Fortbildning inom revision har nedprioriterats under året.

Djurskydd

Under året har Länsstyrelsen uppfyllt målet om riskbaserad kontroll genom att prioritera planerade kontroller på gårdar med livsmedelsproducerande djur och mer noggrant prioritera vilka anmälningskontroller som görs. Det ses i kvoten mellan antalet planerade kontroller och anmälningskontroller som är 1,96 och överstiger målet 1. Målet att minst 10% av gårdarna med livsmedelsproducerande djur ska kontrolleras årligen har uppnåtts (10,3%).

Målet om service bedöms vara uppfyllt under 2019 då samtliga handläggningstider har hållits med god marginal och 95% av djurhållarna får kontrollrapporten inom 21 dagar. Beslut kvalitetssäkras av chef och jurist, även vad gäller tydlighet och klarspråk.

Målet om likvärdighet bedöms som uppfyllt under året då Länsstyrelsen har arbetat med frågan både internt och externt, genom kalibrering av bedömningar och åtgärder i arbetsgruppen samt utbildning av djurskyddshandläggarna vid de nationella kontrolldagarna. Arbetet med detta är dock ständigt pågående.

Länsstyrelsen har under året arbetat med målet om samverkan, information och rådgivning enligt befintlig samverkansplan samt i övrig kontakt med djurhållare och på förfrågan från branschen.

Länsstyrelsen har uppfyllt flera delmål vad gäller resurseffektivitet och effekt av kontrollen, exempelvis har majoriteten av resurserna lagts på planerad kontroll. De planerade kontrollerna har genomförts uteslutande i verksamheter med hög risk enligt verktyget för riskbaserat kontrolluttag, Stork. Vidare har den nationella gemensamma rutinen för handläggning av anmälningsärenden följts. En satsning har gjorts på prioritering av anmälningar vilket gjort att andelen obefogade anmälningskontroller har gått ned till 29%

jämfört med cirka 50% under ett antal föregående år. Antalet anmälningar har legat på samma nivå, men antalet anmälningskontroller i fält har minskat och fler anmälningar har hanterats administrativt jämfört med tidigare år.

Andelen uppföljningar där brister kvarstår är 28%. Dessa ärenden följs upp av myndigheten via ny kontroll eller beslut enligt djurskyddslagen. Ingen förändring kan ses vad gäller andel planerade kontroller av gårdar med livsmedelsproducerande djur där brister upptäcks (cirka 30%). Här återstår ett analys- och förbättringsarbete för att djurskyddskontrollen inklusive informationsinsatser ska ge bättre och snabbare effekt.

Djurhälsa och smittskydd

De operativa målen enligt nationell kontrollplan (NKP) 2018-2021 är inte relevanta i länet då det inte finns någon kycklinguppfödare och heller ingen EU-godkänd seminestation avseende hingst, tjur eller embryo. Mål enligt kontrollplan att delta i nationellt projekt om hygienplaner i besöksverksamhet är uppnått.

Veterinärmedicinska preparat och restsubstanser

Länsstyrelsen har under året arrangerat möten för personal på djurkliniker tillsammans med humansjukvården för att belysa antibiotikaresistensproblematiken och informera om hantering av anmälningspliktiga sjukdomar till Länsstyrelsen. På mötena har vi jämfört klinikernas hygienplaner med humansidans i upplysningssyfte att ta fram bra indikatorer för klinikerna.

Villkorad läkemedelsanvändning (Vila) innehas av runt 12% av djurbesättningarna i länet. Jordbruksverkets djurskyddsdata (DAWA) har använts som en del i kontroll av djurhälsopersonal (DHP). Riskbaserad kontroll av DHP som villkorar läkemedel har utförts och 60 besättningar har ingått i kontrollerna, vilket motsvarar 40% av besättningarna inom Vila. Samtlig djurhälsopersonal som villkorar läkemedel har inte kontrollerats.

Foder

Målet i NKP att skapa förutsättning för en god foderkontroll har uppnåtts. Kontroll av foder har skett enligt kontrollplan inom ramen för tvärvillkorskontrollerna.

Animaliska biprodukter (ABP)

Målet enligt NKP att skapa förutsättningar för en god ABP-kontroll har delvis uppnåtts. Länsstyrelsen samarbetar dels med kommunens miljö- och hälsoskyddsnämnd rörande hantering av ABP på gårdsnivå och med livsmedelsinspektörerna om ABP inom livsmedelssektorn via direktkontakt samt regelbundna möten. På grund av haveri på uppbearbetningsanläggning för ABP behövde denna lastas om och transporteras till fastlandet vilket föranledde godkännande av omlastningsplats för ABP.

Målet enligt kontrollplanen att utföra kontroll av fordon som transporterar ABP har inte uppfyllts under året.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att Länsstyrelsen har uppnått ett tillfredsställande resultat trots att ärendemängden ökat med 30% inom sakområdena primärproduktion, smittskydd och djurhälsa. Alla områden ställer höga krav på både bred och specifik kompetens hos kontrollanterna.

Återrapporteringskrav 1.22 Ersättning för skada på fisk och fiskeredskap

1.22. Länsstyrelserna ska rapportera uppgifter om det stöd som varje år lämnas för ersättning för skada på fisk och fiskeredskap av respektive länsstyrelse till Havs- och vattenmyndigheten, enligt 11 d § viltskadeförordningen (2001:724), lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler och förordningen (2016:605) om tillämpning av Europeiska

Länsstyrelsen har rapporterat till Havs- och vattenmyndigheten (2020-01-08) om det stöd som lämnats för ersättning för skada på fisk och fiskeredskap under 2018. Ett sammanlagt värde av 200 000 kr betalades ut till nio fiskare under september månad 2019.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att arbetet har utförts med gott resultat baserat på utbetalningar enligt ovan.

Återrapporteringskrav 1.23 Stöd för att förebygga skada av vilt och ersättning för skada på vilt

1.23. Länsstyrelserna ska redovisa uppgifter om det stöd som varje år lämnas för att förebygga skada av vilt och som ersättning för skada av vilt på annat än renar, fisk och fiskeredskap, till Naturvårdsverket för myndighetens årliga rapportering av statligt stöd till Europeiska kommissionen enligt lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler. Länsstyrelserna ska vidare redovisa sin uppföljning av det årliga stöd av mindre betydelse som lämnas av länsstyrelserna enligt förordningen (2017:1254) om statligt stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn för viltskador och förebyggande av viltskador.

Under året sökte 37 lantbrukare (varav 29 män, tre kvinnor och fem gårdsnamn) om ersättning för skador orsakade framförallt av gäss men även av tranor på gröda. Detta är en ökning med 11% från förra året. Sammanlagt har Länsstyrelsen betalat ut 939 456 kronor i ersättningar för skada på grödor orsakande av fåglar, jämfört med cirka 845 000 kronor 2018 och cirka 1,2 miljoner kronor 2017. Utfallet genom åren varierar och beror säkert på flera faktorer, där vädret enskilda år förmodligen har betydelse både för var skadorna uppkommer och dess omfattning.

Stöd har även lämnats ut för projekt som förebygger viltskador på gröda. Totalt har 635 580 kronor betalats ut för bland annat avsättande av avledningsåkrar för både tranor och gäss.

Länsstyrelsen har under året beslutat om förenkad skyddsjakt efter vitkindad gås. Det har inneburit att brukarna inte själva har behövt ansöka om skyddsjakt innan skyddsjakten får genomföras. Återrapporteringen av skyddsjakten har också förenklats då man numera rapporterar via ett webbformulär på Länsstyrelsens hemsida, direkt i fält om man så vill. Detta nya arbetssätt är dock lite ovant då många missat att rapportera in resultaten från skyddsjakten. 2019 fick myndigheten in rapporter om 35 fällda gäss, vilket kan jämföras med rapporter om 104 skjutna gäss 2018. Länsstyrelsen kommer därför under våren vara ute mer och informera om hur återrapporteringen går till i praktiken och varför det är viktigt.

Länsstyrelsen har även betalat ut ersättningar på sammanlagt 21 500 kronor till fyra lantbrukare (varav tre män och ett gårdsnamn) för skador på lamm orsakade av kungsörn. Detta kan jämföras med 53 000 kronor som betalades ut till fem lantbrukare 2018. Här brukar ersättningarna variera över åren, vilket kan ha flera orsaker. Bland annat måste anmälaren kunna visa upp en örnskadad kropp för besiktningsmannen, vilket inte alltid hinns med innan det skadade djuret försvinner.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens dialog i ärendena med både besiktningsmännen och de drabbade lantbrukarna är god och ärendena kan hanteras snabbt efter inkomna rapporter. Rapporteringen från besiktningsmännen har förbättrats och inkommer numera i god tid. Länsstyrelsens förenklade skydds jakt på vitkindad gås har förhoppningsvis uppfattats som lyhört gentemot lantbrukarna och att myndigheten tar skadorna på allvar. Länsstyrelsen bedömer det samlade resultatet som gott.

Återrapporteringskrav 1.24 Verka för att behovet av bostäder tillgodoses

1.24. Länsstyrelserna ska redovisa hur de har verkat för att behovet av bostäder tillgodoses, vad det strategiska arbetet bidragit till och vilka utmaningar som finns. Länsstyrelserna ska även fortsatt verka för att behovet av bostäder tillgodoses enligt förordningen med länsstyrelseinstruktion.

Under året har Länsstyrelsen fortsatt arbetet att etablera och utveckla proaktiva dialog- och samverkansformer med Region Gotland med syfte att förankra en gemensam syn om läget på bostadsmarknaden. Länsstyrelsen har också analyserat bostadsmarknaden i den årliga regionala bostadsmarknadsanalysen.

Länsstyrelsens regionala bostadsmarknadsanalys visar att länet sedan länge haft ett underskott på bostäder, totalt sett och på centralorten. Underskottet på bostäder slår särskilt hårt mot personer som är nya på bostadsmarknaden och hushåll med lägre inkomster. Underskottet på bostäder får även negativa konsekvenser för arbetsmarknaden. Bristen på bostäder riskerar att få konsekvenser vad gäller möjligheten att rekrytera kompetens både till offentlig förvaltning samt till den privata företagssektorn. Med andra ord så riskerar bostadsbristen att påverka kommunens utvecklingsmöjlighet såväl ur ett välfärdsperspektiv som ur ett tillväxtperspektiv.

Arbetet med att uppnå en hållbar utveckling på bostadsmarknaden har i enlighet med tidigare år fortsatt att innefatta länsstyrelseintern samverkan kring sociala frågor. Bland annat har framtagandet av årets regionala bostadsmarknadsanalys lett till att stärka samordningen kring sociala aspekter av bostadssituationen i länet. Att knyta samman bostadsfrågan med övriga sociala frågor bedöms ge synergieffekter och gå i linje med de nationella målen för bland annat mänskliga fri- och rättigheter, jämställdhet och trygghet. Länsstyrelsens satsningar inom området samspekar även med Agenda 2030, miljömålen och den nationella politiken för boende och byggande.

Länsstyrelsen i Gotlands län har under flera år arbetat systematiskt och med gemensamma mål för alla tvärperspektiven inom 5 § och 6 § i Länsstyrelseinstruktionen. Uppdraget att

verka för att behovet av bostäder tillgodoses har, liksom övriga tvärperspektiv, införlivats i introduktionsutbildningen.

Bostadsmarknadens utmaningar

Frågan om att planera och bygga bostäder för alla grupper är en svår – om inte omöjlig – uppgift för den enskilda kommunen att lösa. Kommun och bransch har kapacitet att planera och bygga bostäder för hushåll med stabila inkomster, men det saknas verktyg för att lösa allas inträde på bostadsmarknaden. De bostadssociala verktygen som bostadsbidrag, bostadstillägg, bostadsanpassningsbidrag, försörjningsstöd, sociala kontrakt och sociala förturer är inte tillräckligt kraftfulla på dagens bostadsmarknad vare sig i Gotlands län eller i landet som stort. De allmännyttiga bolagen tar ett stort bostadsförsörjningsansvar men kan inte täcka behovet av bostäder på grund av bristen på hyresbostäder.

Länsstyrelsens bedömning är att de satsningar som lanserats på lokal och nationell nivå för att få fram fler och billigare bostäder inte är tillräckliga. Ett marknadsorienterat byggande klarar inte av att lösa bostadsförsörjningsfrågan för hushåll med lägre inkomster. Med hänsyn till FN:s globala mål i Agenda 2030 och till EU:s sociala pelare om rättigheter för boende och hemlösa är det angeläget att hitta lösningar för dem som inte har råd eller möjlighet att köpa eller hyra en nyproducerad bostad.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndigheten under 2019 har arbetat med uppdraget att verka för att behovet av bostäder tillgodoses på ett gott sätt. Länsstyrelsen ser behov av fortsatta insatser för att främja en långsiktig hållbar bostadsutveckling i länet och Länsstyrelsen behöver fortsätta med proaktiv rådgivning och vägledning till Region Gotland.

Länsstyrelsen ser även ett fortsatt behov av att fördjupa arbetet med att analysera de sociala konsekvenserna av den rådande obalansen på bostadsmarknaden för särskilda grupper såsom ungdomar, unga vuxna, studenter, nyanlända samt personer med funktionsnedsättning.

Länsstyrelsen bedömer också att det långsiktiga arbetet med att klara en bostadsförsörjning för alla kommer att kräva stor ansträngning av såväl kommuner och verksamma aktörer på bostadsmarknaden liksom av staten.

Uppdrag 3.30 Medverka i att säkerställa nationell uppföljning av det regionala tillväxtarbetet

3.30. Länsstyrelserna ska medverka i Tillväxtverkets uppdrag att säkerställa nationell uppföljning av det regionala tillväxtarbetet och följa upp användningen av medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Den regionala utvecklingsstrategin Vision Gotland 2025 har fem övergripande mål; Minst 65 000 invånare bor på Gotland, gotlänningarnas välbefinnande hör till de bästa i landet, Gotland är den naturliga mötesplatsen i Östersjöregionen, gotlänningarna har bra hälsa och mår bäst i landet och att Gotland är en världsledande ö-region i miljö- och klimatfrågor.

Gotlands läge som en ö i Östersjön innebär att de offentliga aktörer som arbetar med att främja regional tillväxt behöver arbeta med att stärka Gotlands attraktivitet när det kommer till att bo, leva och verka på Gotland. Fler invånare och ökat välbefinnande innebär bland annat att Gotland behöver fler, växande och mer lönsamma företag. Länsstyrelsen ger stöd till olika kunskaps- och samverkansplattformar som bidrar till en positiv näringslivsutveckling.

Länsstyrelsen har använt de regionala tillväxtmedlen till fem projekt och en mängd delprojekt som bidrar till att nå målen i Vision Gotland 2025. Satsningen på Blått Centrum Gotland bedöms exempelvis bidra till nya företag inom blå näringar. Länsstyrelsen har sett positiva effekter från den förstudie, ”Hållbart vattenbruk – något för Gotland”, som genomfördes förra året. Efter förstudiens avslut har många av de konkreta insatser som föreslagits i förstudierapporten genomförts av Blått Centrum Gotland. Det har främst handlat om kunskapshöjande aktiviteter i form av demonstrationsanläggning för akvaponik, kurser och information vid större evenemang. Under året har två nya vattenbruksföretag startat och fler är i uppstartsfas.

Finansiella och personella resurser har använts till evenemang och möten, bland annat landsbygdskonferensen 92 möjligheter, Medeltidsveckan, Företagardagen och Almedalsveckan. Dessa möten och evenemang bedöms ha stärkt Gotlands position som besöksplats i Östersjöregionen genom att verksamheten har bidragit till samverkan och företagande.

Länsstyrelsen har ansvarat för Gotlands deltagande i innovationstävlingen Skapapriset. Genom att samarbeta med andra relevanta aktörer har Skapapriset bidragit till innovationssystemet på Gotland. Av årets fem tävlande var tre män och två kvinnor.

Internationell samverkan och samarbetet med den kinesiska ön Hainan har under året fortsatt i linje med tidigare framtagna överenskommelse. Arbetet har gett upphov till att stärka och utveckla affärsmöjligheter för det gotländska näringslivet. Samarbetet ökar också kunskapen om Kina vid Länsstyrelsen och i det gotländska samhället.

Länsstyrelsen har tagit fram en annonsbilaga för Gotland i Dagens Industri där Gotland som en plats att besöka, bo, leva och verka på marknadsförs. Annonsbilagan har tagits fram med syfte att öka intresset av att flytta till Gotland och därmed bidra till det regionala målet om fler invånare.

De regionala tillväxtmedlen har bidragit till genomförandet av Gotlands Energidialog, ett evenemang som samlar en mängd aktörer inom energi- och klimatområdet. Gotlands Energidialog är en samlande kraft för energiomställningen och för hållbar regional tillväxt på Gotland samt bidrar till målet om en världsledande ö-region i miljö- och klimatfrågor.

Länsstyrelsen har tagit fram skriften Kön spelar roll med könsuppdelad statistik om bland annat arbetsmarknaden. Kön spelar roll är ett viktigt kunskapsunderlag för hur jämställdheten ser ut på Gotland. Den är på så vis en grund för andra strategier, handlingsplaner och prioriteringar som olika aktörer tar fram och genomför. Länsstyrelsen har också tagit fram en Jämställdhetskalendar, där Länsstyrelsen under december månad grafiskt och enkelt presenterat fakta om jämställdhet.

De regionala tillväxtmedel anslag 1:1 som Länsstyrelsen har förfogat över har fördelats på de nationella prioriteringarna (1) Innovation och företagande 35%, (2) Attraktiva miljöer

och tillgänglighet 24%, (3) Kompetensförsörjning 29%, och (4) Internationellt och gränsöverskridande samarbete 12%.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att de projekt och delprojekt som genomförts har bidragit till regional tillväxt på Gotland och till de regionala utvecklingsmålen. Samverkan har skett mellan Länsstyrelsen och Region Gotland samt med en rad andra aktörer vilket stärkt genomförandet och långsiktigheten i resultaten på ett gott sätt.

Uppdrag 3.31 Uppgifter om utgiftsprognoser, utfall och användning av beställningsförmyndiganden

3.31. Länsstyrelserna ska lämna uppgifter till Tillväxtverket avseende utgiftsprognoser, utfall och användningen av beställningsbemyndigandet som är kopplat till anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt, enligt anvisningar från Tillväxtverket.

Länsstyrelsen rapporterar användningen av regionala tillväxtåtgärder anslag 1:1 och tar del av det länsstyrelsegemensamma arbetet med Tillväxtverkets redovisningssystem Nyps.

Uppdrag 3.34 Fortsätta förenklingsarbetet för företag

3.34. Länsstyrelserna ska fortsätta sitt förenklingsarbete som syftar till att det ska bli enklare att starta och driva företag. Länsstyrelserna ska fokusera på åtgärder som underlättar för företagen att göra rätt.

Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med att förenkla för företag utifrån den handlingsplan som beslutades 2016. Handlingsplanen fokuserar på att Länsstyrelsens medarbetare ska vara tillgängliga, ge ett bra bemötande och ge god service till företag. Samtliga nyanställda får utbildning i förenklingsarbetet och handlingsplanen.

Länsstyrelsen deltog med monter och medarbetare på Företagardagen, där det gavs möjlighet att informera företagare om vårt arbete. Två medarbetare var av näringslivets organisationer nominerade till årets tjänsteman.

Länsledningen gör årligen flera företagsbesök för att lära sig mer om olika företags verksamhet och förutsättningar, samt för att Länsstyrelsen ska kunna utveckla sitt förenklingsarbete.

Ett flertal konkreta insatser har gjorts för att förenkla för företag:

- Framtagande av rutin med mottagningsbevis för inkomna ärenden
- Utvecklat tidiga samråd och byggmöten
- Nya rutiner för anmälningar och ansökningar om avfallstransporter
- Enkelt språk i beslut, information och dialog när det gäller tillsyn av vattenärenden
- Fördelning av jakt- och viltvårdskompetensen på fler än en handläggare
- Skriftligt startmaterial om hur processen för områdesskydd går till, riktat till de markägare/företagare som berörs av skyddsarbetet

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att insatser för att förenkla för företag ger avsedd effekt. Dock har inte brukarundersökningen genomförts under 2019, vilket hade kunnat ge aktuell information om Länsstyrelsens service till företagen. Arbetet får positiva effekter både för företagare men även för myndighetens olika sakområden, då det strävar efter att det ska vara lätt att göra rätt. Det kvarstår och uppstår även nya utvecklingsområden för förenklingsarbetet då lagar, förordningar men även stödsystem utvecklas och förändras. Detta gör att Länsstyrelsen bedömer att det inom överskådlig tid kommer föreligga ett utvecklingsbehov inom området.

Uppdrag 3.35 Bistå Sveriges kommuner och landsting i genomförandet av en ökad digital förvaltning för företag

3.35. Länsstyrelserna ska, utifrån sitt tillsynsansvar avseende kommunal kontroll och handläggningen av vissa ärendetyper och myndighetsområden kopplade till bl.a. alkohollagstiftningen och livsmedelskontrollen, bistå vid genomförandet av regeringens överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting (N2017/04297/FF). Överenskommelsen omfattar tillstånd som krävs för restaurang- och besöksnäringens verksamhet, och syftar till att underlätta för företagande genom en ökad digital förvaltning.

Länsstyrelserna har bistått i framtagandet av lösningar till den digitala plattformen verksamt.se, bland annat i Jordbruksverkets uppdrag om Digitala tjänster i livsmedelskedjan som bedrivs i samverkan med Tillväxtverket och Livsmedelsverket. En tjänst för vattenbruk har tagits fram där länsstyrelserna har bidragit med kunskaper vad gäller miljöprovning av framförallt fiskodlingar. Genom kunskapsutbyte och workshops har digitala tjänster och en checklista till en samtjänst för vattenbruk utarbetats. Tjänsten erbjuder, efter ifylld information av brukaren, svar på vilka olika tillstånd och uppgifter som krävs för den tilltänkta verksamheten. I detta arbete har länsstyrelsernas gemensamma IT-organisation fungerat som en kanal in till länsstyrelserna och den digitala förvaltningen. En fullt ut digital ärendehantering gör det lättare för företag att göra rätt från början, att få en snabbare ärendehantering och att lättare få besked om ärendestatus.

Socialdepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från socialdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

Återrapporteringskrav 1.27 Arbetet med länsstrategier för jämställdhetsintegrering

1.27. Länsstyrelserna ska med utgångspunkt i uppdraget om länsstrategier för jämställdhetsintegrering (S2016/07873/JÄM), redovisa hur de arbetar med genomförandet av dessa. Redovisningen ska innefatta beskrivningar av förankringsarbetet såväl internt som regionalt och en analys av hur strategierna bidrar till länsstyrelsernas arbete med andra

strategier, uppgifter och uppdrag som har bäring på de jämställdhetspolitiska målen. Länsstyrelserna ska också göra en bedömning av hur arbetet med strategierna främjar jämställdhetsintegrering i länet och bidrar till att uppfylla de jämställdhetspolitiska målen på länsnivå.

Förankringsarbete och det länsstyrelseinterna arbetet

Arbetet med att förankra Jämställdhetsstrategi för Gotland 2018–2023 har pågått på olika sätt sedan strategin beslutades i december 2017. Internt har strategin förankrats på samtliga enheter under 2018, för att sedan fortsätta spridas i samband med introduktion av nyanställda och andra informationstillfällen under 2019. Strategins vägval har fått vara vägledande för innehåll i andra interna handlingsplaner, utbildningar och presentationer och den har bland annat delats ut till alla deltagare i chefsutbildningen i jämställdhet. Strategin har fått god spridning i länet och den har till exempel använts som underlag i Region Gotlands framtagande av en ny strategi för Region Gotlands arbete med mäns våld mot kvinnor. Detsamma gäller Region Gotlands arbete med framtagande en ny regional utvecklingsstrategi, RUS, där Länsstyrelsen aktivt har medverkat i arbetet genom ett antal kontaktpersoner och sakområden, bland annat jämställdhet.

I samband med strategins framtagande beslutade Länsstyrelsen att genomföra en mätning bland större aktörer i länet, för att ytterligare förankra de bärande idéerna i strategin och få underlag för prioriteringar i genomförandet. 22 organisationer i länet har besvarat enkäten och analysen av svaren visar att jämställdhet är en prioriterad fråga, att så gott som samtliga svarande har styrdokument om jämställdhet och att kunskapen om och genomförandet av jämställdhetsintegrering som strategi kan förbättras.

På Länsstyrelsen har arbetet med strategin i första hand utgått från arbetet i myndighetens arbetsgrupp för tvärperspektiv och Agenda 2030, TvärA2030. Resultat av det arbetet läses i avsnitten om Länsstyrelseinstruktion 5 §: Sektorsövergripande uppgifter.

Störst fokus avseende jämställdhetsintegrering internt har varit på den särskilda utvecklingssatsningen för återuppbyggnaden av totalförsvaret. Här har en av strategerna för jämställdhet varit processtöd samt medverkat i det praktiska arbetet. Resultatet kan tydligast ses i den stora totalförsvarskonferens som genomfördes i oktober där jämställdhet och mänskliga rättigheter var det genomgående temat för konferensen. Tio kvinnor och elva män var talare och publiken bestod av cirka 40 procent kvinnor och 60 procent män. Eftersom området är tydligt mansdominerat är representation utifrån kön av stor vikt. Mycket arbete har lagts på enkäten ”Gotlänningarnas attityder i kris och krig” som har skickats ut till 4 800 gotlänningar vars resultat är att vänta under början av 2020. Enkätens innehåll och inriktning gör att det kommer att vara möjligt att se om det finns skillnader mellan kvinnor och män, gamla och unga samt tätort och landsbygd. Slutligen fanns ett jämställdhetsperspektiv med i den stora regionala samverkansövning som genomfördes under 2019. Resultatet omhändertas i det fortsatta arbetet med den stora totalförsvarsövningen, TFÖ, som genomförs under 2020.

Stöd till jämställdhetsarbetet i länet

Genomförandet av strategin har konkretiserats genom de två handlingsplaner som tagits fram, en för arbetet med jämställdhetsintegrering i stort och en för arbetet med att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Handlingsplanerna, som enligt beslut i strategin är tvååriga,

har gällt åren 2018–2019. Stort fokus har legat på att skapa ett mera offensivt externt arbete vad gäller kunskapsspridning, förankring av strategins vägval samt nya och förstärkta samarbeten. Exempelvis har en chefsutbildning i jämställdhet lanserats som mött stor efterfrågan. Utbildningen omfattar fyra halvdagarspass och är processinriktad till sitt upplägg. Hittills har ungefär 60 gotländska chefer från alla sektorer gått utbildningen och könsfördelningen har varit i princip helt jämn. En ny utbildningsomgång är fulltecknad och det finns fortsatt kö för att delta. Utvärderingarna har gett genomgående höga betyg.

I samverkan med Region Gotland bedrivs fortsatt länsnätverkande i form av Jämforum, ett paraply som innefattar minst tre kunskapshöjande insatser per år som samlar aktörer från både det offentliga och det privata Gotland. Under året har fokus varit att hitta kreativa metoder för att lyfta arbetet för jämställdhet, bland annat har ett koncept för jämställda stadsvandringar tagits fram och testats i samverkan med Gotlands museum.

Under året har arbetet med metodutveckling via ”Gotlandshuset” fortsatt. Gotlandshuset är ett pilotprojekt som utgår från processkartläggning och i viss mån tjänstedesign om samverkan kring individer som har många myndighetskontakter. Bland annat har Polisen använt en av processkartorna som underlag för de medborgarlöften de tar fram till 2020. Här är samordningsförbundet Finsam Gotland en viktig samverkansaktör, även det interna samarbetet med andra sakområden inom social hållbarhet har varit av stor vikt.

Länsstyrelsen har startat ett regionalt nätverk för några av de myndigheter som har haft uppdrag om jämställdhetsintegrering och som finns representerade på regional nivå (Polisen, Försäkringskassan och Försvarsmakten). Nätverket har träffats tre gånger och det huvudsakliga syftet har varit att med processledarstöd från Länsstyrelsen få myndigheterna att utbyta idéer och hjälpa varandra att lösa de jämställdhetsutmaningar som de har identifierat. Arbetet har hittills resulterat i att myndigheterna arbetar tillsammans med gemensamma problem och att de på egen hand också fördjupat sitt arbete med jämställdhetsintegrering. Effekten är att deltagarna vill fortsätta i nätverket och arbeta mer djupgående samt en önskan om fler deltagare. Det finns även en förfrågan från övriga statliga myndigheter om en fördjupningsdag om jämställdhetsintegrering i myndigheter som kommer att genomföras under 2020.

Stora resurser har lagts på genomförandet av handlingsplanen för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och på att integrera det arbetet i övrigt jämställdhetsarbete. Bland annat har det sjätte delmålet getts stort utrymme i chefsutbildningen i jämställdhet. Länsstyrelsen, genom jämställdhetsstrateg och brottsförebyggande samordnare, har också gett processtöd till Polisen och Region Gotland i arbetet med nya medborgarlöften. Uppdraget med att mäns våld mot kvinnor ska upphöra kommer att redovisas i särskild ordning.

Efterfrågan på föreläsningssatser har varit fortsatt stor och ökande under året. Exempelvis har Länsstyrelsen genomfört utbildningar för samtliga medieaktörer på Gotland (tidningar, lokalradio och lokalteve-redaktion), föreläst för flera av civilsamhällets aktörer och gett riktade utbildningspass till ledningsgrupper på stora företag i länet.

Strategins handlingsplaner har i allt väsentligt genomförts och nya planer för åren 2020–2021 är under framtagande. Arbetet med strategin och handlingsplanerna bedöms ha lett till att Länsstyrelsens jämställdhetsarbete blivit mera synligt och uppmärksammat, både på Länsstyrelsen och i länet som helhet, samt fått en tydligare riktning. Antalet aktörer som

vänder sig till Länsstyrelsen för råd och stöd i jämställdhetsfrågor har kontinuerligt ökat och arbetet har också återkommande uppmärksammats i media. Tjänstepersonen som framför allt ansvarar för det externa arbetet har blivit nominerad till pris för Årets tjänsteman på Gotland av en sammanslutning av näringslivsaktörer. Det interna arbete som bedrivs vad avser jämställdhetsintegrering i utvecklingssatsningen för totalförsvaret har uppmärksammats både regionalt och nationellt. Bland annat har forskare från Uppsala universitet och Göteborgs universitet intervjuat processledaren för jämställdhet. Delar av Försvarsmaktens högkvarter (Totalförsvarsavdelningen) har också tillbringat en heldag med samma person i syfte att öka kunskapen om dessa perspektiv inom ramen för lokal och regional utveckling av totalförsvaret.

Resultatbedömning

Sammantaget gör Länsstyrelsen bedömningen att strategin är väl känd och spridd i länet och att detta bidragit till att arbetet för jämställdhet har prioriterats hos ett stort antal aktörer i länet. Med stöd av redogörelse ovan är den samlade bedömningen utmärkt.

Tabeller enligt bilaga 2 till regleringsbrev

Nedanstående tabeller redovisas i enlighet med bilaga 2 i länsstyrelsernas regleringsbrev för år 2019: Mallar för redovisning av statistik.

Tabell 1.1: Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Länsfakta	2019	2018	2017
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälsopersonal	7	12	23
Årsarbetskrafter inom området djurskydd	3,6	3,2	2,9
Årsarbetskrafter inom området livsmedelskontroll	0,6	0,3	0,3
varav Årsarbetskrafter inom området offentlig kontroll av livsmedel i primärproduktionen	0,44	0,16	0,3
Årsarbetskrafter inom området offentlig kontroll av foder i primärproduktionen	0,02	0,02	0
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter	0	2	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World, ärendehanteringssystemet Platina, Djurskyddskontrollregister

Kommentar till Tabell 1.1 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Resurserna inom området har ökat med cirka 1 årsarbetskraft jämfört med 2018. Ökningen beror på att tillsynsuppdraget 2019 omfattar 12 månader jämfört med 7 månader 2018 samt ett ökat fokus på kontroll av livsmedel i primärproduktionen. Detta har delvis skett på bekostnad av minskad tillsyn av djurhälsopersonal.

Tabell 1.2: Fiske

Länsfakta	2019	2018	2017
Antal fiskevårdsområden	0	0	0
Antal fiskelicenser	26	30	35
Antal personliga fiskelicenser	1	1	1
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	3	1	4

Källa: Havs- och vattenmyndigheten

Kommentar till tabellen Tabell 1.2: Fiske

Gotland har fortsatt inga fiskevårdsområden. Antal fiskelicenser har fortsatt att minska. På Gotland återstår en fiskare med personlig fiskelicens.

Tabell 4.1: Kulturmiljö

Länsfakta kulturmiljö	2019	2018	2017
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	13 579	13 407	13 267
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturmiljölagen	380	379	378
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturmiljölagen	99	99	99
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	60	60	60
Kulturresevat, <i>antal</i>	1	1	1
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	100	100	100

Källa:

Fornlämningar – Fornnminnesinformationssystemet (FMIS) (www.fmis.raa.se)

Byggnadsminnen – Länsstyrelsens förteckning över länets byggnadsminnen

Kyrkobyggnader – Länsstyrelsens förteckning över länets kyrkobyggnader

Riksintresseområden – Länsstyrelsens GIS-skikt, Riksintressen kulturmiljövård

Kulturresevat – Länsstyrelsens GIS-skikt, Kulturresevat

Andel kommuner med kulturmiljöprogram - Miljömålsportalen, indikator "Planering kulturmiljö"

Kommentar till Tabell 4.1: Kulturmiljö

Antalet registrerade fornlämningar ökar bland annat med hjälp av Länsstyrelsens TIPS-projekt, där inkomna anmälningar om troliga fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar efterhand undersöks och registreras. Vidare fick Gotland sitt 380:e byggnadsminne genom beslutet att förklara före detta baptistkapellet Salem i Grötlingbo för byggnadsminne. Baptistkapellet bidrar med flera kulturhistoriska värden som är relevanta både regionalt och nationellt. Miljön är så gott som intakt sedan tillkomsttiden och kapellet har genomgått mycket få förändringar.

Tabell 4.2: Utbetalade bidrag för kulturmiljö

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2019	2018	2017
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	9 112,5	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	0	9400,5	8021

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World, Riksantikvarieämbetets handläggarsystem KÄLLA

Kommentar till Tabell 4.2: Utbetalade bidrag för kulturmiljö

Från och med år 2019 ansvarar Länsstyrelsen för alla utbetalningar vilket förklarar omfördelningen mellan Riksantikvarieämbetet och Länsstyrelsen.

Tabell 5.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter Folkhälsa

Kostnader och årsarbetskrafter för folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH) ¹⁾	1 639	1,9

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11). Tabellen ska innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Uppgifter i tabellen ska endast redovisas för senaste räkenskapsåret.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Kommentar till tabellen Tabell 5.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter: Folkhälsa

Viss minskning av kostnader och årsarbetskrafter beror på att personal inom det brottsförebyggande uppdraget har slutat och ny personal rekryterats.

Tabell 6.1: Jämställdhet

Kostnader/intäkter för område Jämställdhet	2019	2018	2017
Verksamhetskostnader inkl. OH¹⁾ (tkr)	1 892	1 930	1 264
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	503	777	598
varav övrig finansiering (tkr)	1 389	1 153	666
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	1,28	1,38	0,99
Verksamhetsintäkter	1 004	821	461

1) Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Kommentar till tabellen Tabell 6.1: Jämställdhet

Verksamhetskostnader har minskat eftersom insatser för jämställdhetsintegrering till viss del har utförts och finansierats inom ramen för utvecklingssatsning totalförsvaret.

Annat beslut från regeringen

Uppdrag att bistå Rådet för hållbara städer i dess arbete (M2017/03235/Mm), 2017-12-18

Myndigheterna ska bistå rådet i arbetet med att samverka och med att identifiera effektiva samarbeten och åtgärder som bidrar till en utveckling av hållbara städer. Arbetet ska ske inom ramen för myndigheternas verksamhetsområden och befintliga anslag.

Myndigheterna ska bilda ett nätverk där experter från myndigheterna ingår samt där även en expert som representant för länsstyrelsen och en expert som representant för kommuner som utses av Sveriges Kommuner och landsting (SKL) ska kunna ingå. Nätverket ska med sin sakkunskap stödja rådet i arbetet med underlag och konsekvensbedömningar.

Respektive myndighet ska senast 1 februari varje år ta fram en åtgärdslista med konsekvensbeskrivna åtgärder som publiceras på respektive myndighets webbplats. Listan ska omfatta åtgärder som respektive myndighet har genomfört och avser att genomföra.

Åtgärderna ska vara uppföljningsbara och rymmas inom myndigheternas verksamhetsområden. Åtgärderna ska genomföras integrerat i de berörda myndigheternas ordinarie processer och ska förhålla sig till andra relevanta åtgärder och program.

Myndigheterna ska i sina årsredovisningar redogöra för hur arbetet fortlöper.

Regeringen inrättade i december 2017 ett Råd för hållbara städer som ska verka för att genomföra regeringens politik för hållbar stadsutveckling. Rådets uppdrag är att stärka kommunernas förutsättningar att utveckla levande och hållbara städer. Länsstyrelserna ingår som en av 13 medlemmar i Rådet. Rådet leds av ordförande Helena Bjarnegård.

Rådet ska årligen redovisa en gemensam åtgärdslista av genomförda och planerade åtgärder som främjar en hållbar stadsutveckling och som myndigheterna avser utföra i samverkan. Rådet ska även redovisa förslag till regeringen på strategiskt viktiga frågor som helt eller delvis ligger utanför Rådets ansvarsområde samt lämna förslag på eventuella frågor som behöver utredas. Den 1 mars 2019 lämnade Rådet en åtgärdslista och redovisade arbetet under år 2018 i en rapport till regeringskansliet.

Under 2019 har bland annat ett strategiskt dokument med övergripande mål och strategier för arbetet 2019-2022 tagits fram, ett nytt kansli har inrättats vid Boverket, Rådets webbplats hallbarstad.se har flyttats över från ArkDes till Boverket och arbete har påbörjats med att vidareutveckla webbplatsen. Rådet har även arrangerat ett gemensamt seminarium under Almedalsveckan 2019.

Länsstyrelserna har bidragit med att synkronisera rådets arbete med det arbete som bedrivs i Miljömålsrådet. Vidare har länsstyrelserna deltagit i rådets arbete samt poängterat vikten av att få en samlad och tydlig stat gentemot kommunerna och att det är viktigt att Agenda 2030 och då särskilt mål 11 står i fokus för rådets arbete.

Året i siffror

Avsnittet är framtaget i enlighet med regleringsbrevsuppdrag 2.2 i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019. Uppdraget ersätter tidigare regeringsbeslut S2012/4487/SFÖ.

Tabell A – Verksamhetskostnader 2017–2019 Tkr

VÄS - KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2019	2018	2017
20-21 (exkl. 201) ¹⁾	Övrig förvaltning	1 777	1 660	1 651
201	Allmänna val	238	521	60
25	Trafikföreskrifter m.m.	205	300	274
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	4 539	4 148	3 456
30	Regional tillväxt	3 784	3 153	1 978
34	Infrastrukturplanering	310	251	179
40	Hållbar samhällsplanering och boende	1 685	1 949	1 714
41	Stöd till boende	125	263	89
42	Energi och klimat	5 525	2 559	2 202
43	Kulturmiljö	6 120	5 699	6 530
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	19 455	11 190	5 496
50	Övergripande och gemensam för naturvård och miljöskydd	7 029	6 394	5 151
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	35 331	39 125	37 739
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 178	2 455	2 117
53	Vattenverksamhet	3 380	3 589	3 954
54	Mineral-och torvfyndigheter	7	98	2
55	Miljöfarlig verksamhet	2 730	2 649	2 314
56	Övrigt miljö-och hälsoskydd	128	146	98
57	Förorenade områden, efterbehandling	1 797	1 570	1 216
58	Restaurering	34	0	11
60	Lantbruk och landsbygd	13 877	13 019	12 390
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0	0
62	Fiske	2 150	2 027	2 391
70	Folkhälsa	1 639	1 806	1 690
80	Jämställdhet	1 399	1 358	865
81	Nationella minoriteter	25	15	2
82	Mänskliga rättigheter	744	539	521
85	Integration	573	843	1 157
	SUMMA PRODUKTION	116 782	107 328	95 247
10	Myndighetsövergripande verksamhet	11 187	12 118	12 290
11	Administration och intern service	19 893	20 633	19 363
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	147 863	140 079	126 901
99	Resurssamverkan ²⁾	22	31	79

VÄS - KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2019	2018	2017
	TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL RESULTATRÄKNINGEN ³⁾	147 885	140 110	126 980

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20-21) fr o m 2018.

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsifferkod (och tresiffernivå avseende VÄS 201 Allmänna val).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell A – Verksamhetskostnader 2017–2019 Tkr

Ökade kostnader för Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (VÄS 45) under 2019 beror på det särskilda regeringsuppdraget för totalförsvarsplanering på Gotland.

Tabell B - Verksamhetskostnader 2019

VÄS - KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH- kostnad (tkr)	OH- kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
20- 21 (exkl 201) ¹	Övrig förvaltning	1 777	1,20%	487	1,57%	2 264	1,53%
201	Allmänna val	238	0,16%	98	0,31%	335	0,23%
25	Trafikföreskrifter m.m.	205	0,14%	87	0,28%	292	0,20%
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	4 539	3,07%	1 831	5,89%	6 370	4,31%
30	Regional tillväxt	3 784	2,56%	997	3,21%	4 781	3,23%
34	Infrastrukturplanering	310	0,21%	130	0,42%	440	0,30%
40	Hållbar samhällsplanering och boende	1 685	1,14%	696	2,24%	2 382	1,61%
41	Stöd till boende	125	0,08%	4	0,01%	129	0,09%
42	Energi och klimat	5 525	3,74%	1 467	4,72%	6 991	4,73%
43	Kulturmiljö	6 120	4,14%	1 701	5,47%	7 821	5,29%
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	19 455	13,16%	4 633	14,91%	24 088	16,29%
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	7 029	4,75%	2 085	6,71%	9 114	6,16%
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	35 331	23,89%	5 467	17,60%	40 798	27,59%
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 178	1,47%	942	3,03%	3 121	2,11%
53	Vattenverksamhet	3 380	2,29%	1 390	4,47%	4 771	3,23%
54	Mineral- och torvfyndigheter	7	0,00%	3	0,01%	10	0,01%
55	Miljöfarlig verksamhet	2 730	1,85%	1 156	3,72%	3 886	2,63%
56	Övrigt miljö-och hälsoskydd	128	0,09%	56	0,18%	184	0,12%
57	Förorenade områden, efterbehandling	1 797	1,22%	575	1,85%	2 372	1,60%
58	Restaurering	34	0,02%	15	0,05%	48	0,03%
60	Lantbruk och landsbygd	13 877	9,39%	4 962	15,97%	18 839	12,74%

LÄNSSTYRELSEN GOTLAND ÅRSREDOVISNING 2019

VÅS - KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH-kostnad (tkr)	OH-kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
62	Fiske	2 150	1,45%	623	2,00%	2 772	1,87%
70	Folkhälsa	1 639	1,11%	633	2,04%	2 272	1,54%
80	Jämställdhet	1 399	0,95%	4894	1,59%	1 892	1,28%
81	Nationella minoriteter	25	0,02%	9	0,03%	33	0,02%
82	Mänskliga rättigheter	744	0,50%	286	0,92%	1 030	0,70%
85	Integration	573	0,39%	244	0,79%	818	0,55%
	SUMMA PRODUKTION	116 782	79,98%	31 071	100,00%	147 853	100,00%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	11 187	7,57%				
11	Administration och intern service	19 893	13,45%				
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	147 469	100,00%			147 853	100,00%
99	Resurssamverkan ²⁾	22		10		32	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen³⁾	147 863				147 885	
	Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ⁴⁾						
	Nivå 1 (113-115)	14 320	20,15%				
	Nivå 2 (110-112, (116-119)	5 573	7,84%				
	Nivå 3 (100-109)	11 187	15,74%				
	Personalkostnad produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	71 071					

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20-21).

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

⁴⁾ Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2-8 (kkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Tabell C – Årsarbetskrafter 2017–2019

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2019 totalt	2019 varav kvinnor	2019 varav män	2018 totalt	2017 totalt
20-21 (exkl. 201) ¹⁾	Övrig förvaltning	1,2	1,0	0,2	1,6	1,6
201 ¹⁾	Allmänna val	0,3	0,3	0,0	0,6	0,1
25	Trafikföreskrifter m.m.	0,3	0,3	0,0	0,4	0,4
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6,1	3,9	2,2	5,3	4,9
30	Regional tillväxt	2,7	0,6	2,1	2,9	2,1
34	Infrastrukturplanering	0,4	0,2	0,2	0,3	0,2
40	Hållbar samhällsplanering och boende	2,3	1,7	0,6	2,8	2,6
41	Stöd till boende	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
42	Energi och klimat	4,8	3,3	1,5	3,8	3,3
43	Kulturmiljö	6,2	4,7	1,5	6,7	7,2
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	13,8	7,5	6,3	9,7	5,8
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	6,7	4,6	2,1	7,6	6,0
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	19,1	8,1	11,1	24,4	23,6
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3,4	2,8	0,6	3,8	3,5
53	Vattenverksamhet	4,7	3,3	1,4	4,7	4,4
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
55	Miljöfarlig verksamhet	3,7	1,5	2,2	3,7	3,5
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2
57	Förorenade områden, efterbehandling	1,8	0,8	1,0	1,8	1,6
58	Restaurering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
60	Lantbruk och landsbygd	18,5	11,1	7,4	18,7	19,2
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
62	Fiske	2,2	0,0	2,0	1,7	2,4
70	Folkhälsa	1,9	1,5	0,5	2,2	1,7
80	Jämställdhet	1,6	1,6	0,0	1,7	1,2
81	Nationella minoriteter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
82	Mänskliga rättigheter	0,9	0,8	0,1	0,7	0,5
85	Integration	0,7	0,7	0,0	1,1	1,6
	SUMMA PRODUKTION	103,8	60,8	43,0	106,6	97,5
10	Myndighetsövergripande verksamhet	8,3	5,5	2,8	8,1	9,1
11	Administration och intern service	8,1	4,4	3,7	8,6	7,7
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	120,2	70,7	49,5	123,3	114,3
99	Resurssamverkan ²⁾	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	120,3	70,7	49,5	123,4	114,4

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20-21) fr o m år 2018.

²⁾ Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffrignivå.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Tabell D – Representation

Kostnader för representation	2019 totalt (tkr)	2019 per åa (kr)	2018 totalt (tkr)	2018 per åa (kr)	2017 totalt (tkr)	2017 per åa (kr)
Intern representation	85	703	80	644	75	657
Extern representation	409	3 393	662	5 368	310	2 709

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell D – Representation

Kostnaden för den externa representationen är lägre än föregående år men högre än 2017. Den externa representationen består av landshövdingens representationskostnader (307 tkr) och representationskostnader inom olika projekt (102 tkr).

Kostnaden för den interna representationen ligger i nivå med tidigare år.

Tabell E – Lokaler

Lokalkostnader ¹⁾	2019	2018	2017
Residens			
Lokalkostnader (tkr) ²⁾	1 390	1 481	1 535
Lokalyta (m ²)	989	989	989
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 406	1 498	1 552
Lokaler³⁾			
Lokalkostnader (tkr)	6 576	5 211	4 946
Lokalyta (m ²)	3 646	3 646	3 440
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 804	1 433	1 438
Lokalkostnader per årsarbetskraft (tkr)	55	42	43
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	30	30	30
Kontorslokaler⁴⁾			
Kontorslokalyta (m ²)	3 134	3 134	2 928
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	26	25	26
SUMMA LOKALKOSTNADER	7 967	6 692	6 481

¹⁾ Urvalen för lokalkostnaderna som redovisas i denna tabell är inte desamma som de urval som görs för de lokalkostnader som redovisas i resultaträkningen. Dessa tabeller har inte samma definition.

²⁾ Residensets lokalkostnader redovisas under VÄS 103 Servicestöd till ledningen.

³⁾ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m. Dessa kostnader redovisas under VÄS 113 Lokaler.

⁴⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Tabell F – Redovisning av ärenden 2019

(samtliga ärenden oavsett databas)

Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. upp-rättade ärenden)	Antal upp-rättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	34	72	88	159	35	1
Övrig förvaltning (20-21), exkl. 201	13	137	32	164	18	0
Allmänna val (201)	1	22	4	27	0	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	5	97	9	99	12	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	71	1 082	289	1 399	43	3
Regional tillväxt (30)	13	10	5	22	6	1
Infrastrukturplanering (34)	5	1	4	5	5	3
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	34	401	5	388	52	0
Stöd till boende (41)	166	304	0	236	234	0
Energi och klimat (42)	36	26	8	37	33	4
Kulturmiljö (43)	150	678	96	731	193	3
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	25	64	96	136	49	2
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	53	113	19	121	64	10
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	127	93	197	278	139	25
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	68	412	13	441	52	2
Vattenverksamhet (53)	59	135	10	156	48	8
Mineral- och torvfyndigheter (54)	2	1	0	3	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	57	76	21	129	25	0
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	9	48	0	53	4	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	20	15	21	20	36	7
Restaurering (58)						
Lantbruk och landsbygd (60) ¹⁾	5 011	5 814	13	7 145	3 693	1 865
Rennäring m.m. (61)						
Fiske (62)	16	62	14	85	7	1
Folkhälsa (70)	6	13	0	15	4	0
Jämställdhet (80)	3	6	5	13	1	0
Nationella minoriteter (81)	0	0	1	1	0	0
Mänskliga rättigheter (82)	4	3	4	11	0	0
Integration (85)	3	13	17	28	5	0
TOTALT ANTAL ÄRENDE FÖR SAMTLIGA ÄRENDESLAG	5 991	9 698	971	11 902	4 758	1 935
varav Vattenmyndighetens ärenden						
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden						

¹⁾ Under 2019 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, vilket medför att delar av handläggningen ännu ej gått att genomföra och att rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) därmed inte

är möjliga att hämta ut i sin helhet. För området jordbrukarstöd omfattar ärendestatistiken direktstöden och ansökan om utbetalning av kompensationsstöd, ekologisk produktion och miljöersättningarna för betesmarker och slåtterängar, vallodling, minskat kväveläckage samt skyddszoner. Statistik för ansökan om åtaganden och övriga stödformer ingår ej.

För landsbygdsstöden (602) redovisas för 2019 komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar. (Inlagd 20200128 HR)

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina, Jordbruksverket och Boverket

Tabell G – Handläggningstider

VÄS	Ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2017-2019	Utfall (%) 2019	Utfall (%) 2018	Utfall (%) 2017	Medel-antal dagar 2019	Medel-antal dagar 2018	Medel-antal dagar 2017
202	Anmälan om svenskt medborgarskap ¹⁾	45		-	-			
204	Begravningsfrågor ¹⁾	45		-	-			
212	Auktorisation av bevakningsföretag ¹⁾	180		-	*			
282	Ansökan om tillstånd enligt 16§ Djurskyddslagen ²⁾	90	100	100	*	13	9	11
282	Ansökan om förprovning djurstall ²⁾	56	100	96	100	2	9	13
282	Anmälningsärenden djurskydd	90	99	92	98	19	30	20
403	Överklagade av lov, förhandsbesked ³⁾	150	83	94	93	91	72	75
403	Överklagande av bygglov för bostäder, dock ej fritidsbostäder ³⁾	120	73	*	*	106	102	55
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	180	92	*	*	78	116	40
505	Överklagade kommunala beslut Miljöbalken m.fl. författn	180	50	*	95	188	74	68
525	Samråd enligt 12 kap. 6§ Miljöbalken	42	78	53	52	31	77	67
526	Granskning av kommunal strandskyddsdispens ⁴⁾	21	*	*	*	15	43	29
551	Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. Miljöbalken - Ansökan om tillstånd (konc) ^{2, 5)}	180	-	-	-			
555	Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	75	*	*	*			
562	Prövning av avfall och producentansvar	40	78	100	*	26	10	14
566	Tillsyn av avfall och producentansvar	30	81	100	*	15	6	6
602	Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder ^{6, 7)}							
	Företagsstöd	180	94	64	65	71	221	151
	Projektstöd	180	50	20	*	556	458	246
	Miljöinvesteringar	180	*	*	*	*	*	*
622	Ansökan om stöd från Fiskerifonden ^{6, 7)}							
	Företagsstöd	180	*	*	*	*	*	*
	Projektstöd	180	-	-	-	-	-	-
602	Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder ^{7, 8)}							
	Företagsstöd	120	97	98	78	43	62	100
	Projektstöd	120	100	100	92	43	61	65
	Miljöinvesteringar	120	92	83	91	47	62	60
622	Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden ^{7, 8)}							
	Företagsstöd	120	*	*	-	*	*	-
	Projektstöd	120	-	-	-	-	-	-
623	Ansökan tillstånd flyttning och utplantering av fisk	30	*		*			

623	Ansökan om förordnande som fisketillsynsman	40	*		36			
-----	---	----	---	--	----	--	--	--

*) Utfallet av antalet beslutade ärenden understiger 10 och tas därför inte med i tabellen.

¹⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skåne, Västra Götalands, Dalarnas, Västernorrlands och Norrbottens län.

²⁾ Målet är satt från komplett ansökan.

³⁾ Uppdrag 3.39 i länsstyrelsernas regleringsbrev för år 2019.

⁴⁾ Enligt 19 kap 3 b § Miljöbalken.

⁵⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

⁶⁾ Handläggningstid, ansökan om stöd: Mätning från att ansökan kom in till Länsstyrelsen fram till att Länsstyrelsen har fattat beslut om stöd. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om stöd ska vara beslutade inom 6 månader.

⁷⁾ Målet enligt SUSS PoF (Styr- och Uppföljningssystem i Samverkan för LB/Fiskestöden) Hämtas från Jordbruksverkets uppföljningsverktyg BLIS.

⁸⁾ Handläggningstid, ansökan om utbetalning: Mätning från att ansökan om utbetalning kom in till Länsstyrelsen fram till beslut. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om utbetalning ska vara beslutade inom 4 månader.

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket

Kommentar till Tabell G – Handläggningstider

Ansökan om stöd inom Landsbygdsprogrammet och Havs- och Fiskeriprogrammet Landsbygdsprogrammet öppnade för ansökningar om företagsstöd för djurstallar och projektstöd för bredband i september 2014 och 2015 för övriga stödformer. Fiskerifonden öppnade för ansökningar 2015. Länsstyrelsens möjlighet att besluta om ansökan om stöd i Landsbygdsprogrammet öppnande inte förrän vintern 2015/2016 och för fiskerifonden kunde länsstyrelserna börja ta beslut först efter Jordbruksverkets avropsbeslut i september 2016. Länsstyrelserna har haft en ackumulerande ärendebalans från programmets start vilken nu minskat i slutet av programperioden. Dock finns fortfarande äldre ärenden som påverkar måluppfyllnaden och medeltal för handläggningstid negativt, när ärendebalanserna minskas. Detta förklarar främst den låga måluppfyllelsen för projektstöd inom Landsbygdsprogrammet. När det gäller företagsstöden, både inom Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet, uppnår Länsstyrelsen den fastställda måluppfyllelsen på 90% med god marginal.

Inom VÄS 602 har färre än tio beslut om stöd tagits gällande Miljöinvesteringar årligen. Måluppfyllelsen för Miljöinvesteringar för år 2019 är 71%. Medelantalet dagar har för Miljöinvesteringar varit 122 dgr för år 2019, 268 dgr för år 2018 och 206 dgr för år 2017.

Även inom VÄS 622 har färre än tio beslut tagits årligen gällande ansökan om stöd. Måluppfyllelsen för Företagsstöd är 100% och när det gäller medelantalet dagar har det för ansökan om företagsstöd varit 133 dgr år 2019, 106 dgr år 2018 och 304 dgr år 2017.

Ansökan om utbetalning inom Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet För utbetalningar av landsbygdsstöd öppnade möjligheten för kund att söka delutbetalning och förskott i april 2016 och slututbetalning i maj 2016. Länsstyrelsens möjlighet att besluta om förskott/delutbetalningar öppnade sommaren 2016 och först i december 2016 kunde beslut om slututbetalning ske i alla stödformer. Inom Fiske fattar länsstyrelserna beslut om stöd efter urval och medelsfördelning av Jordbruksverket. Jordbruksverket fattar beslut om utbetalning på länsstyrelsens handlagda ansökningar.

Inom VÄS 622 har färre än tio beslut tagits årligen när det gäller ansökan om utbetalning av stöd. Måluppfyllelsen för Företagsstöd är 83% för ansökan om utbetalning av stöd. När det gäller medelantalet dagar har det för ansökan om utbetalning av företagsstöd varit 65 dgr för år 2019 och 126 dgr för år 2018. Inga beslut om utbetalning togs år 2017.

Tabell H – Styckkostnader

VÄS	Styck-kostnad 2019	Styck-kostnad 2018	Styck-kostnad 2017	Kostnad inkl. OH 2019	Kostnad inkl. OH 2018	Kostnad inkl. OH 2017	Antal ärenden 2019	Antal ärenden 2018	Antal ärenden 2017
282 Djurskydd	1 346	1 264	1 918	1 119 864	102 2781	1 043 431	832	809	544
431 Fornminnen	1 830	2 011	2 081	695 510	657 712	865 759	380	327	416

Kommentar till Tabell H – Styckkostnader 2017-2019 för ärendeslag med stort antal ärenden år 2019

Ärendegruppen med störst antal ärenden är lantbruk och landsbygd, VÄS 601 och 602. Länsstyrelsen i Gotlands län väljer dock att inte redovisa styckkostnader för den ärendegruppen i årsredovisningen då detta redovisas till Jordbruksverket i särskild ordning. Länsstyrelsen har gjort bedömningen att ”ett stort antal” ärenden innebär mer än 300 stycken för Gotlands del.

Övriga återrapporteringskrav

Avsnittet innehåller övriga återrapporteringskrav enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Avgiftsbelagd verksamhet, enligt 3 kap. 2 §

Belopp angivna i tkr

Verksamhet	2017	2018				2019					2019
	Akkumulerat utfall	Utfall intäkter	Utfall kostnader	Nettoutfall	Budget intäkter	Utfall intäkter	Budget kostnader	Utfall kostnader	Netto budget	Nettoutfall	Akkumulerat utfall
Offentligrättslig verksamhet											
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	-282	91	129	-38	100	106	95	91	0	15	-304
Uppdragsverksamhet											
Resurssamordning	0	40	40	0	120	30	120	30	0	0	0
Summa totalt	-282	131	169	-38	220	136	215	121	0	15	-304
- fördelat på											
Summa offentligrättsligt	-282	91	129	-38	100	106	95	91	0	15	-304
Summa uppdragsverksamhet	0	40	40	0	120	30	120	30	0	0	0

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall för länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelningen för återrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras i regleringsbrevet.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till tabellen avgiftsbelagd verksamhet

Kostnaderna för verksamheten Djur och lantbruk är högre än intäkterna. Detta är orsakat av:

1. Vid vissa kontroller behövs två kontrollanter av arbetsmiljöskäl, men regelverket tillåter bara debitering motsvarande en person.
2. Att kontroller efter anmälan ska ske utan förvarning innebär att vi har många ”bomkörningar”.
3. När vi hanterar ärenden där djur saknar ägare finns ingen part att debitera.
4. Vissa djurägare har svårt att betala sin kontrollavgift vilket genererar kundförluster.

Kompetensförsörjning, enligt 3 kap. 3 §

3 § Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1 § första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

År	Anställda (genomsnitt)	Nyanställda	Avgångna	Nyanställda/avgångna
2017	125,9	64	55	119
2018	134,8	79	59	138
2019	132,3	61	58	119

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT Business World

Länsstyrelsens har haft en relativt hög personalomsättning de senaste tre åren enligt ovanstående tabell. Nya uppdrag har resulterat i fler nyanställningar än avgångar och antal anställda har ökat totalt sett de senaste åren. Ett särskilt uppdrag kring uppbyggandet av totalförsvaret har lett till att fler medarbetare har anställts inom området kris och beredskap. Orsaken till avgångarna är flera, dels att tidsbegränsade projekt oftast medför visstidsanställningar och dels att yngre medarbetare flyttar tillbaka till fastlandet för vidare karriär.

Länsstyrelsen kompetensförsörjningsplan sträcker sig till och med detta år och har sin utgångspunkt i Länsstyrelsens strategiska utvecklingsplan. Interna introduktionsutbildningar har genomförts för nyanställda i det som berör anställningen, förvaltningslagen, styrning och uppföljning, informationssäkerhet samt tvärperspektiven (5 och 6 § § i länsstyrelseinstruktionen).

Utbildning om länsstyrelsens roll som högsta civila totalförsvarsmyndighet har genomförts vid fyra tillfällen för all personal. Utbildningen har varit obligatorisk och har tagit upp ämnen som krigsplacering och krigsorganisation. All personal har även fått utbildning om ämnet mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation i samband med den nationella veckan fri från våld.

Sedan flera år tillbaka har Länsstyrelsen arbetat med ett program om medarbetarskap och ledarskap som bygger på boken ”Ta din roll på jobbet” av Anna-Lena och Paul Sundlin. Alla nyanställda får en introduktion till programmet och i år genomfördes den för tjugo nya medarbetare.

Sjukfrånvaro, enligt 7 kap. 3 §

Kön	Ålder	2019			2018		
		Antal anställda*	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda*	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	≤29	3,2	1,0		2,5	0,7	
	30-49	22,1	1,4	16,0	24,2	2,4	
	50≥	27,6	1,2		27,9	2,5	63,0
	Alla	52,9	1,2	7,9	54,7	2,4	39,4
Kvinnor	≤29	2,4	0,7		3,7	1,8	
	30-49	45,6	3,2	33,2	47,3	5,5	45,2
	50≥	31,4	3,7	43,8	29,1	2,4	
	Alla	79,4	3,9	37,6	80,1	4,2	35,3
Samtliga	≤29	5,5	0,9		6,2	1,4	
	30-49	67,8	2,6	30,8	71,6	4,4	37,0
	50≥	59,0	2,5	36,6	57,0	2,5	37,3
Summa		132,3	2,5	33,1	134,8	3,4	36,6

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

*) Antal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Kommentar till tabellen sjukfrånvaro

Enligt krav i FÅB 7 kap 3 § redovisas i ovanstående tabell de anställdas sjukfrånvaro i förhållande till den totala ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andelen av den totala sjukfrånvaron som uppgår till 60 dagar eller mer. I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid. Siffrorna i statistiken bygger på samtliga som varit anställda under respektive år.

Den totala sjukfrånvaron för 2019 uppgår till 2,5 procent, vilket är lägre än 2018 då siffran låg på 3,4 procent. Länsstyrelsen i Gotlands län har som mål att sjukfrånvaron inte ska överstiga 3 procent. Sjukfrånvaron för män och kvinnor med en sammanhängande frånvaro mer än 60 dagar uppgick till 33,1 procent av total sjukfrånvaro, jämfört med 36,6 procent året innan. Den längre sjukfrånvaron har både gällt arbetsrelaterad och icke arbetsrelaterad sjukdom.

Orsaken till den låga sjukfrånvaron kan bero på att cheferna har haft tidiga och regelbundna samtal med medarbetare som varit sjukskrivna, både med dem som varit långtidssjukskrivna och med dem som haft återkommande kortare sjukfrånvaro. Att bli uppmärksammas av sin chef på ett tidigt stadium under sin sjukfrånvaro kan antas ha positiva effekter. Företagshälsovården anlitas främst i samtalsstöd.

Information av väsentlig betydelse

Avsnittet innehåller information som Länsstyrelsen bedömer är av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning enligt 2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Utmaningar med nuvarande finansieringsmodell

Under de senaste åren har uppdragen till Länsstyrelsen ökat. Till viss del har de utökade uppdragen inneburit riktade medel, dock inte alltid med full kostnadstäckning. Denna utmaning påverkar myndighetens förmåga till långsiktig planering och kvalitén i genomförandet av vissa uppdrag.

I länsstyrelsernas regleringsbrev för budgetår 2020 står det i den inledande texten under rubriken verksamhet att anslaget beräknas finansiera cirka hälften av länsstyrelsernas verksamhet. Övrig finansiering sker från andra anslag och inomstatliga bidrag. Under året har myndighetens verksamhetsfinansiering via anslag minskat. Under 2019 var 42 procent av verksamheten anslagsfinansierad vilket är en minskning från 44 procent året innan. En sammanhållen och hållbar finansiering genom en ökning av andelen förvaltningsanslag skapar förutsättningar till långsiktig planering och ökad kvalitet i genomförande av uppdrag.

Uppdrag till Försvarsmakten och Länsstyrelsen i Gotlands län om samverkan och organisation inom totalförsvaret i Gotlands län

Ett av de mest omfattande arbetena för Länsstyrelsen under 2019 har varit att driva ”utvecklingssatsningen inom totalförsvaret”. Uppdraget innebär att utvecklingssatsningen ska integreras i ordinarie verksamhet och uppnådda resultat skall bibehållas långsiktigt. I dagsläget finansierar projektet ett 20-tal personer, helt eller del av tjänst. Uppdraget och finansieringen kommer att avslutas formellt 2020.

Ett av utvecklingssatsningens viktigaste syften är att möta upp Försvarsmaktens återetablering i länet och att uppnådd samverkan och organisation kan bestå och fortsätta att utvecklas. Det är därför angeläget att planeringsförutsättningar erhålles i tid så att strukturerna kan behållas efter 2020.

Finansiell redovisning

Resultaträkning

	2019	2018	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	63 887	63 112	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	11 140	11 895	2
Intäkter av bidrag	72 853	65 035	3
Finansiella intäkter	20	30	4
Summa	147 900	140 072	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-84 387	-83 599	5
Kostnader för lokaler	-9 265	-9 167	6
Övriga driftskostnader	-52 937	-46 138	7
Finansiella kostnader	-69	-100	8
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 227	-1 106	9
Summa	-147 885	-140 110	
Verksamhetsutfall	15	-38	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	2 301	2 271	10
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-2 301	-2 271	11
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	4 022	2 637	12
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	18 475	10 191	13
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	-25	5	14
Lämnade bidrag	-22 472	-12 832	15
Saldo	0	0	
Årets kapitalförändring	15	-38	16

Balansräkning

TILLGÅNGAR (TKR)	2019-12-31	2018-12-31	Not
Immateriella anläggningstillgångar			
<i>Summa</i>	0	0	
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	575	355	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	3 276	2 354	
Pågående nyanläggningar	0	1 450	
<i>Summa</i>	3 851	4 159	17
Utlåning			
<i>Summa</i>	0	0	
Varulager m.m.			
<i>Summa</i>	0	0	
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	42	790	18
Fordringar hos andra myndigheter	2 910	4 549	19
Övriga kortfristiga fordringar	0	1	20
<i>Summa</i>	2 952	5 340	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	2 461	1 982	
Upplupna bidragsintäkter	13 306	5 385	
Övriga upplupna intäkter	55	143	
<i>Summa</i>	15 822	7 511	21
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	3 100	5 674	
<i>Summa</i>	3 100	5 674	22
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	16 926	18 881	23
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	0	124	24
<i>Summa</i>	16 926	19 005	
Summa tillgångar	42 651	41 689	

BALANSRÄKNING

KAPITAL OCH SKULDER (TKR)	2019-12-31	2018-12-31	Not
Myndighetskapital			
Statskapital	65	65	
Donationskapital	38	38	
Balanserad kapitalförändring	-319	-584	
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	15	-38	
Summa	-202	-519	25
Fonder			
Summa	0	0	
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	0	0	
Övriga avsättningar	338	252	26
Summa	338	252	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	3 652	3 872	27
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	0	0	28
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	5 693	4 003	29
Leverantörsskulder	4 469	5 360	30
Övriga kortfristiga skulder	1 495	1 598	31
Depositioner	0	124	32
Summa	15 308	14 957	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	10 804	6 239	
Oförbrukade bidrag	16 402	20 760	
Summa	27 206	26 999	33
Summa kapital och skulder	42 651	41 689	

Anslagsredovisning

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Belopp i tkr

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp	NOT
Utgiftsområde 01								
Rikets styrelse								
01 05 001 Länsstyrelserna m.m.	-134	60 271	0	0	60 137	-58 328	1 809	34
Utgiftsområde 6								
Försvar och samhällets krisberedskap								
06 02 004 002 Totalförsvarsprojekt i Gotlands län	240	8 085	0	0		-8 355	-30	35
Utgiftsområde 19								
Regional tillväxt								
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	0	1 370	0	0	1 370	-1 281	89	36
Summa	106	69 726	0	0	61 507	-67 964	1 868	

Redovisning mot inkomsttitel

Belopp i tkr

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster	NOT
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	550	440	
2537 Miljöskyddsavgift Tåktavgift	1 500	1 674	
2552 03 Avgifter enligt avfallsförordningen	20	18	
2714 01 Sanktionsavgifter	240	169	
Summa	2 310	2 301	10

Tilläggsupplysningar och noter

Allmänt

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat ej anges. De flesta belopp i resultatredovisning och de finansiella delarna är framtagna med hjälp av ett länsstyrelsegemensamt rapportpaket i excel. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser.

Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed enligt 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring. Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 3 januari 2020.

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Region Gotland omfattar både kommun och landsting. I denna årsredovisning avses kommun Gotland när benämningen Region Gotland används.

Avvikelser från generella ekonomiadministrativa regler

I regleringsbrevet har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

- ”Vid redovisningen av de uppgifter som avses i 2 § 1–3 förordningen med länsstyrelseinstruktion ska myndigheten inte tillämpa bestämmelserna 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats vad gäller volym och kostnader.
- Med undantag från vad som gäller enligt 3 kap. 1 § tredje stycket och 3 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur och enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.”

Indikatorer

Länsstyrelsen har valt att inte ta fram specifika resultatindikatorer för regleringsbrevsuppdrag. Orsaken är att vi inte tycker det rimligt att lägga tid och resurser på att identifiera och följa indikatorer till uppdrag som kan förändras från år till år, och som därmed kan göra indikatorerna irrelevanta.

Det finns fler områden i resultatredovisningen som Länsstyrelsen inte redovisar indikatorer för. Skälen till det är bland annat:

- svårigheter inom vissa områden att definiera relevanta indikatorer som påvisar eller indikerar en resultatutveckling utifrån uppdraget
- att tid och/eller kostnad för att ta fram underlaget till resultatindikatorn är för stor, eller

- att länsstyrelserna i vissa fall kan behöva samordna sig och komma överens om vilka indikatorer som bör följas över tid.

Styckkostnader

Enligt 3 kap. 1 § FÅB ska styckkostnader för handläggning av ärenden inom ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden redovisas. Myndigheten bedömer enligt ESV: s föreskrifter till bestämmelsen självständigt vad som avses med ett stort antal ärenden. Länsstyrelsens bedömning är att 300 antal ärenden ska betraktas som ett stort antal.

Enligt ESV: s allmänna råd till bestämmelsen i 3 kap. 1 § bör de ärendeslag som redovisas vara väsentliga att redovisa samt utgöra verksamhetens prestationer. Styckkostnaderna per ärendeslag bör beräknas som totala verksamhetskostnader, inklusive andel av gemensamma kostnader men exklusive transfereringar. Länsstyrelsens beräkning av styckkostnader (som återfinns i Tabell H) beräknas enligt följande:

- Totala verksamhetskostnader (S-kod 4-6999) inklusive overhead (konto 9800) men exklusive transfereringar för respektive ärendeslag på 3-ställig VÄS-nivå under angiven period dividerat med antalet *beslutade* ärenden inom respektive ärendeslag på 3-ställig VÄS-nivå under angiven period.

Länsstyrelsen har följande kommentarer om den valda beräkningsmetoden:

- Att *beslutade* ärenden utgör nämnaren i beräkningarna beror på att detta begrepp bäst motsvarar begreppet *prestation*.
- Det kan finnas undergrupperingar av ärendeslag inom en VÄS-kod på 3-ställig nivå, vilket gör att begreppet ärendeslag tolkas extensivt i vissa fall.
- De kostnader som finns redovisade under respektive VÄS-kod på 3-ställig nivå avser inte enbart kostnader för beslutade ärenden, utan även för t ex inkomna (ännu ej beslutade ärenden) vilket får styckkostnaden för beslutade ärenden att skenbart bli något högre än vad den de facto borde vara.
- Det finns ingen automatisk systemkoppling mellan vilken VÄS-kod ett ärende redovisas under och till vilken VÄS-kod en kostnad hänförs. Detta leder till att fullständig korrelation inte nödvändigtvis föreligger.
- Vad som utgör ett stort antal avgörs enbart utifrån 2019 års ärendemängd. Det innebär att ett ärendeslag som tidigare år har uppfyllt kriterierna för vad som bedöms vara ett stort antal riskerar att inte beräknas och vice versa.
- Kostnader på VÄS-gruppernas egna övergripande koder har inte fördelats till respektive ärendeslag inom gruppen, eftersom det i många fall registreras ärenden på de övergripande koderna.
- I beräkningarna inkluderas endast uppgifter om ärendeantal som finns att tillgå i ärendehanteringssystemet Platina.
- Länsstyrelsen gör bedömningen att den valda beräkningsmetoden trots ovanstående är tillräckligt tillförlitlig att dra slutsatser från.

Tabell G i tidigare årsredovisningar

Tidigare årsredovisningar har innehållit statistik om överklagande ärende (tidigare Tabell G). Efter analys har det framkommit att kvaliteten på denna data är bristfällig. Därför har statistiken exkluderats i årets årsredovisning i väntan på att nya rapporter tas fram i ärendehanteringssystemet Platina.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor t.o.m. brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningspost. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 20 tkr.

Löpande under året periodiseras förutbetalda kostnader såsom hyror m.m. för att kostnaden ska belasta rätt period. Beloppsgräns är fastställd till 20 tkr. Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och regleras halvårsvis med värdeförändring till följd av ändrade löner m.m.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd nyttjandeperiod om minst 3 år och ett anskaffningsvärde på minst ett halvt basbelopp redovisas som anläggningstillgångar. Immateriella anläggningstillgångar vid anskaffningsvärde på minst 100 tkr och för förbättringsutgifter på annans fastighet på minst 50 tkr.

Stationära och bärbara persondatorer kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen och prinsnivån samt för bärbara datorer då de utsätts för extra stort slitage.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis. Följande avskrivningstider tillämpas.

	Avskrivningsplan
Immateriella anläggningstillgångar	3 år
Materiella anläggningstillgångar	
- <i>Förbättringsutgift på annans fastighet</i>	Högst 7 år
- <i>Maskiner, inventarier m.m.</i>	
Maskiner	4 år
IT-teknisk utrustning	3 år

Leasingavtal	3 år
Bilar och transportmedel	4 år
Konst	Ingen avskrivning
Övriga inventarier	5 år
- <i>Pågående nyanläggningar</i>	Avskrivning startas vid färdigställning och inplacering i anläggningsgrupp

Lånefordringar

Länsstyrelsen gör bedömning av nedskrivningsbehov inför årsbokslut.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Lönegarantifordran värder regleras kollektivt med 85 procent, vilket motsvarar det erfarenhetsmässiga sambandet mellan utbetalningar och utdelningar.

Stora genomslag i den finansiella redovisningen

Verksamhetens intäkter och kostnader

Skillnad för verksamhetens intäkter och kostnader mellan åren 2018 och 2019 beror på ökning i intäkter av bidrag som avser övergång till länsstyrelsen från Riksantikvarieämbetet av bidragsbetalningar gällande kulturmiljöåtgärder, samt ökade kostnader för inköp av konsulttjänster i nystartade projekt 2019, och iordningställande av ledningsplats (med medel från MSB).

Transfereringar

Övergång till länsstyrelsen från Riksantikvarieämbetet av bidragsbetalningar gällande kulturmiljöåtgärder.

Noter till resultaträkningen

Not 1 Intäkter av anslag	2019	2018
01 05 001 Förvaltningsanslag	55 796	58 428
19 01 001 000 Regionala tillväxtåtgärder	1 236	1 161
06 02 004 002 Totalförsvarsprojekt i Gotlands län	6 855	3 522
Summa intäkter av anslag	63 887	63 112

Skillnaden mellan summan av intäkter av anslag samt medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag i resultaträkningen och utgifter i anslagsredovisningen beror på anslagsavräknad semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 enligt övergångsbestämmelsen till 16 § anslagsförordningen.

Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2019	2018
Offentligrättsliga avgifter	118	106
Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	10 812	11 282
Intäkter av andra ersättningar	209	506
Summa	11 140	11 895

Varav intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen består av

Intäkter uthyrning	6 571	6 759
Intäkter utbildning/konferenser	216	275
Intäkter konsultuppdrag	3 721	3 836
Intäkter övriga 4 § avgifter	305	413
	10 812	11 282

Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not. Den separata tabellen avser enbart sådan verksamhet som ska ge ett årligt resultat. Övriga intäkter av avgifter har inte motsvarande kostnader och uppvisar inte något resultat utan ingår bl.a. i anslagsredovisningen, och externa medel gentemot andra myndigheter. Gruppen intäkter av andra ersättningar har utökats utifrån att verksamhet angående omhändertagande av djur övertogs från Polisen den 1 juni 2018 och är anslagsfinansierad. Verkställighetskostnader minus ersättning för försålda djur anses utgöra sanktionsavgift och redovisas här. Intäkter av uthyrning består av uthyrning av boende på Gotska Sandön, uthyrning av kontorslokaler Visborgsallén samt intäkter av transporter till och från Gotska Sandön. Intäkter av konsultuppdrag består i huvudsak av ängs- och betesinventering.

Not 3 Intäkter av bidrag	2019	2018
Bidrag från statliga myndigheter	72 750	64 543
varav		
Uppsala universitet	-17	17
Kammarkollegiet	0	56
Riksantikvarieämbetet	2 619	1 985
Länsstyrelsen i Dalarnas län	271	168
Länsstyrelsen i Jönköpings län	0	1
Länsstyrelsen i Uppsala län	0	15
Länsstyrelsen i Örebro län	9 068	11 063
Socialstyrelsen	166	68
Lunds universitet	0	44
Sveriges geologiska undersökning	10	-10
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	23	108
Skogsstyrelsen	1 217	499
Svenska institutet	41	0
Arbetsförmedlingen	61	582
Sjöfartsverket	108	108
Naturvårdsverket	27 936	34 156
Skatteverket	0	21
Sveriges lantbruksuniversitet	5	2
Statens jordbruksverk	5 932	4 264
Post- och telestyrelsen	41	79
Fortifikationsverket	83	82
Försvarmakten	3 398	-298
Regeringskansliet	0	10
Statens energimyndighet	1 585	524
Försäkringskassan	0	20
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	6 982	3 952
Tillväxtverket	3 957	1 793
Havs- och vattenmyndigheten	8 806	5 168
Övriga motparter	456	66
Bidrag från övriga	103	492
varav bidrag från EU:s fonder		
Summa	72 853	65 035

Not 4 Finansiella intäkter	2019	2018
Ränta från avistalån vid Riksgälden	10	21
Övriga finansiella intäkter	10	10
Summa	20	30
Not 5 Kostnader för personal	2019	2018
Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-56 385	-56 194
<i>varav</i>		
<i>Lönekostnader för insynsråd och ej anställd personal (uppdragstagare)</i>	-209	-231
Övriga kostnader för personal	-28 002	-27 405
Summa	-84 387	-83 599
Not 6 Kostnader för lokaler	2019	2018
Kostnader för lokaler	-9 265	-9 167
Not 7 Övriga driftskostnader	2019	2018
Övriga driftskostnader	-52 937	-46 138
Ökningen består till huvuddel av ökade kostnader för inköp av konsulttjänster i nystartade projekt 2019, samt iordningsställande av ledningsplats (med medel från MSB).		
Not 8 Finansiella kostnader	2019	2018
Räntekostnader i Riksgälden	-58	-90
Övriga finansiella kostnader	-11	-10
Summa	-69	-100
Not 9 Avskrivningar och nedskrivningar	2019	2018
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 227	-1 106

Not 10 Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	2017	2018	2019	2019	2019	2019	2019	2019	2019
	netto utfall	netto utfall	budget intäkter	utfall intäkter	budget kostnader	utfall kostnader	netto budget	netto utfall	Akkumulerat utfall
Avgifter med bestämt ekonomiskt mål									
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	-1 422	-1 399	550	440	0	1 830	550	-1 390	-4 211
2528 Avgifter vid bergstaten	-1	-1	0	0	0	10	0	-10	-12
2537 Miljöskyddsavgift	-595	-327	1 500	1 674	0	1 949	1 500	-275	-1 197
2552 Övriga offentligrättsliga avgifter	-4	10	20	18	0	33	20	-15	-9
varav	0	0				0			
- Avgifter enligt avfallsförordningen	-4	10		18	0	33	0	-15	-9
Övriga intäkter som inte disponeras och inte har bestämt ekonomiskt mål	10			169					10
2714 Sanktionsavgifter	10			169					10
Summa avgifter redovisade mot inkomsttitel	-2 012	-1 717		2 301		3 822		-1 690	-5 419

Not	11	Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	2019	2018
-----	----	--	------	------

		Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-2 301	-2 271
--	--	--	--------	--------

Not	12	Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	2019	2018
-----	----	--	------	------

		01 05 001 000 Förvaltningsanslag	2 477	2 454
		19 01 001 000 Regionala tillväxtåtgärder	45	183
		06 02 004 002 Totalförsvarsprojekt i Gotlands län	1 500	0
		Summa	4 022	2 637

Not	13	Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2019	2018
-----	----	---	------	------

		Från myndighet		
		Kammarkollegiet	0	-11
		Riksantikvarieämbetet	7 693	300
		Länsstyrelsen i Örebro län	486	458
		Socialstyrelsen	0	3
		Naturvårdsverket	4 883	4 715
		Post- och telestyrelsen	61	44
		Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	100	98
		Tillväxtverket	844	851
		Havs- och vattenmyndigheten	4 408	3 734
		Summa	18 475	10 191

Ökningen förklaras med att from 2019 administrerars Riksantikvarieämbets utbetalningar i ASK via länsstyrelsen, dvs. övergång till länsstyrelsen från Riksantikvarieämbetet av bidragsutbetalningar gällande kulturmiljöåtgärder.

Not	14	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2019	2018
-----	----	--	------	------

		Region Gotland	-25	5
		Summa	-25	5

Återbetalning av oförbrukade utvecklingsmedel.

Not	15 Lämnade bidrag	2019	2018
	Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-10 077	-7 464
	Lämnade bidrag till övriga samt periodiseringar	-12 395	-5 369
	Summa Lämnade bidrag	-22 472	-12 832
	inom verksamhetsområden		
	Jakt och viltvård	-1 009	-912
	Allmänt och övergripande inom regional tillväxt	-2 477	-2 452
	Regional projektverksamhet	-45	-183
	Kommunikationsplanering	-61	-44
	Allmänt och övergripande inom hållbar samhällsplanering och boende	0	-2
	Energi- och klimatstrategiskt arbete	-123	-145
	Forminven	-293	0
	Byggnadsvård	-6 748	-300
	Forminnes- och kulturlandskapsvård	-636	0
	Kulturhistoriskt värdefulla miljöer	-16	0
	Skydd mot olyckor, räddningstjänst	0	-98
	Övning och utbildning	-100	0
	Övriga ärenden inom krishantering och skydd mot olyckor	-1 500	0
	Miljömål	-2 926	-3 053
	Tillsynsvägläddning	-463	0
	Förvaltning och skötsel av skyddade områden	-150	0
	Allmänt och övergripande inom vattenverksamhet	-585	-830
	Förvaltning av kvalitén på vattenmiljön	-135	-413
	Havsmiljöförvaltning och havsplanering	-264	-457
	Övriga ärenden inom vattenverksamhet	-1 920	0
	Efterbehandling av förorenade områden	-1 477	-1 763
	Stöd till lantbruksutvecklingsåtgärder	-844	-851
	Stöd till fisket	-200	-696
	Fiskevård och fritidsfiske	-162	-325
	Tillsyn och rådgivning inom alkohol- och tobak	-20	-13
	Främjande insatser inom folkhälsoområdet	-68	-179
	Jämställdhetsfrågor	-275	-20
	Frågor inom mänskliga rättigheter	0	-93
	Integrationsfrågor	25	-5
		-22 472	-12 832
	varav finansiering genom EU-fonder		

Ökningen förklaras till största del med att från 2019 administreras Riksantikvarieämbetets utbetalningar i ASK via länsstyrelsen, dvs. övergång till länsstyrelsen från Riksantikvarieämbetet av bidragsutbetalningar gällande kulturmiljöåtgärder.

Not	16	Årets kapitalförändring	2019	2018
		Verksamhetsutfall		
		Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	15	-38
		Semesterlöne- och löneskuld	54	66
		Årets minskning av semesterlöneskulden från 2008 som finansieras av anslag	-54	-66
		Summa verksamhetsutfall	15	-38
		Uppbörd		
		Transfereringar		
		Övriga periodiserade kostnader SCR	0	10
		Summa Transfereringar	0	0
		Summa årets kapitalförändring	15	-38

Noter till balansräkningen

Not 17 Materiella anläggningstillgångar	2019-12-31	2018-12-31
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Ingående anskaffningsvärde	3 511	3 511
Årets anskaffning	377	0
Utgående anskaffningsvärde	3 888	3 511
Ingående avskrivningar	-3 156	-2 986
Årets avskrivningar	-157	-171
Utgående avskrivningar	-3 314	-3 156
Bokfört värde	575	355
Maskiner, inventarier, installationer mm.		
Ingående anskaffningsvärde	12 838	12 179
Årets anskaffning	149	659
Årets överföring från Pågående nyanläggningar	1 842	0
Årets försäljning, utrangering	-229	0
Utgående anskaffningsvärde	14 600	12 838
Ingående avskrivningar	-10 484	-9 549
Årets avskrivningar	-1 070	-935
Årets försäljning, utrangering	229	0
Utgående avskrivningar	-11 324	-10 484
Bokfört värde	3 276	2 354
Pågående nyanläggningar		
Ingående anskaffningsvärde	1 450	1 036
Årets anskaffning	392	414
Årets överföringar	-1 842	0
Utgående anskaffningsvärde	0	1 450
Bokfört värde	0	1 450
Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	3 851	4 159

Not 18 Kundfordringar	2019-12-31	2018-12-31
Kundfordringar	42	790
Not 19 Fordringar hos andra myndigheter	2019-12-31	2018-12-31
Diverse fordringar andra myndigheter	1 329	2 808
Mervärdesskatt	1 581	1 741
Summa	2 910	4 549
Not 20 Övriga kortfristiga fordringar	2019-12-31	2018-12-31
Övriga kortfristiga fordringar	0	1
Summa	0	1
Not 21 Periodavgränsningsposter	2019-12-31	2018-12-31
Förutbetalda kostnader		
Förutbetalda hyror	2 213	1 843
Övriga förutbetalda kostnader	249	139
Summa förutbetalda kostnader	2 461	1 982
Upplupna bidragsintäkter		
Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter	13 306	5 385
varav		
Uppsala universitet	0	17
Länsstyrelsen i Dalarnas län	0	44
Skogsstyrelsen	404	0
Sveriges lantbruksuniversitet	6	2
Statens jordbruksverk	10 507	5 285
Post- och telestyrelsen	0	37
Tillväxtverket	2 389	0
varav finansiering genom EU-fonder		
Totala upplupna bidragsintäkter	13 306	5 385
Övriga upplupna intäkter	55	143
Summa periodavgränsningsposter	15 822	7 511

Not 22 Avräkning med statsverket	2019-12-31	2018-12-31
Uppbörd		
<i>Ingående balans</i>	0	-604
Redovisat mot inkomsttitel (-)	-2 301	-2 271
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	2 301	2 876
Fordringar/skulder avseende uppbörd	0	0
Anslag i icke räntebärande flöde		
<i>Ingående balans</i>	497	212
Redovisat mot anslag (+)	9 636	4 866
Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-9 388	-4 581
Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	745	497
Anslag i räntebärande flöde		
<i>Ingående balans</i>	134	308
Redovisat mot anslag (+)	58 328	60 948
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-60 271	-61 122
Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-1 809	134
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
<i>Ingående balans</i>	461	527
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-54	-66
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	407	461
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
<i>Ingående balans</i>	4 581	4 149
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	35 756	57 269
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-43 667	-58 541
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar (+/-)	7 087	1 705
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto	3 757	4 581
Summa utgående balans avräkning med statsverket	3 100	5 674
Not 23 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2019-12-31	2018-12-31
Räntekonto i Riksgälden	16 926	18 881
Not 24 Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	2019-12-31	2018-12-31
Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	0	124

Not 25

	Stats- kapital	Dona- tions- kapital	Balanserad kapital- förändring, anslags- finansierad verksamhet	Balanserad kapital- förändring, avgifts- belagd verksamhet	Balanserad kapital- förändring, bidrags- finansierad verksamhet	Kapitalförändri- ng enligt resultaträkning	Summa
Utgående balans 2018	65	38	0	-584	0	-38	-519
<i>varav</i>							
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	0	-584	0	-38	-622
Ingående balans 2019	65	38	0	-584	0	-38	-519
Föregående års kapitalförändring	0	0	0	-38	0	38	0
Justering av tidigare resultat i avgifterna				302			302
Årets förändring							
<i>varav</i>							
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	0	0	0	15	15
Summa årets förändring	0	0	0	0	0	15	15
Utgående balans 2019	65	38	0	-320	0	15	-202

Kommentar: Justering av tidigare resultat i avgifterna avser justering av resultat i tidigare verksamhet som upphört före 2009.

Not	26	Övriga avsättningar	2019-12-31	2018-12-31
		Lokalt omställningsarbete		
		Ingående balans	252	201
		Avsatt under året	168	168
		Nyttjat under året	-83	-116
		Omstruktureringsåtgärder		
		Årets förändring	0	0
		Summa övriga avsättningar	338	252
		Vi bedömer att cirka 150 tkr kommer att användas under det närmast följande räkenskapsåret.		
Not	27	Lån i Riksgäldskontoret	2019-12-31	2018-12-31
		Ingående balans	3 872	4 117
		Under året upptagna lån	1 003	855
		Årets amorteringar	-1 224	-1 100
		Utgående balans	3 652	3 872
		Beviljad låneram	13 500	15 500
		Investering av ny transportbåt till verksamheten på Gotska Sandön har inte genomförts, 8000 tkr.		
Not	28	Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	2019-12-31	2018-12-31
		Beviljad kreditram	6 000	6 000
Not	29	Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2019-12-31	2018-12-31
		Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	4 091	2 323
		Lagstadgade arbetsgivaravgifter	1 564	1 603
		Mervärdesskatt	38	77
		Summa	5 693	4 003
Not	30	Leverantörsskulder	2019-12-31	2018-12-31
		Leverantörsskulder	4 469	5 360
Not	31	Övriga kortfristiga skulder	2019-12-31	2018-12-31
		Personalens källskatt	1 438	1 535
		Övriga kortfristiga skulder	57	63
		<i>Bestående av</i>		
		<i>Transfereringar under utbetalning</i>	57	63
		Summa	1 495	1 598
Not	32	Depositioner	2019-12-31	2018-12-31
		Depositioner	0	124

Not	33	Periodavgränsningsposter	2019-12-31	2018-12-31
		Upplupna kostnader		
		Upplupna löner, arvoden inkl social avg	212	222
		Upplupna semesterlöner inkl social avg	4 644	4 686
		Övriga upplupna kostnader	5 948	1 331
		Summa upplupna kostnader	10 804	6 239
		Oförbrukade bidrag från annan myndighet	15 680	20 069
		varav		
		Riksantikvarieämbetet	553	1 753
		Länsstyrelsen i Dalarnas län	32	0
		Länsstyrelsen i Uppsala län	614	614
		Länsstyrelsen i Örebro län	1 783	3 126
		Socialstyrelsen	263	760
		Lunds universitet	44	0
		Sveriges geologiska undersökning	0	10
		Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	85	0
		Skogsstyrelsen	0	298
		Svenska institutet	0	41
		Naturvårdsverket	7 690	4 663
		Post- och telestyrelsen	111	0
		Försvarsmakten	0	1 833
		Regeringskansliet	36	36
		Statens energimyndighet	1 177	1 458
		Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 018	3 374
		Tillväxtverket	0	134
		Havs- och vattenmyndigheten	2 274	1 969
		Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas:		
		- Inom tre månader	10 000	12 000
		- mer än tre månader till ett år	6 000	8 000
		- mer än ett år till tre år	600	760
		- mer än tre år	0	0
		Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	722	691
		varav finansiering genom EU-fonder		
		Summa oförbrukade bidrag	16 402	20 760
		Övriga förutbetalda intäkter		
		Summa förutbetalda intäkter	0	0
		Summa periodavgränsningsposter	27 206	26 999

Noter i anslagsredovisningen

Belopp i tkr

Anslag/Benämning Villkor			Tilldelat Belopp	Utfall
NOT 34	01 05 001 008	Anslagskredit	1 918	0
	Länsstyrelsen i	Anslagsbehållning som disponeras, 3 %	1 808	1 809
	Gotlands län	Kredit på räntekonto	6 000	0
		Låneram för anläggningstillgångar	13 500	3 652
		Finansiering av förvaltningskostnader hos Gotlands kommun	2 477	2 477
Angående nyttjande av låneram så har investering av ny transportbåt till verksamheten på Gotska Sandön inte genomförts, 8 000 tkr.				
NOT 35	06 02 004 002	Anslagskredit	242	30
	Krisberedskap,	Anslagsbehållning som disponeras	0	0
	Totalförsvarsprojekt i	Anslagsposten får användas för genomförande av projektet om samverkan och organisation inom totalförsvaret i Gotlands län		
NOT 36	19 01 001 008 Regionala	Anslagskredit	137	0
	tillväxtåtgärder,	Anslagsbehållning som disponeras	inget	0
	Länsstyrelsen i	Uppföljning och utvärdering	105 000	105 000
	Gotlands Län	Beställningsbemyndigande	0	0

Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2§ förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
Landshövding		
Anders Flanking		
Lön	730 178	Ordförande EXPO 2020
Bostadsförmån	65 611	
Övriga förmåner	13 900	
Peter Molin	453 493	Ledamot i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps insynsråd
Länsråd		
Peter Molin	606 276	Ledamot i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps insynsråd
Kristina Scheller	330 600	
Insynsråd		
Lars Amreüs	4 500	Ordförande i Riksantikvarieämbetets insynsråd Vice ordförande i styrelsen för Sida Ledamot i styrelsen för den statliga Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna
Olle Jansson	4 500	
Håkan Johansson	3 000	Ordförande Almi Företagspartner Gotland Ordförande Svensk sjöfart Ordförande Destination Gotland Ordförande Gotlandsresor Ledamot Gotland Tankers Ledamot Gotland Stuveri Ordförande Stockholms Reparationsvarv Ledamot Skärgårdsbolaget
Eva Nypelius	3 000	Vice ordförande ALMI, Gotland Vice ordförande Gotlands näringslivs och etablering AB
Juliana Perez Falke	1 500	Styrelseledamot för Almi Företagspartner Värmland AB
Björn Risinger	1 500	Ordförande i Naturvårdsverkets insynsråd Ledamot i Arbetsgivarverkets styrelse
Hanna Westerén	3 000	Ledamot i Riksbyggen, Gotland
Kristen Åkerman	3 000	Ledamot Slite Utveckling AB

Nedanstående ersättning avser arvode för 2018 som betalats ut 2019.

Personerna arbetade i insynsrådet fram till 2019.

Elisabeth Kalkhäll	1 500
Anna Thörnfeldt	1 500

Viltförvaltningsdelegationen

Bo Hammar	975
Roland Olofsson	975
Björn Larsson	975
Bernt Nord	975
Bernt Olofsson	975
Björn Hjernquist	975
Gerty Holmstedt	975
Ronny Lund	975
Ann Christin Wall	975
Stefan Johansson	975
Johan Thomsson	975
Måns Hjernquist	975

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen är gjord enligt 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr

Sammanställning väsentliga uppgifter	2019	2018	2017	2016	2015
Låneram i Riksgälden					
Beviljad	13500	12300	6000	7000	7000
Utnyttjad	3652	3872	4117	3168	3474
Räntekontokredit i Riksgälden					
Beviljad	6000	6000	8000	8000	8000
Utnyttjad	0	1517	1769	1186	0
Räntekonto					
Ränteintäkter	0	0	0	0	0
Räntekostnader	-58	-90	-49	-69	-24
Avgiftsintäkter som disponeras					
Budget	12000	12000	8000	3170	5150
Utfall	11140	11895	12188	8666	4317
Avgiftsintäkter som inte disponeras					
Budget	2310	2000	1666	1490	1488
Utfall	2301	2271	2086	1955	1667
Anslagsskredit					
<i>Utgiftsområde 01 Rikets styrelse</i>					
01 05 001 Länsstyrelsen i Gotlands län					
Beviljad	1918	1834	2248	2064	2040
Utnyttjad	0	134	308	70	0
<i>Utgiftsområde 06 Försvars och samhällets krisberedskap</i>					
06 02 004 002 Totalförsvarsprojekt i Gotlands län					
Beviljad	242	240			
Utnyttjad	30	0	-	-	-
<i>Utgiftsområde 19 Regional tillväxt</i>					
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder					
Beviljad	137	137	137	137	123
Utnyttjad	0	2	24	0	0
Anslagssparande					
<i>Utgiftsområde 01 Rikets styrelse</i>					
01 05 001 Länsstyrelsen i Gotlands län					
Summa anslagssparande	1808	-134	-308	-70	101
<i>Utgiftsområde 06 Försvars och samhällets krisberedskap</i>					
06 02 004 002 Totalförsvarsprojekt i Gotlands län					
Summa anslagssparande	0	240	-	-	-
<i>Utgiftsområde 19 Regional tillväxt</i>					
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder					
Summa anslagssparande	89	2	-24	0	0
Personal					
Antal årsarbetskrafter ²⁾	120	123	114	107	98

Sammanställning väsentliga uppgifter	2019	2018	2017	2016	2015
Medeltal anställda ¹⁾	132	135	126	118	107
Driftkostnad per årsarbetskraft	1216	1126	1099	1097	1070
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	15	-38	24	-22	13
Balanserad kapitalförändring	-319	-584	-608	-586	-599

¹⁾ Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

²⁾ Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar.

Kommentar till tabellen sammanställning över väsentliga uppgifter

Av beviljad låneram har 8 000 tkr inte nyttjats på grund av ändrade förutsättningar för aktuell investering av transportbåt till nationalparken Gotska Sandöns verksamhet. Av beviljad låneram har 202 tkr ianspråktagits för anläggningstillgångar som inte var lånefinansierade per den 31 december 2019.

I övrigt har inga förhållanden eller händelser av väsentlig betydelse inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut.

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2019

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Visby den 20 februari 2020

Anders Flanking

Landshövding

